

Til lovforslag nr. L 106

Folketinget 2011-12

Tillægsbetænkning afgivet af Socialudvalget den 6. juni 2012

Udkast

til

Tillægsbetænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov om ægteskabets retsvirkninger og retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab

(Ægteskab mellem to personer af samme køn)

[af social- og integrationsministeren (Karen Hækkerup)]

1. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 14. marts 2012 og var til 1. behandling den 20. marts 2012. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Socialudvalget. Udvalget afgav betænkning den 29. maj 2012. Udvalget genoptog behandlingen af lovforslaget efter afgivelse af betænkning og afgav tilføjelse til betænkning den 31. maj 2012. Lovforslaget var til 2. behandling den 6. juni 2012, hvorefter det blev henvist til fornyet behandling i Socialudvalget.

Dispensation fra bestemmelsen i § 13, stk. 1, i Folketingets forretningsorden

Udvalget indstiller, at der dispenseres fra bestemmelsen i § 13, stk. 1, i Folketingets forretningsorden, om at 3. behandling ikke må finde sted før 2 dage efter 2. behandling er afsluttet.

Møder

Udvalget har, efter lovforslaget blev henvist til fornyet udvalgsbehandling, behandlet lovforslaget i 1 møde.

Spørgsmål

Udvalgets spørgsmål og social- og integrationsministeren svar herpå er optrykt som bilag 2 til tillægsbetænkningen.

Kirkeudvalgets spørgsmål til lovforslag L 105 (Præsters ret til at unklade at vie to personer af samme køn m.v.) og minister for ligestilling og kirkes svar herpå er optrykt som bilag 3 til tillægsbetænkningen.

2. Indstillinger [og politiske bemærkninger]

[Et flertal i udvalget (S, RV, SF, EL og LA) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* i udvalget (V) vil redegøre for sin stilling ved lovforslagets 3. behandling.

Et *andet mindretal* i udvalget (DF) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Et *tredje mindretal* i udvalget (KF) indstiller <>]

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen. Der gøres opmærksom på, at et flertal eller et mindretal i udvalget ikke altid vil afspejle et flertal/mindretal ved afstemning i Folketingssalen.

Orla Hav (S) Maja Panduro (S) Jacob Bjerregaard (S) Jens Joel (S) Karen J. Klint (S) Rasmus Horn Langhoff (S)

Julie Skovsby (S) Hans Vestager (RV) Liv Holm Andersen (RV) Andreas Steenberg (RV) Özlem Sara Cekic (SF) fmd.

Annette Vilhelmsen (SF) Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) Finn Sørensen (EL) Pernille Skipper (EL) Hans Andersen (V)

Anne-Mette Winther Christiansen (V) nfmd. Louise Schack Elholm (V) Karen Ellemann (V) Sophie Løhde (V)

Eyvind Vesselbo (V) Fatma Øktem (V) Karin Nødgaard (DF) René Christensen (DF) Karina Adsbøl (DF)

Christian Langballe (DF) Simon Emil Ammitzbøll (LA) Thyra Frank (LA) Tom Behnke (KF)

Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Liberal Alliance (LA)	9
Socialdemokratiet (S)	44	Det Konservative Folkeparti (KF)	8
Dansk Folkeparti (DF)	22	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Radikale Venstre (RV)	17	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	16	Sambandsflokkurin (SP)	1
Enhedslisten (EL)	12	Javnaðarflokkurin (JF)	1

Bilag 1**Oversigt over bilag vedrørende L 106**

Bilagsnr.	Titel
39	Tilføjelse til betænkning afgivet den 31. maj 2012

Bilag 2**Udvalgets spørgsmål til social- og integrationsministeren og dennes svar herpå**

Spørgsmålene og svarene er optrykt efter ønske fra udvalget:

Spørgsmål 1:

Hvorfor drejer forslaget sig ikke alene om indgåelse af registreret partnerskab i kirken, i stedet for indgåelse af ægteskab, når retsvirkningerne ifølge lovforslaget alene er de samme, som i lov om registreret partnerskab?

Svar:

Som det fremgår af regeringsgrundlaget »Et Danmark, der står sammen«, ønsker regeringen at give alle medlemmer af den danske folkekirke mulighed for at blive gift i kirken uanset deres seksuelle orientering.

Det overordnede formål med lovforslag L 106 – Forslag til lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov om ægteskabets retsvirkninger og retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab – er altså at give personer af samme køn mulighed for at indgå ægteskab. Regeringen ønsker at sikre en ligestilling af par af samme køn med par af forskelligt køn på det familieretlige område, og der tages med dette lovforslag et stort skridt i retning af at gøre op med den skelnen, der igennem mange år har været mellem på den ene side ægteskab som et retsinstitut forbeholdt en mand og en kvinde og på den anden side registreret partnerskab mellem par af samme køn.

Samtidig med lovforslaget har regeringen iværksat en udredning af de grundlæggende og komplekse spørgsmål, der skal tages stilling til, hvis også retsvirkningerne af et ægteskab skal være de samme uanset køn. Regeringen har således valgt at udmønte det omhandlede spørgsmål i regeringsgrundlaget i to tempi, således at der gives mulighed for et grundigt udredningsarbejde.

Spørgsmål 2:

Hvorfor venter regeringen ikke med at fremsætte lovforslag, til der kan gives de homoseksuelles ægteskab de samme retsvirkninger, som følger af de mange love, der vedrører ægteskab og retsvirkningerne heraf?

Svar:

Ligestilling af homoseksuelle i forhold til ægteskabslovgivningen har ligget regeringspartierne på sinde i flere år, og derfor har regeringen valgt – som noget af det første – at skabe mulighed for, at to personer af samme køn kan indgå ægteskab. Retsvirkningerne af et ægteskab mellem par af samme køn er ifølge lovforslaget indtil videre de samme, som et registreret partnerskab har i dag.

Samtidig med lovforslaget har regeringen iværksat en udredning af de grundlæggende og komplekse spørgsmål, der skal tages stilling til, hvis også retsvirkningerne af et ægteskab skal være de samme uanset køn. Regeringen har således valgt at udmønte det omhandlede spørgsmål i regeringsgrundlaget i to tempi, således at der gives mulighed for et grundigt udredningsarbejde.

Jeg henviser i øvrigt til min besvarelse af spørgsmål nr. 19.

Spørgsmål 3:

Kan ministeren bekræfte, at der skal ændres mere end tyve love, før der vil kunne opnås lige retsvirkninger for heteroseksuelle og homoseksuelle ægtefæller?

Svar:

Jeg kan oplyse, at et registreret partnerskab med få undtagelser i dag har samme retsvirkninger som et ægteskab. Det drejer sig om følgende undtagelser:

Bestemmelser i dansk lovgivning, der indeholder særlige regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn, finder ikke anvendelse på det registrerede partnerskab.

Bestemmelser om ægteskaber i internationale traktater finder som udgangspunkt ikke anvendelse på det registrerede partnerskab, medmindre de andre stater, der har tiltrådt aftalen, tilslutter sig dette.

I 2011 er der af Justitsministeriet foretaget en høring af alle ministerier, hvor der er spurgt om, hvorvidt der på hvert ministeriums ressortområde er lovgivning, der indeholder særlige regler, der alene finder anvendelse på personer bestemt ved deres køn.

Det fremgår af høringssvarene, at der ikke på de andre ministeriers områder findes regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn. Det er således kun på det familieretlige område, at der findes sådanne regler – navnlig i lov om ægteskabets retsvirkninger, lov om bevarelse af enkepensionsret ved separation og skilsmisse samt børneloven.

Der vil således ikke skulle ændres i tyve love for at opnå fuldstændig ens retsvirkninger for heteroseksuelle og homoseksuelle ægtefæller. Det skal via den udredning, der er nævnt i lovforslaget, belyses nærmere, i hvilket omfang der skal foretages yderligere tiltag i retning af en kønsneutral ægteskabslovgivning.

Spørgsmål 4:

Kan ministeren bekræfte, at registrerede partnere ikke kan blive gift uden først at blive s»kilt«, og hvad mener ministeren om denne del af lovforslaget?

Svar:

Som det fremgår af lovforslaget, er det efter dansk ret ikke muligt at indgå ægteskab eller registreret partnerskab med den samme person to gange, medmindre ægteskabet eller det registrerede partnerskab i mellemtiden har været opløst.

Dette er netop baggrunden for, at regeringen foreslår, at par, der allerede har indgået registreret partnerskab med hinanden, skal have mulighed for at omdanne partnerskabet til et ægteskab. Hvis parret ønsker det, har de efter en omdannelse mulighed for at få en kirkelig velsignelse af ægteskabet.

Spørgsmål 5:

Mener ministeren, at lovforslaget er udtryk for ligestilling mellem medlemmer af Folkekirken og medlem af andre trossamfund, og vil ministeren nærmere begrunde forslaget på dette punkt, og redegøre for hvordan regeringens erklærede formål om kønsneutralitet opnås på dette punkt?

Svar:

Jeg kan oplyse, at lovforslaget er udtryk for regeringens ønske om ligestilling af homoseksuelle i forhold til ægteskabslovgivningen, sådan at to personer af samme køn – i lighed med to personer af forskelligt køn – kan indgå ægteskab. Lovforslaget giver mulighed for, at ægteskab kan indgås ved en borgerlig vielse eller ved en kirkelig vielse i folkekirken eller i et anerkendt eller godkendt trossamfund, og forsla-

get er derfor i den henseende udtryk for ligestilling mellem medlemmer af den danske folkekirke og af andre trossamfund, der er bemyndiget til at foretage vielser.

Adgangen til vielse i anerkendte og godkendte trossamfund er ikke direkte reguleret ved lov, som tilfældet er med hensyn til vielse i folkekirken, der er reguleret af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 572 af 17. juni 2009. En borger har således ikke et retskrav på at kunne blive viet i et anerkendt eller godkendt trossamfund. Det vil således være op til det enkelte anerkendte eller godkendte trossamfund at bestemme, om to personer af samme køn kan indgå ægteskab i trossamfundet

Spørgsmål 6:

Kan ministeren bekræfte, at hensigten med forslaget netop er at indføre ligestilling for alle, og undergraver forskelsbehandling af folkekirkemedlemmer og medlemmer af andre trossamfund ikke dette formål?

Svar:

Jeg henviser til min besvarelse af spørgsmål nr. 1, hvoraf det bl.a. fremgår, at det overordnede formål med dette lovforslag er at give personer af samme køn mulighed for at indgå ægteskab. Regeringen ønsker således at sikre en ligestilling af par af samme køn med par af forskelligt køn på det familieretlige område.

Jeg henviser i øvrigt til min besvarelse af spørgsmål nr. 5.

Spørgsmål 7:

Hvad er begrundelsen for, at regeringen i så høj grad har højprofileret det kirkelige ægteskab for homoseksuelle, i stedet for, som med loven om registreret partnerskab, først at lovgive om det borgerlige ægteskab og lade Folkekirken om at drøfte kirkens anliggender?

Svar:

To personer af forskelligt køn har i dag mulighed for at indgå ægteskab ved en kirkelig eller borgerlig vielse. To personer af samme køn har i dag kun mulighed for at indgå registreret partnerskab ved en borgerlig handling.

Regeringen ønsker at sikre lige muligheder og lige rettigheder på ægteskabsområdet for alle par. Dette indebærer også en mulighed for, at alle medlemmer af den danske folkekirke kan blive gift i kirken uanset deres seksuelle orientering.

Spørgsmål 8:

Kan ministeren bekræfte, at det udvalgsarbejde, der er gennemført i Folkekirken alene vedrører registreret partnerskab, og at dette arbejde derfor ikke drøfter indgåelse af homoseksuelt ægteskab i Folkekirken?

„

Svar:

Da det udvalg, der henvises til i spørgsmålet, blev nedsat af daværende kirkeminister Birthe Rønn Hornbech, har jeg til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet et bidrag fra Ministeriet for Ligestilling og Kirke.

Ministeriet oplyser følgende:

»I april 2010 nedsatte daværende kirkeminister Birthe Rønn Hornbech et udvalg om folkekirken og registreret partnerskab. Udvalget tog ikke stilling til betegnelsen »ægteskab« om forholdet mellem to personer af samme køn. Der henvises til kommissoriet, som udtrykkeligt anmoder udvalget om at forholde sig til indgåelse af »registreret partnerskab«.

Spørgsmål 9:

Vil ministeren oversende kommissoriet for det ovennævnte udvalgsarbejde?

Svar:

Da det udvalg, der henvises til i spørgsmålet, blev nedsat af daværende kirkeminister Birthe Rønn Hornbech, har jeg til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet et bidrag fra Ministeriet for Ligestilling og Kirke.

Ministeriet oplyser følgende:

»Kommissoriet for udvalget om folkekirken og registreret partnerskab var følgende:

Udvalgets kommissorium er at tage stilling til følgende spørgsmål:

Skal ægteskabsindstiftelsen fortsat foregå i folkekirken, eller skal alle samliv indgås for den borgerlige øvrighed, hvorefter der er mulighed for en kirkelig velsignelse, og hvilket ritual skal kunne anvendes ved en sådan kirkelig handling?

Under hvilke former skal også det registrerede partnerskab kunne indgås i folkekirken, således at to personer af samme køn har samme mulighed som ægtepar for at indgå deres samliv ifølge et kirkeligt ritual, og hvilket ritual skal kunne anvendes?

Hvordan sikrer man, at præster, som af samvittighedsgrunde ikke kan medvirke ved indgåelse af registreret partnerskab i kirken, har frihed til at sige nej hertil?

Udvalget skal afslutte sit arbejde senest den 15. september 2010.

Udvalget har mulighed for at rådføre sig med relevante enkeltpersoner, kirkelige grupperinger og organisationer i den udstrækning, udvalget ønsker det.

Hvis der under arbejdet opstår spørgsmål, der involverer andre ministerier, vil Kirkeministeriet sørge for sideløbende med udvalgets arbejde at tilvejebringe de nødvendige udredninger fra de pågældende ministerier. Det er vigtigt, at udvalget hurtigt kan få svar på spørgsmål, der måtte opstå undervejs, så udvalgsarbejdet kan afsluttes inden for tidsfristen. Kirkeministeriet yder sekretariatsbistand til udvalget«.

Spørgsmål 10:

I hvilket omfang mener ministeren, at nærværende lovforslag kan påvirke donorlandes vilje til at sende børn til adoption i Danmark?

Svar:

Jeg kan oplyse, at det med ændring af lov om registreret partnerskab, lov om en børnefamilieydelse og lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag (lov nr. 537 af 26. maj 2010), vedtaget af Folketinget den 4. maj 2010, blev muligt for registrerede partnere at adoptere på lige fod med ægtefæller.

Ved lovændringen i 2010 blev registrerede partnere således sidestillet med ægtefæller i enhver adoptionsmæssig henseende.

En forudsætning for, at registrerede partnere kan gennemføre en fremmedadoption af et barn fra et andet land, er, at der er indgået en aftale med det pågældende afgiverland eller relevant samarbejdspart i det pågældende land om formidling af børn til registrerede partnere.

Social- og Integrationsministeriet har ikke siden lovændringens ikrafttræden den 1. juli 2010 erfaret, at ændringen af de danske regler om registrerede partners adgang til adoption isoleret set har påvirket formidlingen af udenlandske adoptivbørn til Danmark.

Spørgsmål 11:

Hvad er begrundelsen for, at internationale overenskomster ikke finder anvendelse for homoseksuelle, og vil ministeren nævne de vigtigste overenskomster?

Svar:

Jeg går ud fra, at spørgsmålet vedrører internationale overenskomsters anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn.

Jeg kan oplyse, at en international overenskomst typisk indgås mellem suveræne stater, der er enige om indholdet af overenskomsten. Ved indgåelsen af en overenskomst om ægteskab kan de deltagende stater aftale, om den også skal finde anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn.

Hvis en overenskomst ikke finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn, kan de deltagende stater senere aftale, at den skal finde anvendelse på sådanne ægteskaber.

Derimod kan en stat, der tilslutter sig en international overenskomst, ikke ensidigt ændre indholdet af overenskomsten, f.eks. ved at udvide dens anvendelsesområde til også at omfatte ægteskab mellem to personer af samme køn.

I overensstemmelse med dette foreslås der i lov om ægteskabets retsvirkninger indsat en bestemmelse, der fastslår, at bestemmelser i internationale traktater ikke finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af samme køn, medmindre medkontrahenterne tilslutter sig dette. Der henvises til forslagets § 2, nr. 1.

Afslutningsvis kan jeg oplyse, at Danmark har tilsluttet sig en række internationale overenskomster om ægteskab eller ægtefæller. Det drejer sig bl.a. om følgende overenskomster:

Konvention af 6. februar 1931 mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige indeholdende internationalprivatretlige bestemmelser om ægteskab, adoption og værgemål – med senere ændringer.

Nordisk konvention af 23. marts 1962 om inddrivelse af underholds-bidrag – med senere ændringer.

De Forenede Nationers konvention af 7. november 1962 om samtykke til ægteskab, mindstealder for ægteskab og registrering af ægteskaber.

Haagerkonventionen af 1. juni 1970 om anerkendelse af skilsmisser og separationer.

Haagerkonventionen af 2. oktober 1973 om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om underholdspligt.

Rådets forordning (EF) nr. 4/2009 af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt – med senere ændringer.

Spørgsmål 12:

Hvorfor bestemmer lovforslaget, at forslaget kan sættes i kraft i Færøerne, og har ministeren kendskab til debatten om dette spørgsmål i Færøerne, og hvorfor har ministeren alligevel foreslået, at forslaget skal kunne sættes i kraft i Færøerne?

Svar:

Jeg kan oplyse, at lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, jf. lovbekendtgørelse nr. 38 af 15. januar 2007 med senere ændringer, ikke gælder for Færøerne, men at loven og ændringerne af den kan sættes i kraft for Færøerne med de ændringer, som de færøske forhold tilsiger.

Ægteskabsloven er senest sat i kraft for Færøerne ved anordning nr. 37 af 22. januar 2002 om ikrafttræden for Færøerne af lov om ægteskabets indgåelse og opløsning, jf. anordning nr. 398 af 20. april 2010 om ikrafttræden for Færøerne af lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ændringer som følge af værgemålsloven) og lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om umyndighed m.v.

(Ændringer som følge af værgemålsloven). Senere ændringer af loven er ikke sat i kraft for Færøerne. De ændringer af ægteskabsloven, der ikke er sat i kraft for Færøerne, vil kun blive sat i kraft for Færøerne, hvis den kompetente færøske myndighed anmoder om det.

Dette gælder også for de ændringer af ægteskabsloven, der følger af lovforslaget.

Spørgsmål 13:

Hvorfor skal forslaget vedtages over stok og sten, når det ikke får ægteskabs retsvirkninger?

Svar:

Jeg kan henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 2.

Spørgsmål 14:

Mener ministeren ikke, at det strider mod Justitsministeriets forskrifter om lovgivning, at fremsætte et lovforslag hvis konsekvenser ikke er påtaget i forslagets bemærkninger?

Svar:

Som det fremgår af lovforslaget, er der iværksat en udredning af konsekvenserne af en kønsneutral ægteskabslovgivning. Regeringen foreslår på den baggrund, at et ægteskab mellem to personer af samme køn indtil videre skal have samme retsvirkninger, som et registreret partnerskab har i dag.

Det er således klart beskrevet i lovforslaget, hvilke retsvirkninger det vil have, at to personer af samme køn fremover vil kunne indgå ægteskab med hinanden.

Når den nævnte udredning er afsluttet, og der efterfølgende fremsættes et nyt lovforslag om yderligere tiltag i retning af en kønsneutral ægteskabslovgivning, vil konsekvenserne heraf blive beskrevet i dette lovforslag.

Spørgsmål 15:

Kan ministeren nævne et andet lovforslag, hvor Folketinget ikke har kunnet få at vide, hvilke retsvirkninger forslaget vil indebære, og som en regering først langt senere vil løfte sløret for?

Svar:

Jeg kan henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 14.

Spørgsmål 16:

Vil ministeren gennem svar på dette spørgsmål korrigere de fejlagtige og vildledende bemærkninger, hvoraf det fremgår, at hensigten med forslaget er at lade homoseksuelle par indgå ægteskab i Folkekirken, idet lovforslaget vel skal forstå[s] på den måde, at ægteskab også skal kunne indgås på rådhuset?

Svar:

Det overordnede formål med lovforslaget er at give personer af samme køn mulighed for at indgå ægteskab. Regeringen foreslår, at der i ægteskabsloven indsættes en ny bestemmelse, der fastslår, at loven finder anvendelse på ægteskab mellem to personer af forskelligt køn og mellem to personer af samme køn. Derved bliver det muligt for par af samme køn at indgå ægteskab ved en borgerlig vielse eller ved en kirkelig vielse i folkekirken eller i et anerkendt eller godkendt trossamfund.

Spørgsmål 17:

Hvad er baggrunden for, at regeringen i den grad er mere optaget af, at homoseksuelle skal kunne blive gift i kirken end på rådhuset?

Svar:

Regeringen er optaget af at sikre lige muligheder og lige rettigheder på ægteskabsområdet for alle par. Par af forskelligt køn kan i dag indgå ægteskab ved en borgerlig eller en kirkelig vielse. Den mulighed ønsker regeringen også at give par af samme køn.

Spørgsmål 18:

Hvorfor er regeringen mindre optaget af at homoseksuelle kan indgå ægteskab på rådhuset, når de fleste ægteskaber indgås på rådhuset?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 17.

Spørgsmål 19:

Hvad er det for »yderligere« tiltag regeringen vil undersøge?

Svar:

Regeringen ønsker at undergive de bestemmelser i dansk lovgivning, som indeholder særlige regler om den ene part i et ægteskab bestemt ved dennes køn, selvstændige overvejelser – dette gælder navnlig pater est-reglen i børnelovens § 1, hvorefter ægtemanden anses som far til et barn født af en gift kvinde. Alene denne bestemmelse åbner op for en række grundlæggende problemstillinger, der skal overvejes i relation til faderskab, moderskab, medmoderskab og dermed også overvejelser om juridisk, biologisk og socialt forældreskab – for eksempel til børn født i et ægteskab mellem to kvinder. De juridiske rettigheder og forpligtelser ved et forældreskab rummer bl.a. forsørgelsespligten over for barnet, forældremyndigheden, retten til samvær og arveretten.

Spørgsmål 20:

Hvad forstår regeringen ved det kønsneutrale?

Svar:

Regeringen forstår en kønsneutral ægteskabslovgivning sådan, at kønnet ikke har betydning, når man indgår ægteskab.

Spørgsmål 21:

Betyder det kønsneutrale, at personnumrene skal ændres, eller vil Kønsneutraliteten ikke blive gennemført på det punkt?

Svar:

Regeringen har ikke med lovforslaget foreslået en ændring af lov om Det Centrale Personregister. Der er således ikke foreslået en ændring af ægte-fællers personnumre.

Spørgsmål 22:

Betyder kønsneutraliteten, at det ikke mere af de forskellige attester vil kunne ses, hvilke køn personerne har?

Svar:

Den endelige udformning af de forskellige blanketter ved borgerlige vielser er endnu ikke fastlagt. Ankestyrelsens Familieretsafdeling har iværksat arbejdet med at godkende nye blanketter til brug for vielser hos kommunerne.

Det er hensigten, at parrets CPR-nummer fortsat skal fremgå af de vielsesattester, som kommunerne udsteder.

Kirkelige vielsesblanketter hører ikke under Social- og Integrationsministeriets område, og jeg har derfor bedt Ministeriet for Ligestilling og Kirke om et bidrag til brug for besvarelsen af spørgsmålet.

Ministeriet for Ligestilling og Kirke har oplyst, at den nuværende attest fortsat forventes anvendt ved vielse af kvinde og mand. Den nuværende attest indeholder personernes CPR-nummer.

Der forventes desuden udarbejdet en ny vielsesattest til brug for vielse i folkekirken af personer af samme køn. Den endelige udformning af denne nye vielsesattest er endnu ikke fastlagt.

Spørgsmål 23:

Når ministeren i bemærkningerne henviser til total ligestilling i katolske lande, vil ministeren så med svar på dette spørgsmål korrigere disse oplysninger ved at gøre opmærksom på, at der netop ikke er kønsligestilling i katolske lande?

Svar:

Regeringen har i bemærkningerne til lovforslaget anført, at der – i forhold til ægteskabslovgivningen – i flere europæiske lande er indført en fuldstændig eller næsten fuldstændig ligestilling af par af samme køn med par af forskelligt køn. I lande som eksempelvis Belgien, Holland, Island, Norge, Portugal, Spanien og Sverige kan par af samme køn således indgå ægteskab med de samme retsvirkninger som et ægteskab indgået mellem par af forskelligt køn.

Regeringen omtaler i bemærkningerne, hvorvidt det i pågældende lande er muligt at indgå et ægteskab mellem to personer af samme køn. Om ægteskab mellem to personer af samme køn i de nævnte lande kan indgås borgerligt, kirkeligt eller begge steder omtales således ikke.

Spørgsmål 24:

Kan ministeren bekræfte, at den fejlagtige henvisning til katolske lande som nævnt i ovenstående spørgsmål netop betyder, at statsmagten i de pågældende lande netop ikke har lovgivet om det kirkelige ægteskab?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 23.

Spørgsmål 25:

I hvilket omfang har ministeren i forbindelse med forberedelse af forslaget gjort sig tanker om Grundlovens § 4?

Svar:

Jeg kan oplyse, at lovforslag L 106 – Forslag til lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov om ægteskabets retsvirkninger og retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab er udarbejdet i nær sammenhæng med lovforslag L 105 – Forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning.

Jeg kan derfor henvise til, at det i bemærkningerne til lovforslag L 105, pkt. 3.2., er redegjort for sammenhængen med lovforslag L 106 samt for de overvejelser om grundlovens § 4, som lovforslagene har givet anledning til

Spørgsmål 26:

I hvilket omfang har ministeren i forbindelse med forberedelse af forslaget gjort sig tanker om forholdet mellem stat og kirke?

Svar:

Jeg kan henvise til besvarelsen af spørgsmål nr. 25 samt til bemærkningerne til lovforslag L 105 – Forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning.

Spørgsmål 27:

I hvilket omfang er det kønsneutrale ægteskab gennemført i den svenske kirke?

Svar:

Efter den svenske ægteskabslovgivning (Äktenskapsbalken) kan par af samme køn indgå ægteskab på samme vilkår som par af forskelligt køn.

Indgåelse af ægteskab mellem par af samme køn kan ske ved borgerlig vielse eller ved vielse i et trossamfund.

Siden den 1. november 2009 har det været muligt for par af samme køn at indgå ægteskab ved en kirkelig vielse i Svenska Kyrkan.

Spørgsmål 28:

Når ministeren i bemærkninger nævner, at det skal være muligt i andre trossamfund at indgå et kønsneutralt ægteskab, betyder dette så, at det er et retskrav for borgeren?

Svar:

Jeg henviser til min besvarelse af spørgsmål nr. 5, hvoraf det bl.a. fremgår, at det er op til det enkelte anerkendte eller godkendte trossamfund at bestemme, om to personer af samme køn kan indgå ægteskab i trossamfundet. En borger har således ikke et retskrav på at kunne blive viet i et anerkendt eller godkendt trossamfund.

Spørgsmål 29:

Når ministeren i bemærkninger nævner, at det skal være muligt i andre trossamfund at indgå et kønsneutralt ægteskab, betyder dette så, at det er et retskrav for borgeren?

Svar:

Jeg henviser til min besvarelse af spørgsmål nr. 5, hvoraf det bl.a. fremgår, at det er op til det enkelte anerkendte eller godkendte trossamfund at bestemme, om to personer af samme køn kan indgå ægteskab i trossamfundet. En borger har således ikke et retskrav på at kunne blive viet i et anerkendt eller godkendt trossamfund.

Spørgsmål 30:

Hvordan forestiller ministeren sig, at der kan gennemføres et retskrav, uden dette kommer i strid med Grundlovens bestemmelse om religionsfrihed?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 29

Spørgsmål 31:

I hvilket omfang har biskoppernes høringssvar givet anledning til ændringer i forslaget?

Svar:

Biskoppernes høringssvar har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Spørgsmål 32:

Hvad vil ministeren foretage sig, hvis der ikke på ikrafttrædelsesdatoen foreligger et af Dronningen resolveret ritual?

Svar:

Jeg har til brug for besvarelse af spørgsmålet indhentet et bidrag fra Ministeriet for Ligestilling og Kirke, og jeg kan derfor henvise til bemærkningerne til lovforslag L 105 – Forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning, pkt. 3.2.

Ministeren for ligestilling og kirke har oplyst, at han samtidig med lovforslagets fremsættelse anmodede biskopperne om at udarbejde nye vielsesritualer. Ministeren har endvidere oplyst, at han på baggrund af dette arbejde vil udvirke, at ritualerne autoriseres ved kongelig resolution.

Spørgsmål 33:

Er ministeren enig i, at det er umuligt både at gennemføre et retskrav på kirkelig vielse for alle borgere og samtidig respektere Grundlovens bestemmelse om religionsfrihed?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 29

Spørgsmål 34:

Er ministeren ikke enig i, at hvis man vil overholde Grundlovens bestemmelse om religionsfrihed, så kan man nødvendigvis ikke give medlemmerne af trossamfundene et krav på ligestilling og kønsneutralitet, idet der vil være en række trossamfund, der slet ikke vil åbne for vielse af homoseksuelle?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 29.

Spørgsmål 35:

Vil ministeren oversende en liste over godkendte trossamfund?

Svar:

Jeg vedlægger en liste over godkendte og anerkendt trossamfund, som de fremgår af Ankestyrelsens Familieretsafdelings hjemmeside.

Navn	Adresse	Postnummer	By
Kristne og kristendoms-inspirerede			
Assentoft Frikirke	Virkevangen 2	8960	Randers SØ
Baptistkirken i Danmark	Lærdalsgade 7, st. tv.	2300	København S
Bethel Missionary Baptist Church	Lærdalsgade 7, 1. th.	2300	København S
Bibel og Missionscentret	Thyparken 11	7700	Thisted

Bornholmerkirken Evangelisk Luthersk Frimenighed	Haslevej 130	3700	Rønne
City Kirken Herning	Gl. Landevej 1	7400	Herning
Citykirken Århus	Viborgvej 173	8210	Århus
Copenhagen Community Church (tidl. Amager Kristne Center)	Nørre Farimagsgade 45	1364	København K
Dansk Teltmissions menighed	Jagtvej 85, 1	2200	København N
Den Apostoliske Pinsekirke	Gl. Hobrovej 38	8920	Randers NV
Den Apostolske Kirke i Danmark	Holbergsvej 45	6000	Kolding
Amagerbro Frikirke	Belgiensgade 3	2300	København S
Apostolsk Kirke	Gefionsvej 2	3000	Helsingør
Apostolsk Kirke	Banevolden 46	2500	Valby
Apostolsk Kirke	Toftebæksvej 13	2800	Lyngby
Apostolsk Kirke	Vejlevej 12	7000	Fredericia
Apostolsk Kirke	Vimmelskaftet 8	8700	Horsens
Apostolsk Kirke	Nørregade 67	6700	Esbjerg
Apostolsk Kirke	Damgade 94	6400	Sønderborg
Apostolsk Kirke	Ågade 8	7900	Nykøbing M
Apostolsk Kirke	Bispensgade 24	9800	Hjørring
Apostolsk Kirke	Hadsundvej 75	9000	Ålborg
Hillerød Menighedscenter	Åmosevej 11-13	3400	Hillerød
Holbæk Frikirke	Vandtårnsvej 1	4300	Holbæk
Jacobskirken	Thorsgade 40	5000	Odense C
Kirke i Byen	Lykkesgaardsvej 67	6000	Kolding
Kirkecentret i Vejle	Vardevej 106	7100	Vejle
Kristent Center	Stenstuegade 10	4200	Slagelse
Københavns Frikirke	Filippavej 3	1928	Frederiksberg C
Lemvig Kristne Center	Vangevej 7	7620	Lemvig
Midtjyllands Frikirke	Frilandsgade 53	7430	Ikast
Powerhouse	Hærvejen 71	6230	Rødekro
Roskilde Frikirke	Hedegade 29	4000	Roskilde
Silkeborg Frikirke	Thrigesvej 16	8600	Silkeborg
Sjølundskirken	Præstøvej 12	4700	Næstved
Skovbo Frikirke	Bækgaardsvej 41 C	4140	Borup
Teglgaardskirken	Teglgaardsparken 22	5500	Middelfart
Tønder Frikirke	Carstengade 95	6270	Tønder
Viborg Frikirke	Rugvænget 3	8800	Viborg
Åbenkirke	Olufsgade 10	7400	Herning
Den Armensk Apostolske Kirke	Hans Broges Gade 45	8000	Århus C
Den evangelisk-lutherske Frikirke	Skejbygaardsvej 23-25	8240	Risskov
Den Evangeliske Frikirke	Vennelystvej 33	8900	Randers
Den Katolske Kirke i Danmark	Gl. Kongevej 15	1610	København V
Den Koptisk-Ortodokse Kirke	Taastrup Hovedgade 162	2630	Taastrup
Den koreanske kirke i Danmark	A John Tranums Allé 31, st. 2770 th		Kastrup
Den Kristne Forsamling (tidligere Kristnastova)	Birmavej 36	2300	København S

Den Kristne Menighed			
Den kristne Menighed i Holstebro	Vester Feldborgvej 18	7540	Haderup
Den Kristne Menighed i København	Tårnfalkevej 17	2650	Hvidovre
Den makedonske ortodokse Kirke	Ane Katrinesvej 26, II th	2000	Frederiksberg
Den Nyapostolske Kirke i Danmark	Søderupvej 19	6230	Røddekro
Den Ortodokse Kirke i Danmark	Blomstervænget 10	2800	Kgs. Lyngby
Den ortodokse russiske kirkes menighed i København	Bredgade 53	1260	København K
Den Rumænsk Ortodokse Menighed i København	Kollegievej 2	2920	Charlottenlund
Den Rumænsk Ortodokse Menighed i hus	År- Gartnervænget 58	8382	Hinnerup
Den rumænsk-ortodokse menighed i Danmark			
Den Russiske Ortodokse Kirkes Menighed	Havebo 6, st. - 3	2500	Valby
De Hellige Russiske Kongelige Martyrers Kirke	Hesbjergvej 50	5400	Blommenlyst
Menigheden af den hellige fyrste Alexander Nevskij i København	Nyhavn 22	1051	København K
Skt. Nikolajs Menighed	Rosenkjærvej 16	8660	Skanderborg
Den Serbisk Ortodokse Kirke i Danmark	Frederikssundsvej 50, 3. mf.	2400	København NV
Den til St. Alban's English Church i København hørende menighed	Churchillparken 6	1263	København K
Det danske Missionsforbund	Rosenlunden 17	5000	Odense
Frikirken Betlehem	Jernbane Alle 29	2720	Vanløse
Frikirken i Aabenraa	Haderslevvej 6	6200	Aabenraa
Frikirken Salem	Havnevej 15	3300	Frederiksværk
Grindsted Kirkecenter	Nymarksvej 3	7200	Grindsted
Missionsforbundets Kirke	Tingvej 11	2300	København S
Missionsforbundets Kirke	Rosenkrantzgade 10	7700	Thisted
Missionskirken i Rønne	Kattesundet 4	3700	Rønne
Strandvejskirken	Humblebæk Strandvej 54	3050	Humblebæk
Vesterkirken	Nattergalevej 79	9700	Brønderslev
Etiopisk-Ortodokse Tewahedo Kirke i Danmark	Mørkhøjvej 44 M	2930	Herlev
Exodus-Kirken	Enggårdsgade 56, 1 tv	9000	Ålborg
Fonden Guds Verdensvide Kirke (Worldwide Church of God)		4000	Roskilde
Forklarelsens Kirke	Store Valbyvej 245	4000	Roskilde
Forsamlingen Livdin	110		Torshavn
Frelsens Hær	Frederiksberg Allé 9	1621	København V
Frikirken Oasan	Frælsio 24		Torshavn
Frikirken på Havnen	Refshalevej 203 A	1432	København K
Frimenigheden Kilden	Østergade 34	8830	Tjele
Fårevejle Evangelisk Lutherske Frimenighed	Kildevangen 79	4440	Mørkøv
Græsted Frikirke	Holtvej 67	3230	Græsted
Guds menighed	Orionsvej 3	8270	Højbjerg

Hillerød Frimenighed	Solskrænten 12	3400	Hillerød
Holstebro Frikirke	Åglimt 3	7500	Holstebro
International Christian Community	Lyngbyvej 277	2900	Hellerup
International Harvest Christian Center	Nørre Farimagsgade 45	1364	København K
Inuunerup Nutaap Oqaluffia - Grønlands Frikirke	Ilivinnguaq 1	3900	Nuuk
Jehovas Vidner	Stenhusvej 28	4300	Holbæk
Jesu Kristi Kirke af Sidste Dages Hellige (Mormoner)			
Københavns Stav	Nitivej 8	2000	Frederiksberg
Odense 1. menighed	Lahns­gade 58	5000	Odense
Søborg Menighed	Maglegårds Alle 83	2860	Søborg
Ålborg Menighed	Riishøjsvej 20	9000	Ålborg
Kong Haakons Kirke	Ved Mønten 9	2300	København S
Kristensamfundet i Danmark	Sankt Knuds Vej 13	1903	Frederiksberg C
Kristent Center	Solvænget 6	4450	Jyderup
Kristent Centrum	Perikumvej 2	9000	Aalborg
Kristent Fællesskab i Nordsjælland	Ruderdalsvej 75	5840	Holte
Kristent Fællesskab, København	Cellovej 7	2730	Herlev
Kristus Kirken (firkirke)	Askovvej 6	6600	Vejen
København Vinyard	Nyvej 7	1851	Frederiksberg C
Københavnerkirkens frimenighed	Drejervej 15, 3.	2400	København NV
Københavns Bibeltrænings Center	Hedemarksvej 15	2620	Albertslund
Københavns Frimenighed	Vildandevvej 11	2690	Karls­lunde
Livets Kilde	Ådalsparken 33	6710	Esbjerg V
Luthersk Missionsforenings Frimenighed	Frederiksborgvej 179	2400	København NV
Menigheden af Kristne I Danmark i Jesu navn	Ulfkjærvej 17	6990	Ulfborg
Menigheden Faderhuset	Havnegade 37	4941	Bandholm
Menigheder inden for Pinsebevægelsen			
Betania Kirkecenter	Blåhøj Stationsvej 27	7330	Brande
Bykirken	Østergade 57-59	5000	Odense C
Evangelieforsamlingen	Worsaaesvej 5	1972	Frederiksberg C
Frederikshavn Kirkecenter	Barfredsvej 26	9900	Frederikshavn
Frikirken i Multihuset	Hirsevej 9	6100	Haderslev
Holstebro Pinsekirke	Allégade 2	7500	Holstebro
Mariagerfjord Frikirke	Gl. Hobrovej 5C	9550	Mariager
Netværkskirken	Worsaaesvej 5	1972	Frederiksberg
Pinsekirken i Hobro	Kløvermanrksvej 2	9500	Hobro
Pinsekirken i Korsør	Tårn­borgvej 96	4220	Korsør
Pinsekirken i Randers	Mariagervej 117	8920	Randers NV
Pinsekirken i Roskilde	Lillevangsvej 15	4000	Roskilde
Pinsekirken i Silkeborg	Nylandsvej 70	8600	Silkeborg
Pinsekirken i Thisted	Tilstedvej 20	7700	Thisted
Pinsekirken i Vejle	Grejsdalsvej 16	7100	Vejle
Pinsekirken København Ø	Drejervej 11-21	2400	København NV
Svendborg Menighedscenter	Svinget 2	5700	Svendborg
UNIC - en kirke i tiden	Engstien 2A	2791	Dragør

Viborg Internationale Pinsekirke	Postboks 7	8800	Viborg
Metodistkirken i Danmark	Stokhusgade 2	1317	København K
Mission Danmark	Rossinisvej 7	9200	Aalborg SV
Morsø Frimenighed	Præstbrovej 347	7950	Erslev
Nazaræernes Kirke	Fasanvej 25	2680	Solrød Strand
Nexø Frikirke	Købmagergade 27 C	3730	Nexø
Nordschleswigsche Gemeinde	Hovedgaden 46	6360	Tinglev
Odder Frimenighed	Rude Havvej 11	8300	Odder
Redeemed Christian Church og God - Jesus Centre	Amagerbrogade 251 B	2300	København S
Reformerte menigheder			
Den reformerte menighed i Fredericia	Dronningensgade 87	7000	Fredericia
Den tysk-reformerte menighed i København	Gothersgade 109, 3. sal	1123	København K
Fransk Reformert Kirke i København	Gothersgade 107, 2. sal	1123	København K
Skovbo Frikirke,(Den Kristne Forsamling (Frikirken Berøa))	Metalbuen 42	2740	Skovlunde
Svenska Gustafs församlingen i København	Folke Bernadottes Allé 4	2100	København Ø
Sydfyns Frimenighed (tidligere Taasing Frimenighed)	Lindevej 11	5900	Rudkøbing
Syvende-dags Adventistkirken, Danmark	Concordiavej 16	2850	Nærum
Cafékirken	Suomisvej 5	1927	Frederiksberg C
Randers Adventistkirke	Frederiksborg Allé 25	8920	Randers NV
Vejlefjordkirken	Vejlefjordskolen 15	8721	Daugård
The Brethren	Odderbjergvej 2	2765	Smørum
The International Church for Copenhagen (The American Lutheran Congregation of Copenhagen)	Gjørlingsvej 10	2900	Hellerup
Thorsted Frimenighed	Åvænget 4	7700	Thisted
Troens Ord (Brande Kristne Center)	Højmarksvej 22	7330	Brande
Yeshuat Tsion, Den Messianske Synagoge i Danmark	Kløvermarken 29	3060	Espergærde
Østens Assyriske Kirke i Danmark (Den assyriske østkirke i Danmark)	City Vest	8220	Brabrand
Ågård Frimenighed	Kirkebakken 6	6040	Egtved
Aalborg Menighedscenter	Gasværksvej 5	9000	Aalborg
Navn	Adresse	Postnummer	By
Jødiske			
Det Mosaiske Trossamfund	Ny Kongengade 6	1012	København K
Synagogen	Krystalgade 12	1172	København K
Machsike Hadas	Dronningens Tværgade 40	1302	København K
Synagogen	Ole Suhrs Gade 12	1354	København K.
Shir Hatzafon - Progressiv Jødedom i Danmark	Agnetevej 4	2300	København S

Spørgsmål 36:

Vil ministeren udarbejde en liste over trossamfund, hvor det ikke vil være muligt at gennemføre en kirkelig vielse?

Svar:

Lovforslag L 106 – Forslag til lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov om ægteskabets retsvirkninger og retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab har været sendt i høring til bl.a. alle anerkendte og godkendte trossamfund.

Det er alene et fåtal af de anerkendte og godkendte trossamfund, der har indsendt et høringssvar, og det er derfor ikke på den baggrund muligt at udarbejde en liste over trossamfund, hvor det ikke vil være muligt at gennemføre en kirkelig vielse af to personer af samme køn.

Jeg henviser i øvrigt til høringssvarene, som samtidig med forslagets fremsættelse er sendt til Folketingets Socialudvalg.

Spørgsmål 37:

Hvordan mener ministeren, at den omstændighed, at Folkekirken vil betjene sig af flere ritualer, sikrer ligestilling og kønsneutralitet, når der i læsningerne ved de fleste indgåelser af ægteskaber i Folkekirken vil blive anvendt den uændrede ordning, hvor det under vielsen læses, at mennesket er skabt som mand og kvinde?

Svar:

Jeg kan oplyse, at for, at en vielse er gyldig, skal den efter ægteskabslovens § 21, stk. 1, være sket for en myndighed, der efter loven kan foretage vielser, og under iagttagelse af bestemmelsen i lovens § 20, stk. 2. Efter denne bestemmelse skal parterne ved samtidigt møde på spørgsmål af vielsesmyndigheden »erklære at ville ægte hinanden og derpå af denne forkyndes at være ægtefolk«.

Vielsesmyndighedernes vielsesritual skal som følge heraf indrettes på en sådan måde, at ritualet indeholder en viljeserklæring fra parterne om, at de vil giftes med hinanden, og at vielsesmyndigheden forkyn-der, at de nu er gift med hinanden. Dette gælder ved borgerlige vielser, ved vielser inden for folkekirken og ved vielser i de anerkendte og godkendte trossamfund.

Til brug for videre besvarelse af spørgsmålet har jeg indhentet et bidrag fra Ministeriet for Ligestilling og Kirke.

Jeg henviser på den baggrund til lovforslag L 105 – Forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening, hvor der i bemærkningerne under pkt. 3.1.3 er redegjort for gældende ret om ritualer for kirkelige handlinger.

Det fremgår endvidere af bemærkningernes pkt. 3.2, at de ved kongelig resolution autoriserede ritualer for henholdsvis vielse (bryllup) og kirkelig velsignelse af borgerligt indgået ægteskab forudsætter, at ægteskabet indgås mellem mand og kvinde.

De foreslåede ændringer i ægteskabsloven, hvorefter ægteskab kan indgås mellem to personer af samme køn, forudsætter således at der tilvejebringes et ritual for vielse af to personer af samme køn. En konsekvens af lovforslaget bliver således, at de eksisterende vielsesritualer for vielse af mand og kvinde bliver suppleret med et vielsesritual for vielse af to personer af samme køn. Tilsvarende skal de eksisterende

ritualer for kirkelig velsignelse af borgerligt indgået ægteskab suppleres med et ritual for kirkelig velsignelse af et borgerligt indgået ægteskab mellem to personer af samme køn.

Spørgsmål 38:

Er ministeren enig i, at det ville være grundlæggende i strid med den folkekirkelige selvforståelse, hvis præsterne blev tvunget til at foretage vielse af homoseksuelle?

Svar:

Jeg har til brug for besvarelse af spørgsmålet indhentet et bidrag fra Ministeriet for Ligestilling og Kirke.

Jeg kan på den baggrund henvise til lovforslag L 105 – Forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning, hvoraf det fremgår, at formålet med dette lovforslag er, at præster i folkekirken får ret til at undlade at vie to personer af samme køn.

Spørgsmål 39:

Er ministeren ikke bekymret for, at den forøgelse og tydeliggørelse af forskellene mellem de forskellige trossamfund, som forslaget medfører, også vil tydeliggøre forskellen mellem flertallet og en række religiøse og etniske mindretal?

Svar:

Jeg henviser til min besvarelse af spørgsmål nr. 5, hvoraf det bl.a. fremgår, at lovforslaget giver mulighed for, at ægteskab kan indgås ved en borgerlig vielse eller ved en kirkelig vielse i folkekirken eller i et anerkendt eller godkendt trossamfund, og derfor i den henseende er udtryk for ligestilling mellem medlemmer af den danske folkekirke og andre trossamfund, der er bemyndiget til at foretage vielser.

Spørgsmål 40:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 9. april 2012 fra Humanistisk Samfund, jf. L 106 – bilag 19.

Svar:

I henvendelsen fra Humanistisk Samfund anmoder samfundet om, at ægteskabslovens § 16, stk. 3, ændres sådan, at kirkelig vielse kan finde sted inden for tros- og livssynssamfund.

Henvendelsen vedrører således en problemstilling, som ikke direkte relaterer sig til lovforslag L 106. Spørgsmålet om udvidelse af retten til at foretage vielser kræver selvstændige overvejelser, og jeg mener derfor ikke, at det er hensigtsmæssigt, at jeg på nuværende tidspunkt kommenterer nærmere på henvendelsen.

Spørgsmål 41:

Ministeren bedes vurdere, om det vil medføre en opfattelse af de pågældende ægtefæller som kønsneutrale personer, når der med lovforslaget foreslås indført kønsneutral ægteskabslovgivning?

Svar:

Jeg kan oplyse, at det overordnede formål med lovforslaget er at gøre det muligt for personer af samme køn at indgå ægteskab på samme måde som personer af forskelligt køn.

Det fremgår af lovforslaget, at det foreslås, at et ægteskab indgået mellem to personer af samme køn indtil videre skal have de samme retsvirkninger som et registreret partnerskab.

Herudover fremgår det af regeringsgrundlaget, at regeringen i øvrigt ønsker at undersøge yderligere tiltag i retningen af en kønsneutral ægteskabslovgivning.

Spørgsmål 42:

Ministeren bedes oplyse om der i Sverige og Island, hvor der også er adgang til at indgå ægteskab for par af samme køn, er sket et sådan skred i kønsopfattelsen af henholdsvis en mand og en kvinde?

Svar:

Jeg er ikke bekendt med, om der i Sverige og Island, med indførelse af adgangen for to personer af samme køn til at indgå ægteskab, er sket et skred i kønsopfattelsen af henholdsvis en mand og en kvinde.

Spørgsmål 43:

Vil det fremover under en ansættelsessamtale med en præst være muligt at spørge om en ansøgers holdning til ægteskab for par af samme køn, jf. at man ifølge »Ligestillingsloven« under en ansættelsessamtale ikke må spørge til en ansøgers seksuelle orientering?

Svar:

Den folkekirkelige frihedstradition er en fast bestanddel af den danske folkekirkeordning.

Frihedstraditionen betyder, at der lovligt kan tages hensyn til forskellige teologiske retninger inden for folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Det er således velkendt, at præster f.eks. kan have forskellige holdninger til spørgsmålet om kirkelig vielse af fraskilte, uden at de af den grund kommer til at stå uden for folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Det fremgår af pkt. 1.2 i de almindelige bemærkninger til L 106, at:

»Samtidig med fremsættelse af dette lovforslag fremsætter ministeren for ligestilling og kirke forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn m.v.), der skal sikre, at præster i folkekirken får en ret til at undlade at vie to personer af samme køn.«

Det omtalte lovforslag fra ministeren for ligestilling og kirke er fremsat som L 105 Forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn m.v.).

Af pkt. 3.2. i de almindelige bemærkninger til L 105 fremgår bl.a., at

»Der er blandt folkekirkens præster forskellige opfattelser af, hvorvidt samliv mellem to personer af samme køn kan accepteres inden for de rammer, som fastsættes af Bibelen og folkekirkens bekendelsesgrundlag.

[...]

Da der som nævnt er forskellige opfattelser af dette spørgsmål blandt folkekirkens præster, får folkekirkens præster i overensstemmelse med den frihedstradition, der allerede eksisterer i folkekirken, ifølge lovforslagets § 1, nr. 1, en ret til at undlade at vie to personer af samme køn. Hermed gives der plads til disse opfattelser«.

Allerede i dag er det sådan, at et menighedsråd under samtale med en kandidat til en ledig præstestilling, lovligt kan stille nærmere spørgsmål til kandidaten vedrørende dennes standpunkt i relation til teologiske retninger inden for folkekirken.

En vedtagelse af L 106 Forslag til lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse, lov om ægteskabets retsvirkninger og retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab (Ægteskab mellem to personer af samme køn) vil ikke ændre på dette forhold.

Spørgsmål 44:

Ministeren bedes kommentere henvendelse af 27. april 2012 fra Indre Mission og Luthersk Mission, jf. L 106 – bilag 24.

Svar:

Jeg har under 1. behandlingen af lovforslaget redegjort nærmere for, hvorfor regeringen har fremsat forslag om ægteskab mellem to personer af samme køn, ligesom jeg ved besvarelse af spørgsmål nr. 2 og nr. 19 til forslaget har redegjort nærmere for den udredning i retning af en kønsneutral ægteskabslovgivning, som samtidig er iværksat.

Jeg henviser derfor hertil og har ikke yderligere kommentarer til henvendelsen.

Spørgsmål 45:

Vil ministeren respektere, at folkekirken ved vielse af to personer af samme køn anvender en anden betegnelse end ægtefæller?

Svar:

Det overordnede formål med lovforslaget er at give personer af samme køn mulighed for at indgå ægteskab og dermed blive ægtefæller.

For at en vielse er gyldig, skal den efter ægteskabslovens § 21, stk. 1, være sket for en myndighed, der efter loven kan foretage vielser, og under iagttagelse af bestemmelsen i lovens § 20, stk. 2. Efter denne bestemmelse skal parterne ved samtidigt møde på spørgsmål af vielsesmyndigheden »erklære at ville ægte hinanden og derpå af denne forkyndes at være ægtefolk«.

Vielsesmyndighedernes vielsesritual skal som følge heraf indrettes på en sådan måde, at ritualet indeholder en viljeserklæring fra parterne om, at de vil giftes med hinanden, og at vielsesmyndigheden forkyn-der, at de nu er gift med hinanden. Dette gælder ved borgerlige vielser, vielser inden for folkekirken, og ved vielser i de anerkendte og godkendte trossamfund.

Ved den nærmere udfærdigelse af ritualet er det således afgørende, at dette indebærer, at parterne tilken-degiver at ville indgå ægteskab, og at vielsesmyndigheden forkyn-der, at parterne har indgået et sådant.

Spørgsmål 46:

I høringssvaret fra Danske Kirkers Råd er det henstillet, at det lovfæstes, at villighed til medvirken til vielse af personer af samme køn ikke kan gøres til et vilkår for godkendelse af trossamfund eller for med-delelse af vielsesbemyndigelse. Ministeren har ikke i høringsnotatet forholdt sig til denne henstilling, hvorfor ministeren bedes oplyse, om et trossamfunds stillingtagen til vielser af par af samme køn frem-øver vil få indflydelse på godkendelse af et trossamfund og på tildeling af vielsesbemyndigelsen til præster og forkyndere i de for folkekirken afvigende trossamfund.

Svar:

I spørgsmålet anføres det, at jeg ikke i høringsnotatet har forholdt mig til den problemstilling, der rejses i spørgsmålet.

Jeg skal i det hele henvise til høringsnotatets afsnit 2.1.2.

Det fremgår bl.a. af notatet, at ægteskabsloven fra 1970 ikke indeholder bestemmelser om anerkendelse eller godkendelse af trossamfund, men at lovens § 16, stk. 1, nr. 3, imidlertid indeholder en bestemmelse, hvorefter kirkelig vielse bl.a. kan finde sted inden for andre trossamfund end folkekirken, når trossamfundet har præster, som af social- og integrationsministeren er bemyndiget til at foretage vielser.

Som det videre fremgår af notatet, er det i praksis antaget, at denne hjemmel til at meddele vielsesbemyndigelse i realiteten indeholdt hjemmel til en bredere godkendelse af en sammenslutning som et religiøst trossamfund med retsvirkninger i relation til en række andre forhold end vielsesbemyndigelse.

For de krav, som et trossamfund skal opfylde for at blive godkendt, henviser notatet til Folketingstidende 1968-69, tillæg B, sp. 1927-30 og spørgsmål nr. 12 til kirkeministeren vedrørende lovforslaget.

Der er således med den valgte affattelse af bemærkningerne til lovforslag nr. L 106, og ud fra det retlige grundlag, hvorpå gældende praksis for godkendelse af trossamfund og udstedelse af vielsesbemyndigelser udøves, sikret valgfrihed for det enkelte trossamfund til selv at bestemme, om man i trossamfundet vil medvirke til vielse af to personer af samme køn.

Lovforslaget medfører således ikke en ændring af de krav, som stilles til godkendelse af et trossamfund.

Spørgsmål 47:

Vil ministeren yde teknisk bistand til et ændringsforslag, der skal indeholde en ophævelse af forbuddet mod at to personer af samme køn kan vies, således at det herefter vil være muligt for to personer af samme køn at blive borgerligt eller kirkeligt viet. Vielsesmyndigheden tager på denne baggrund stilling til, om man ønsker at gøre brug af denne mulighed, og hvordan den i givet fald skal udføres.

Forslaget skal sikre, at det ikke er Folkekirken, som institution, der skal forholde sig til vielse af to personer af samme køn, men alene den enkelte præst. Der ønskes en udformning, der indebærer, at den enkelte folkekirkepræst stilles frit med hensyn til vielse af to personer.

Herudover udbedes ministerens kommentarer til et sådant ændringsforslag.

Svar:

Da et sådant ændringsforslag vedrører Folkekirken forhold og dermed det samtidig fremsatte forslag L 105: Forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning har jeg bedt ministeren for ligestilling og kirke om at forholde sig til spørgsmålet.

Ministeren for ligestilling og kirke har oplyst følgende:

Samtidig med fremsættelse af L 106 har jeg fremsat L 105 Forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn m.v.).

Med dette lovforslag sikres præster i folkekirken en ret til at undlade at vie to personer af samme køn. Tilsvarende sikrer lovforslaget, at en præst der ikke ønsker at medvirke til en kirkelig velsignelse af et

borgerligt indgået ægteskab mellem to personer af samme køn, får ret til at undlade at medvirke hertil. Lovforslaget er i overensstemmelse med den frihedstradition, der allerede eksisterer i folkekirken.

Folkekirken, som institution, har ikke ét organ, som kan forholde sig til ægteskabslovgivningen, herunder vielse af to personer af samme køn. Det er Folketingets kompetence. Det er derfor Folketinget, der beslutter, om ægteskab skal kunne indgås mellem to personer af samme køn.

Regler om fremgangsmåden ved vielse i folkekirken og ved borgerlig vielse fastsættes af henholdsvis ministeren for ligestilling og kirke og social- og integrationsministeren. Dette fremgår af § 20, stk. 3, 1. pkt., i ægteskabsloven.

Indgåelse af ægteskab i folkekirken sker ved brug af et autoriseret ritual. Dette er i overensstemmelse med den retssædvane, der eksisterer i folkekirken, hvor gudstjenesten og de kirkelige handlinger afvikles ved brug af autoriserede ritualer, der er fælles for kirken som sådan.

De eksisterende ritualer for vielse og velsignelse af borgerligt indgået ægteskab forudsætter, at ægteskabet indgås mellem mand og kvinde. Jeg har derfor anmodet biskopperne om at forestå arbejdet med udarbejdelse af et nyt ritual for vielse af to personer af samme køn og et nyt ritual for velsignelse af et borgerligt indgået ægteskab mellem to personer af samme køn. Jeg vil på baggrund af dette arbejde udvirke, at ritualerne autoriseres ved kongelig resolution.

Jeg finder det på den baggrund overflødigt med et ændringsforslag med det omhandlede indhold, idet en vedtagelse af L 105 som nævnt vil betyde, at den enkelte præst får frihed til at beslutte, om vedkommende vil medvirke til den kirkelige handling. Præstens frihed er således efter min opfattelse allerede tilstrækkeligt sikret med de fremsatte lovforslag.

Spørgsmål 48:

Hvorfor er lovforslaget ikke blevet gjort færdigt i forhold til følgelovgivningen, så retsvirkningerne er kendte, inden lovforslaget fremsættes?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 2.

Spørgsmål 49:

Mener ministeren at det er rimeligt, at der skal tages stilling til et lovforslag, der ændrer forståelsen af ægteskabet og familien så radikalt, uden at man helt ved, hvad den kommer til at betyde familieretsligt, sociologisk og samfundsmæssigt? I forlængelse heraf bedes ministeren oplyse hvorfor der ikke er lavet en offentlig høring i forhold til disse spørgsmål, inden lovforslagets blev fremsat, så man også bredt folkeligt kan blive orienteret om, hvad loven kommer til at betyde.

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 1 og nr. 2.

Spørgsmål 50:

Hvorfor er lovforslaget ikke gjort færdig, inden man pålægger folkekirken den?

Svar:

Formålet med lovforslag L 106 – Forslag til lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov om ægteskabets retsvirkninger og retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab – er at give personer af samme køn mulighed for at indgå ægteskab, hvilket opnås ved det fremsatte lovforslag.

Jeg henviser i øvrigt til min besvarelse af spørgsmål nr. 1 og nr. 2.

Spørgsmål 51:

Vil ministeren oplyse, hvilke andre love der vil skulle ændres?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 3.

Spørgsmål 52:

Hvorfor har ministeren i sin begrundelse for lovforslaget fremhævet det som afgørende, at det homoseksuelle indføres i kirken, mens hele spørgsmålet om den borgerlige vielse træder i baggrunden?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 7 og nr. 17.

Jeg henviser i øvrigt til regeringsgrundlaget »Et Danmark, der står sammen«, hvoraf det fremgår, at regeringen ønsker at give alle medlemmer af den danske folkekirke mulighed for at blive gift i kirken uanset deres seksuelle orientering.

Spørgsmål 53:

Vil ministeren redegøre for, i hvilke andre europæiske lande staten har indført det homoseksuelle ægteskab i de respektive kirker og trossamfund?

Svar:

Som det anføres i lovforslaget, er der i flere europæiske lande indført en fuldstændig eller næsten fuldstændig ligestilling af par af samme køn med par af forskelligt køn i forhold til ægteskabslovgivningen. I lande som eksempelvis Belgien, Holland, Island, Norge, Portugal, Spanien og Sverige kan par af samme køn således indgå ægteskab med de samme retsvirkninger som et ægteskab indgået mellem par af forskelligt køn.

I Belgien og Holland skal et ægteskab indgås borgerligt for at være gyldigt, og par af samme køn kan på samme måde som par af forskelligt køn efterfølgende få den borgerlige vielse velsignet i kirken.

I Island og Sverige kan par af samme køn indgå ægteskab såvel borgerligt som kirkeligt.

I Norge kan ægteskab indgås ved borgerlig eller kirkelig vielse. Den Norske Kirke og andre trossamfund har ret til at vie to personer af samme køn, men ikke pligt hertil.

Det er op til Den Norske Kirke at ændre liturgien for vielse sådan, at to personer af samme køn kan indgå ægteskab i kirken, og præster i Den Norske

Kirke kan ikke vie personer af samme køn, før liturgien er ændret. Liturgien er ikke blevet ændret, og to personer af samme køn kan derfor endnu ikke indgå ægteskab i Den Norske Kirke.

Ministeriet har ikke fuldstændige oplysninger om retstilstanden i andre europæiske lande i relation til muligheden for kirkelig vielse af to personer af samme køn, herunder om muligheden for at blive viet i andre trossamfund.

Spørgsmål 54:

Ministeren anfører i bemærkningerne til lovforslaget (1.2), at »der er sket en fuldstændig eller næsten fuldstændig ligestilling af par af samme køn« i flere europæiske lande. I hvilke europæiske lande er der sket en total ligestilling mellem det ægteskab, der indgås på rådhuset og i kirken?

Svar:

Det overordnede formål med L 106 – Forslag til lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov om ægteskabets retsvirkninger og retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab er at give personer af samme køn mulighed for at indgå ægteskab ved en borgerlig eller kirkelig vielse.

Ministeriet har ikke fuldstændige oplysninger om lovgivningen i samtlige europæiske lande, men jeg kan dog oplyse, at det i Island, Norge og Sverige er muligt for par af samme køn – efter lovgivningen i de pågældende lande – at indgå ægteskab på samme måde som par af forskelligt køn.

Spørgsmål 55:

Sverige anføres som eksempel på den omtalte ligestilling. Vil ministeren be- eller afkræfte, at det var den Svenske Kirke selv og ikke staten, der igennem det svenske kirkeråd sagde ja til vielse af homoseksuelle? I bekræftende fald, hvorfor anføres det som begrundelse for, at staten og Folketinget i Danmark indfører det kønsneutrale ægteskab og pålægger folkekirken det samme?

Svar:

Til brug for besvarelse af spørgsmålet har jeg indhentet et bidrag fra ministeren for ligestilling og kirke:

Ministeren for ligestilling og kirke har oplyst følgende:

Med virkning fra 1. maj 2009 blev indgåelse af ægteskab i Sverige uafhængigt af køn. Vielse kan ske borgerligt eller i et trossamfund, som har vielsesbemyndigelse.

Ifølge faktabladet »Könsneutrala äktenskap och vigsel«, udgivet af Justitsdepartementet maj 2009, skulle den hidtidige lovfæstede vielsesbemyndigelse for præster i Svenska Kyrkan senest med udgangen af april 2010 erstattes af ansøgning fra Svenska Kyrkan om vielsesret samt godkendelse af de enkelte præster, som skal kunne foretage vielser. Hverken trossamfund eller de enkelte vielsesforrettere inden for trossamfundene har pligt til at foretage vielser.

Kyrkomötet, som er det øverste besluttende organ i Svenska Kyrkan, besluttede på sin samling i oktober 2009, at par af samme køn skal kunne vies i Svenska Kyrkan. Kyrkomötet besluttede samtidig at søge Kammarkollegiet om vielsesret for Svenska Kyrkan.

Kyrkomötets beslutning var en opfølgning på ændringerne i den svenske ægteskabslovgivning. Vielse af par af samme køn har kunnet ske i Svenska Kyrkan siden 1. november 2009.

Det fremgår af Svenska Kyrkans hjemmeside om vielse for par af samme køn - <http://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=708602> - at hver forsamling (sogn) har ansvar for, at der er en præst, som er villig til at foretage vielsen, når et par vil giftes i kirken. De enkelte præster kan afstå fra at foretage vielse af forskellige grunde, eftersom de ikke har vielsespligt. Men ingen kan nægtes vielse i Svenska Kyrkan.

Riksdagen i Sverige har således lovgivet om kønsneutralt ægteskab. Riksdagen er imidlertid siden 1. januar 2000 ikke lovgiver for Svenska Kyrkan, bortset fra at den overordnede lov om Svenska Kyrkan er vedtaget af Riksdagen.

Det er derfor Kyrkomötet, som har kompetencen til at fastsætte regler for Svenska Kyrkan, herunder også regler om, hvilke kirkelige handlinger der skal kunne foretages i Svenska Kyrkan.

I Danmark er Folketinget den lovgivende myndighed for folkekirken. Der findes således ikke i folkekirken en kirkelig instans, der i lighed med Kyrkomötet i Svenska Kyrkan kunne træffe beslutninger om f.eks. vielse af par af samme køn i folkekirken.

Spørgsmål 56:

Hvor mange vielser af personer af samme køn har fundet sted i den Svenske kirke?

Svar:

Jeg er ikke i besiddelse af oplysninger om, hvor mange vielser af par af samme køn, som den Svenske Kirke har foretaget.

Spørgsmål 57:

Norge anføres som eksempel på den omtalte ligestilling. Vil ministeren be- eller afkræfte, om der er sket vielser af homoseksuelle i den norske kirke og i så tilfælde hvor mange?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 28.

Spørgsmål 58:

Vil ministeren be- eller afkræfte, om der findes et vielsesritual for de homoseksuelle i den Norske Kirke?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 28, men til brug for besvarelse af spørgsmålet har jeg også indhentet et supplerende bidrag fra ministeren for ligestilling og kirke:

Ministeren for ligestilling og kirke har oplyst følgende:

»Bispemøtet i Den norske kirke nedsatte i november 2009 efter henstilling fra Kirkemøtet et udvalg, som skal foretage en udredning af en række samlivsetiske spørgsmål i tilknytning til den norske ægteskabslov, der fra 1. januar 2009 har bestemt, at ægteskab både kan indgås mellem to personer af modsat køn og to personer af samme køn.

Udvalget blev anmodet om at aflevere sin rapport inden 1. oktober 2011.

Udvalgets rapport er dog endnu ikke offentliggjort«.

Spørgsmål 59:

Vil ministeren oversende de ritualer, som den Svenske og Norske kirke bruger i forbindelse med de homoseksuelle vielser?

Svar:

For vielser af to personer af samme køn i Den Norske Kirke skal jeg henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 28.

For så vidt angår ritualet, der anvendes i Svenska Kyrkan, har jeg indhentet et bidrag fra ministeren for ligestilling og kirke:

Ministeren for ligestilling og kirke har oplyst følgende:

»Vielse i Svenska Kyrkan sker i henhold til "Ordning for vigselgudstjenst i Svenska Kyrkan«, som den er fastlagt i Kyrkohandboken fra 1986. Ordningen er tillempet med alternative formuleringer, der anvendes ved vielse af par af samme køn.

Ordningen för vigselgudstjänst er gengivet på Svenska Kyrkans hjemmeside - <http://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=647808>.

I tilknytning til vigselordningen er der på hjemmesiden følgende forklarende bemærkninger:

Om vigselgudstjänsten Skapad: 2010-04-17 14:03:00

- Ordningen för vigselgudstjänst i Svenska kyrkan är den som finns i 1986 års kyrkohandbok.
- Denna ordning gäller från och med 1 nov 2009 även vid vigsel för par av samma kön, dock med några alternativa formuleringar.
- Dessa alternativ är införda och markerade i fetstil i anvisningarna för vigselgudstjänsten här till vänster.
- Alternativen gäller endast vid vigsel av par av samma kön.

Ordlyden af ordning for vigselgudstjenst

Vigselgudstjänsten kan utformas av präst och musiker i samråd med brudparet. Prästen är ytterst ansvarig för vigselgudstjänsten och dess olika moment. Ordningen nedan är en grundritual.

Vigselordning

Vid P läser präst. Vid F läser alla tillsammans. NN står för namnen/namnet.

Inledningsmusik

Gudstjänsten inleds med orgelmusik, där så kan ske. Annaninstrumental- och/eller vokalmusik kan utföras.

Psalm

P I Faderns och Sonens och den helige Andes namn.

Lovprisning

Prästen kan säga: Underbara är dina verk, Herre vår Gud, underbart har du skapat man och kvinna alt. människan till din avbild. Av din kärlek lever vi. Dig vill vi prisas för livet som oupphörligt förnyas.

Inledningsord

Prästen fortsätter med följande eller liknande ord: P Inför Guds ansikte är vi samlade till vigsel mellan er två, NN och NN. Vi är här för att be om Guds välsignelse över er och för att dela er glädje.

Prästen fortsätter med ett av följande alternativ:

P Äktenskapet är en Guds gåvainstiftat till samhällets bestånd, till människors hjälp och glädje, till inbördes stöd och fördjupad samhörighet i mörka och ljusa dagar. Att leva som man och hustru alt. äkta makar är att leva i förtroende och kärlek, att ha ansvar för varandra och hemmet, (att tillsammans ta emot och fostra sina barn) och att troget stå vid varandras sida.

eller

P Äktenskapet är ett heligt förbund förordnat och välsignat av Gud, himmelens och jordens skapare. Det är äktenskapets mening att ge vidare den kärlek som är av Gud. Därför är det er uppgift att älska och ära varandra. Gemensamt skall ni ha ansvar för ert hem (och för barnens kristna fostran). Ni skall trofast stå vid varandras sida, i glädje och sorg, i ljusa och mörka dagar. Ni får hämta kraft i bön och gudstjänst, i Guds ord och sakrament. Den rikedom som ligger i äktenskapet är stor. Där man och hustru alt. äkta makar lever i Guds förlåtelse får de hjälp att förstå och förlåta varandra. Så kan äktenskapet förverkligas efter Guds vilja.

Bibelläsning

P Låt oss nu höra Bibelns ord om kärlekens gåva och ansvar.

Prästen och/eller någon av parets vänner läsertvå eller flera bibeltexter, valda i första hand bland följande:

(P) Jesus sade: Skaparen gjorde från början människorna till man och kvinna. Därför skall en man lämna sin far och sin mor för att leva med sin hustru, och de två skall bli ett. Vad Gud har fogat samman får människan alltså inte skilja åt. (Matt 19:4–6)

Ovanstående text kan utgå och ersättas av följande alternativ:

(P) Jesus sade: Liksom Fadern har älskat mig, så har jag älskat er. Bli kvar i min kärlek. Om ni håller mina bud blir ni kvar i min kärlek, så som jag har hållit min faders bud och är kvar i hans kärlek. Detta har jag sagt er för att min glädje skall vara i er och er glädje bli fullkomlig. Mitt bud är detta: att ni ska älska varandra så som jag har älskat er. (Joh 15:9–12)

(P) I Höga visan står skrivet: Stark som döden är kärleken, lidelsen obeveklig som graven. Dess pilar är flammande eld, en ljungande låga. Mäktiga vatten kan inte släcka kärleken, floder kan inte svepa bort den. (Höga V 8:6b–7)

(P) Aposteln skriver: Ta alltså Gud till föredöme, som hans älskade barn. Lev i kärlek, så som Kristus har älskat oss och utlämnat sig själv för vår skull som en offergåva, ett vällyktat offer åt Gud. (Ef 5:1–2)

(P) Er kärlek ska vara uppriktig. Avsky det onda, håll fast vid det goda. Visa varandra tillgivenhet. Övertäffa varandra i ömsesidig aktning. Gläd er med dem som gläder sig och gråt med dem som gråter. (Rom 12:9–10, 15)

(P) Bär varandras bördor, så uppfyller ni Kristi lag. (Gal 6:2)

(P) Kärleken är tålmodig och god. Kärleken är inte stridslysten, inte skrytsam och inte uppblåst. Den är inte utmanande, inte självisk, den brusar inte upp, den vill ingen något ont. Den finner inte glädje i orätt, men gläds med sanningen. Allt bär den, allt tror den, allt hoppas den, allt uthärdar den. Men nu består tro, hopp och kärlek, dessa tre, och störst av dem är kärleken. (1 Kor 13:4–7, 13)

Ny bibelläsning:

(P) Mina kära, låt oss älska varandra, ty kärleken kommer från Gud, och den som älskar är född av Gud och känner Gud. (1 Joh 4:7)

Ny bibelläsning:

(P) I Ruts bok står skrivet: Rut sade till Noomi: Dit du går, går också jag, och där du stannar, stannar jag. Ditt folk är mitt folk, och din Gud är min Gud. Där du dör, vill jag dö, och där vill jag bli begravd. Herren må göra mig vad som helst – endast döden skall skilja oss åt. (Rut 1:16b–17)

* Frågorna

Prästen frågar brudgummen eller i överenskommen tur och ordning de blivande makarna:

P Inför Gud och i denna församlings (dessa vittnens) närvaro frågar jag dig, NN: Vill du ta NN till din hustru/maka/make och älska henne/honom i nöd och lust?

Brudgummen alt. den ena av makarna svarar:

I Ja.

Prästen frågar bruden alt. den andra av makarna

P Inför Gud och i denna församlings (dessa vittnens) närvaro frågar jag dig, NN: Vill du ta NN till din maka/make och älska honom/henne i nöd och lust? Den andra av makarna svarar:

II Ja.

* Bön över ringarna/ringen

Brudparet ger prästen ringarna/ringen. P O Gud, du som är alltings skapare och Herre, välsigna NN och NN i deras äktenskap. Låt dessa ringar för dem vara tecken på deras löften om ömsesidig kärlek och trohet. Genom Jesus Kristus, din Son vår Herre. F Amen.

Prästen återlämnar ringarna/ringen.

* Löftena och ringväxlingen

Dessa löften, med resp. utan förestavande, används. Löftena kan i stället formuleras fritt av paret i samråd med prästen. De skall ge uttryck åt makarnas vilja att älska varandra i nöd och lust tills döden skiljer dem åt.

P Låt nu denna församling (dessa vittnen) höra era löften.

Prästen förestavar löftet för brudgummen alt. den ena av makarna i överenskommen ordning: P Jag, NN, tar dig, NN, nu till min hustru/maka/make att dela glädje och sorg med dig och vara dig trogentills döden skiljer oss åt.

Prästen förestavar löftet för bruden alt. den andra av makarna i överenskommen ordning: P Jag, NN, tar dig, NN, nu till min man/maka/make att dela glädje och sorg med dig och vara dig trogentills döden skiljer oss åt.

eller

Makarna säger i överenskommen ordning: I NN, jag vill älska dig, dela glädje och sorg med dig och vara dig trogentills döden skiljer oss åt. II NN, jag vill älska dig, dela glädje och sorg med dig och vara dig trogentills döden skiljer oss åt. Ringväxling äger rum.

* Tillkännagivandet

P Ni har nu ingått äktenskap med varandra och bekräftat detta inför Gud och denna församling (dessa vittnen). Ni är nu man och hustru alt. äkta makar. Må Herren vara med er och leda er i sin sanning och alltid.

Psalm

Kan utelämnas.

Förbön

Prästen eller någon av parets vänner ber den första bönen nedan eller en fritt formulerad förbön. Som alternativ kan prästen/försångare sjunga (läsa) den andra bönen nedan eller annan formulerad förbön med liknande innehåll.

P Låt oss bedja. (P) Himmelske Fader, vi tackar dig för denna dag, för dess glädje och förhoppningar. Vi ber dig för det äktenskap som NN och NN nu har ingått inför dig. Låt deras liv tillsammans präglas av tillit och respekt för varandras egenart. Hjälプ dem att skapa ett öppet och varmt hem, där (deras barn får leva i trygghet och) deras vänner finner gemenskap. När svårigheter möter, för dem då närmare dig och varandra. Hjälプ dem att förlåta varandra och låt dem dag för dagta emot glädje och kraft ur din hand. Genom Jesus Kristus, vår Herre. F Amen.

eller

(P) Helige Herre, himmelske Fader, evige Gud, himmelens och jordens skapare, du som, när du skapade allt, skapade människan till man och kvinna alt. din avbild. Du gav dem/henne nåd att vara förvaltare över allt skapat efter din kärleks beslut. O Gud, som har förenat man och kvinna och givit dem alt. givit oss människordin välsignelse, se i nåd till dessa som står inför dig och begär att bli välsignade av dig. Hjälプ dem att leva i kärlek och frid, i ömsesidig trohet, gemenskap och aktning för varandra. Inneslut dem i din nåd och kraft (och låt barnen för dem bli till glädje och hjälp) och giv dem efter detta livet en evig salighet. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre. F Amen.

Herrens bön

Prästen kan säga: Låt oss tillsammans be Herrens bön.

F Vår Fader, du som är i himlen. Låt ditt namn bli helgat. Låt ditt rike komma. Låt din vilja ske på jorden så som i himlen. Ge oss idag det bröd vi behöver. Och förlåt oss våra skulder, liksom vi har förlåtit dem som står i skuld till oss. Och utsätt oss inte för prövning utan rädda oss från det onda. Ditt är riket. Din är makten och äran, i evighet. Amen.

eller

F Fader vår, som är i himmelen. Helgat varde ditt namn. Tillkomme ditt rike. Ske din vilja såsom i himmelens och på jorden. Vårt dagliga bröd giv oss idag, och förlåt oss våra skulder såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro, och inled oss icke i frestelse utan fräls oss ifrån ondo. Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet. Amen.

Välsignelsen

Prästen kan säga:

Tag emot Herrens välsignelse. P Herren välsigne er och bevarer er. Herren låte sitt ansikte lysa över er och vare er nådig. Herren vände sitt ansikte till er och giv er frid. I Faderns och Sonens + och den helige Andes namn. F Amen.

Om prästen håller vigseltal kan detta lämpligen ske här eller efter psalmen.

Vigselbeviset överlämnas här eller efter psalmen.

Psalm

Avslutningsmusik

Instrumental- och/eller vokalmusik kan föregå utgångsmusiken. ”

Spørgsmål 60:

Vil ministeren begrunde, hvor Spanien og Portugal er anført som eksempel på ligestillingen, når alle ved, at de er katolske lande, og at ægteskabet i den katolske kirke er et sakramente og udelukkende angår ægteskabet mellem mand og kvinde?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 23.

Spørgsmål 61:

Vil ministeren redegøre for, hvordan loven kommer til at virke på Færøerne og på Grønland, og hvad der kommer til at ske i kirkerne i de respektive lande?

Svar:

Som det fremgår af lovforslagets § 6, gælder loven ikke for Færøerne og Grønland. Efter bestemmelsen kan loven dog ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger, bortset fra de foreslåede ændringer af retsplejeloven. Dette vil kun ske, hvis de kompetente grønlandske og færøske myndighed anmoder om det.

Spørgsmål 62:

Hvorfor pålægges folkekirken loven, mens det gøres til et tilbud for andre godkendte trossamfund med vielsesmyndighed?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 5.

Spørgsmål 63:

Vil ministeren sikre, at alle godkendte trossamfund med vielsesmyndighed stilles lige mht. pålæg af det homoseksuelle ægteskab, da der ellers er tale om diskrimination?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 5.

Spørgsmål 64:

Hvorfor er der ikke lavet en ligeværdig høring om lovforslaget mellem de respektive ministre og repræsentanter for folkekirken, hvor der kunne foregå en grundig mundtlig drøftelse af lovforslaget, inden det blev fremsat, når nu ægteskabet i folkekirken angår kirkens »indre anliggender«?

Svar:

Til brug for besvarelse af spørgsmålet har jeg indhentet et bidrag fra ministeren for ligestilling og kirke:

Ministeren for ligestilling og kirke har oplyst følgende:

Den 18. januar 2012 sendte Social- og Integrationsministeriet og Ministeriet for Ligestilling og Kirke to lovdokumenter til høring.

L 106 – Forslag til lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov om ægteskabets retsvirkninger og retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab (Ægteskab mellem to personer af samme køn) kunne sammen med høringsliste og høringsbrev fra den 18. januar 2012 ses på Høringsportalen på www.borger.dk.

L 105 – Forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn m.v.) kunne sammen med høringsliste og høringsbrev fra den 18. januar 2012 ses på Høringsportalen på www.borger.dk samt på Ministeriet for Ligestilling og Kirkes hjemmeside.

Alle har haft mulighed for at kommentere de to lovforslag i høringsperioden, som afsluttedes den 22. februar 2012.

Lovforslagene handler ikke om kirkens »indre anliggender«.

Da lovforslag L 106 indebærer en ændring i ægteskabsloven, som blandt andet betyder, at to personer af samme køn får mulighed for at blive viet ved en præst i folkekirken, vil der som følge heraf skulle udarbejdes nye ritualer. Ritualer for kirkelige handlinger hører sammen med gudstjenesteordningen, bibeloversættelse og salmebog til det, der ofte betegnes som indre kirkelige anliggender.

Spørgsmål 65:

Kan ministeren bekræfte, at der før valget ikke er lavet høringer om den kønsneutrale ægteskabslovgivning, men udelukkende om registreret partnerskab? I bekræftende fald bedes ministeren oplyse, hvorfor blandt andet kirkeministeren henviser til, at der er lavet en sådan høring.

Svar:

Til brug for besvarelse af spørgsmålet har jeg indhentet et bidrag fra ministeren for ligestilling og kirke:

Ministeren for ligestilling og kirke har henvist til sin besvarelse af spørgsmål nr. 20 (KIU – L 105).

Spørgsmål 66:

Hvorfor er der ikke foregået nogen mundtlig offentlig høring om retsvirkningerne af forslaget?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 2.

Spørgsmål 67:

Vil ministeren redegøre for, hvilke overvejelser man fra regeringens side har gjort sig mht. § 4 i Grundloven og det forhold, at den danske folkekirke er en

evangelisk luthersk kirke, der hviler på biblen og bekendelsesskrifterne, hvor ægteskabet er klart defineret som et ægteskab mellem mand og kvinde?

Svar:

Til brug for besvarelse af spørgsmålet har jeg indhentet et bidrag fra ministeren for ligestilling og kirke:

Ministeren for ligestilling og kirke henviser til bemærkningerne under pkt. 3.2 i L 105 – Forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn m.v.).

Spørgsmål 68:

Giver det anledning til overvejelser, at regeringen og et folketingsflertal ved at indføre loven om de homoseksuelle vielser ikke respekterer folkekirken som evangelisk luthersk og dermed bryder Grundloven?

Svar:

Til brug for besvarelse af spørgsmålet har jeg indhentet et bidrag fra ministeren for ligestilling og kirke:

Ministeren for ligestilling og kirke henviser til bemærkningerne under pkt. 3.2 i L 105 – Forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn m.v.).

Spørgsmål 69:

Vil ministeren redegøre for, hvilken betydning lovforslaget får for det mellemkirkelige samarbejde, hvor både katolikker og ortodokse som bekendt indgår?

Svar:

Jeg kan oplyse, at Det Mellemkirkelige Råd ikke har afgivet høringssvar til L 106 – Forslag til lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov om ægteskabets retsvirkninger og retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab (Ægteskab mellem to personer af samme køn).

Til brug for besvarelse af spørgsmålet har jeg indhentet et supplerende bidrag fra ministeren for ligestilling og kirke.

Ministeren for ligestilling og kirke har oplyst, at Det Mellemkirkelige Råd ikke har afgivet høringssvar til L 105 – Forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn m.v.).

Spørgsmål 70:

Vil ministeren redegøre for, hvilke konsekvenser lovforslaget får i forhold til international lovgivning og samarbejde?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 11.

Spørgsmål 71:

Vil ministeren redegøre for, hvordan lovforslaget kommer til at påvirke muligheden for adoption fra blandt andet de afrikanske lande?

Svar:

Jeg kan oplyse, at der allerede blev indført adgang for registrerede partnere til at adoptere på lige fod med ægtefæller den 1. juli 2010, jf. lov nr. 537 af 26. maj 2010 om ændring af lov om registreret partnerskab,

lov om en børnefamilieydelse og lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag (Udvidet adgang for registrerede partnere til adoption og overførsel af forældremyndighed m.v.).

En forudsætning for, at et registreret par kan gennemføre en fremmedadoption af et barn fra et andet land, er dog, at det pågældende land accepterer adoptionsformidling til registrerede partnere.

Social- og Integrationsministeriet har ikke erfaret, at lovændringen i 2010 i sig selv har påvirket den generelle adoptionsformidling til Danmark, og lovforslaget forventes næppe heller at få mærkbar betydning i den sammenhæng. Et ægtepar, af samme eller af forskelligt køn, der godkendes til adoption, skal vælge at stille sig på en venteliste til i forhold til at modtage et adoptivbarn fra et bestemt afgiverland. Da de enkelte afgiverlande stiller forskellige krav til udenlandske adoptanter, kan danske adoptanter vælge et land, hvis krav de opfylder. Vil et afgiverland ikke formidle barn til ægtepar af samme køn, må det pågældende par vælge et andet afgiverland, lige som tilfældet er i dag for registrerede par.

Spørgsmål 72:

Vil ministeren lave en opgørelse over hvor mange af de høringsvar der er modtaget inden udvalget skal afgive betænkning der er hhv. er for, imod og ved ikke, (opgjort i procent) så det kan fremgå af betænkningen?

Svar:

Det er efter min opfattelse ikke muligt at opgøre høringsvarene på den måde, som der lægges op til i spørgsmålet.

Jeg skal i stedet henvise til det høringsnotat og de høringsvar, som jeg sendte til udvalget samtidig med fremsættelsen af lovforslaget.

Spørgsmål 73:

Vil ministeren inden 2. behandlingen redegøre for, hvor mange trossamfund i Danmark, der ikke vil tage imod tilbuddet om at vie homoseksuelle, og hvor det ikke er muligt?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 36.

Spørgsmål 74:

Vil ministeren redegøre for, hvorfor man pålægger folkekirken lovforslaget, når der er så stor uenighed blandt biskopperne?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 1 og nr. 17.

Spørgsmål 75:

Hvad er begrundelsen for, at ministeren og regeringen ikke lytter til de biskopper, der ønsker, at lovforslaget sættes i bero, så der bliver mere tid til at drøfte spørgsmålet?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 1 og nr. 17.

Spørgsmål 76:

Kan ministeren oplyse, hvor mange biskopper, der siger nej forslaget og nej til at udarbejde et ritual, hvor mange, der siger nej til forslaget og ja til at udarbejde et ritual, og hvor mange der siger ja til begge dele?

Svar:

Til brug for besvarelse af spørgsmålet har jeg indhentet et bidrag fra ministeren for ligestilling og kirke:

Ministeren for ligestilling og kirke har henvist til sin besvarelse af spørgsmål nr. 20 (KIU – L 105).

Spørgsmål 77:

Hvorfor haster ministeren en lovgivning igennem og kan ministeren bekræfte, at det udelukkende drejer sig om ligestillingen og ikke hensynet til folkekirken og dens trosgrundlag?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 17.

Spørgsmål 78:

Er det vigtigere for ministeren og regeringen, at de første vielser af homoseksuelle foregår den 15. juni end at folkekirken bliver splittet på spørgsmålet?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 2, hvoraf det fremgår, at ligestilling af homoseksuelle i forhold til ægteskabslovgivningen har ligget regeringspartierne på sinde i flere år, og derfor har regeringen valgt – som noget af det første – at skabe mulighed for, at to personer af samme køn kan indgå ægteskab.

Spørgsmål 79:

Hvorfor har regeringen, inden lovforslaget overhovedet er blevet fremsat eller vedtaget, sat en dato?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 78.

I øvrigt skal jeg oplyse, at det er god lov kvalitet, at et lovforslag indeholder angivelse af en bestemt dato for lovens ikrafttræden.

Dette fremgår af Justitsministeriets anbefalinger, jf. brev af 3. november 2011: »Det må i almindelighed foretrækkes, at der i en lov angives en bestemt dato for lovens ikrafttræden, f.eks. den 1. januar 2012.«

I samme brev anbefaler Justitsministeriet, at ikrafttræden dagen efter kundgørelsen i Lovtidende så vidt muligt undgås.

Spørgsmål 80:

Er det vigtigere for regeringen, at loven bliver vedtaget den 15. juni, end at loven bliver vedtaget på et ordentligt og oplyst grundlag?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 1 og nr. 2.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at regeringspartierne inden regeringsomdannelsen fremsatte både beslutningsforslag og lovforslag om ligestilling af homoseksuelle i forhold til ægteskabslovgivningen og familieretten i øvrigt. Spørgsmålet om ægteskab mellem to personer af samme køn har således været drøftet adskillige gange i Folketinget.

Spørgsmål 81:

Ministeren bedes yde teknisk bistand til de nødvendige ændringsforslag, der indebærer, at når to personer af samme køn vies, betegnes disse som livsfæller, og der vil være indgået et livsfællesskab, mens betegnelsen ægtefæller og ægteskab kun anvendes, når der er tale om vielser af to personer af forskelligt køn.

Svar:

Som det fremgår af regeringsgrundlaget, ønsker regeringen at give alle medlemmer af den danske folkekirke mulighed for at blive gift i kirken uanset deres seksuelle orientering.

Det overordnede formål med L 106 – Forslag til lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov om ægteskabets retsvirkninger og retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab – er altså at give personer af samme køn mulighed for at indgå ægteskab. Jeg kan derfor ikke støtte et ændringsforslag, hvis formål i stedet er at give personer af samme køn mulighed for at indgå et såkaldt livsfællesskab.

Jeg vedlægger som ønsket et udkast til ændringsforslag.

Jeg har ikke taget stilling til, om ændringsforslaget medfører behov for yderligere lovændringer, herunder konsekvenserne af ændringsforslaget for L 105 – Forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning.

Jeg har endvidere ikke taget stilling til, om der er den fornødne identitet mellem ændringsforslaget og L 106.

Ændringsforslag

til

Lovforslag nr. L 106 om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov om ægteskabets retsvirkninger og retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab

(Ægteskab mellem to personer af samme køn)

Af xx

Til titlen

1) I titlen ændres »Ægteskab« til: »Livsfællesskab«.

Til § 1

1) I lovens titel indsættes efter »ægteskabs«: »og livsfællesskabs«.

[Konsekvens af ændringen af lovens anvendelsesområde]

2) I nr. 1 ændres »ægteskabsbetingelser« til: »betingelser for at indgå ægteskab og livsfællesskab«.

[Konsekvens af ændringen af lovens anvendelsesområde]

3) I nr. 2 indsættes i den foreslåede nye § 1 efter »køn og« ordene: »på livsfællesskab«, og i den foreslåede nye § 1 indsættes som et nyt stykke:

»Stk. 2. Bestemmelser i denne lov, der omhandler ægteskab og ægtefæller, finder tilsvarende anvendelse på livfællesskab og livsfæller. Bestemmelserne i denne lov om vielse finder anvendelse på indgåelse af ægteskab mellem to personer af forskelligt køn og på indgåelse af livsfællesskab mellem to personer af samme køn«.

[Ændring af lovens anvendelsesområde til også at omfatte livsfællesskab]

4) Efter nr. 3 indsættes som nye numre:

»01. I § 20, stk. 1, ændres »Parterne« til »Personer af forskelligt køn«.

»02. I § 20 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Personer af samme køn skal ved samtidigt møde på spørgsmål af vielsesmyndigheden erklære at ville indgå livsfællesskab med hinanden og derpå af denne forkyndes at være livsfæller«

Stk. 3-4 bliver herefter til stk. 4-5.«

»03. I § 21, stk. 1, ændres: »bestemmelsen i § 20, stk. 2«, til »bestemmelserne i § 20, stk. 2 og 3,«

[Fremgangsmåden ved indgåelse af ægteskab og livsfællesskab og gyldigheden af ægteskab og livsfællesskab]

5) I nr. 7 ændres »ægteskab mellem to personer af samme køn« til: »livsfællesskab«.

[Konsekvens af ændringen af lovens anvendelsesområde]

Til § 2

1) I nr. 1 ændres 2 steder »ægteskab mellem to personer af samme køn« til: »livsfællesskab«.

[Retsvirkningerne af livsfællesskab]

Til § 3

1) Nr. 1 affattes således:

»1. I § 448 c indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Endvidere kan sag om livsfællesskab behandles her i riget, når livsfællesskabet er indgået her, og ingen af livsfællerne bor i et land med en lovgivning om livsfællesskab, der svarer til den danske.«

Stk. 2-3 bliver herefter stk. 3-4.«

[International kompetence i sager om opløsning af livsfællesskab]

Til § 5

1) I bestemmelsen ændres 2 steder »ægteskab« til: »livsfællesskab«.

[Omdannelse af partnerskab til livsfællesskab]

Spørgsmål 82:

I forlængelse af svar på spørgsmål 47, der omhandler et ændringsforslag om ophævelse af »forbuddet mod at to personer af samme køn kan vies, således at det herefter vil være muligt for to personer af samme køn at blive borgerligt eller kirkeligt viet. Vielsesmyndigheden tager på denne baggrund stilling til, om man ønsker at gøre brug af denne mulighed, og hvordan den i givet fald skal udføres«, kan ministeren så bekræfte, at det med nuværende kirkestruktur, er folkekirken som institution, der alene kan forholde sig til implementering af loven og ikke den enkelte præst?

Svar:

Til brug for besvarelse af spørgsmålet har jeg indhentet et bidrag fra ministeren for ligestilling og kirke. Jeg kan henholde mig til dette.

Ministeren for ligestilling og kirke har oplyst følgende:

»Jeg kan bekræfte, at det er Folketingets kompetence at beslutte indholdet af ægteskabslovgivningen, og at alle, herunder folkekirkens præster, må respektere en lovgivning, som giver mulighed for, at par af samme køn får mulighed for at indgå ægteskab.

Med en vedtagelse af L 105 - Forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn) - vil den enkelte præst i folkekirken få en lovfæstet frihed til at beslutte, om vedkommende vil medvirke til den kirkelige handling«.

Spørgsmål 83:

Kan ministeren bekræfte, at det i forhold til implementering af love vedrørende folkekirkens forhold, er kirkeministeren, der handler på folkekirkens vegne?

Svar:

Til brug for besvarelse af spørgsmålet har jeg indhentet et bidrag fra ministeren for ligestilling og kirke, der oplyser, at spørgsmålet kan besvares bekræftende.

Spørgsmål 84:

Ministeren bedes oplyse, hvilke instanser (kommuner og religiøse trossamfund) der i dag kollektivt har bemyndigelse til at forestå vielser af par af forskelligt køn, og hvilke typer trossamfund, hvor bemyndigelsen er individuel for den enkelte præst/forkynder?

Svar:

Efter ægteskabsloven er det formanden for kommunalbestyrelsen (borgmesteren), der har vielseskompetencen i kommunen. Borgmesteren kan skriftligt bemyndige ansatte i kommunens administration og medlemmer af kommunalbestyrelsen til på sine vegne at foretage vielser, jf. ægteskabslovens § 18 og § 12 i bekendtgørelse om indgåelse af ægteskab.

Det fremgår videre af ægteskabslovens § 17, stk. 2, at kirkelig vielse uden for folkekirken, dvs. i de anerkendte og de godkendte trossamfund, foretages af de præster, som er særligt bemyndiget dertil.

Det følger således af ægteskabslovgivningen, at der er tale om individuelle bemyndigelser, både når der foretages borgerlige vielser, og når der foretages kirkelige vielser i et anerkendt eller godkendt trossamfund.

Det fremgår af ægteskabslovens § 17, stk. 1, sammenholdt med § 4 i bekendtgørelse nr. 547 af 15. december 1969 om vielse indenfor folkekirken, at præster i folkekirken kan foretage vielse på eget ansvar.

Spørgsmål 85:

Ministeren bedes oplyse, om det vil være muligt rent juridisk at fritstille, hvordan borgerlige eller religiøse vielser kan gennemføres, eller om der i alle tilfælde skal ske godkendelse af selve ritualet/tilspørgslen?

Svar:

Det fremgår af § 21, stk. 1, i ægteskabsloven, at en vielse kun er gyldig, hvis vielsen er foretaget af en myndighed, der efter loven har kompetence til at foretage vielser, og at vielsen skal foretages under iagttagelse af bestemmelsen i lovens § 20, stk. 2.

Det fremgår af § 20, stk. 2, at parterne ved samtidigt møde på spørgsmål af vielsesmyndigheden skal »erklære at ville ægte hinanden og derpå af denne forkyndes at være ægtefolk«.

Vielsesmyndighedernes vielsesritual skal som følge af disse gyldighedsbetingelser indrettes på en sådan måde, at ritualet indeholder en viljeserklæring fra parterne om, at de vil giftes med hinanden, og at vielsesmyndigheden forkynder parterne for at være gift.

Hvis vielsesritualet ved en vielse ikke opfylder de nævnte gyldighedsbetingelser, vil dette medføre, at vielsen er ugyldig, og at parterne dermed ikke har indgået ægteskab med hinanden.

Til brug for yderligere besvarelse af spørgsmålet har jeg indhentet et bidrag fra ministeren for ligestilling og kirke.

Ministeren for ligestilling og kirke har oplyst følgende:

»Kirkelig vielse indenfor folkekirken sker efter et autoriseret ritual. Folkekirkens vielsesritual skal ses i sammenhæng med ægteskabslovens gyldighedsbestemmelser. Herom henvises til L 105 bemærkningerne under pkt. 3.1.3 om ritualer for kirkelige handlinger.

Vielser i folkekirken sker efter et ved kgl. resolution autoriseret ritual. Dette er i overensstemmelse med den retssædvane, der eksisterer i folkekirken, hvor gudstjenesten og de kirkelige handlinger gennemføres ved brug af autoriserede ritualer, der er fælles for kirken som sådan.

Dette udelukker ikke, at der alene sker autorisation af dele af et ritual. Der kan henvises til min besvarelse af 22. maj 2012 til Folketingets Kirkeudvalg, KIU L 105 – spørgsmål 21.«

Spørgsmål 86:

Hvis man skal anvende to forskellige vielsesbetegnelser forudsætter det, at ægteskabslovens § 20, stk. 2 ændres. Ministeren bedes teknisk angive, hvorledes en sådan paragraf skulle udformes?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 81, der indeholder et forslag til ændringer af L 106 – Forslag til lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov om ægteskabets retsvirkninger og retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab (Ægteskab mellem to personer af samme køn), hvis indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn blev ændret til indgåelse af livsfællesskab mellem to personer af samme køn.

Som det fremgår af besvarelsen, omfatter forslaget også en ændring af ægteskabslovens § 20, stk. 2.

Spørgsmål 87:

Som opfølgning på ministerens svar på spørgsmål 54 og med henvisning til at der i bemærkningerne til lovforslaget står: »I flere europæiske lande er der indført en fuldstændig eller næsten fuldstændig ligestilling af par af samme køn med par af forskelligt køn i forhold til ægteskabslovgivningen. I lande som eksempelvis Belgien, Holland, Island, Norge, Portugal, Spanien og Sverige kan par af samme køn således indgå ægteskab med de samme retsvirkninger som et ægteskab indgået mellem par af forskelligt køn«, bedes ministeren oplyse, hvorfor ministeren i sit svar ikke kan redegøre for de eksempler, som er anført i lovforslagets bemærkninger (jf. Belgien, Holland, Portugal og Spanien)? Er det, fordi man ikke ved, hvordan lovgivningen er i de pågældende lande? Og hvis man ikke ved det, hvorfor angiver man så landene som eksempler?

Svar:

I besvarelsen af spørgsmål nr. 54 er det angivet, at der ikke i forhold til L 106 er foretaget en undersøgelse af ægteskabslovgivningen i samtlige europæiske lande.

Island, Norge og Sverige nævnes i besvarelsen som eksempler på lande, hvor det er muligt for par af samme køn at indgå ægteskab både ved borgerlig og kirkelig vielse.

I Belgien og Holland indgås ægteskab – uanset køn – ved borgerlig vielse. Parterne kan frivilligt vælge efterfølgende at blive viet i kirken, men den kirkelige vielse er udelukkende en religiøs ceremoni, og den har således ingen juridiske retsvirkninger. Par af samme køn kan indgå ægteskab ved borgerlig vielse på samme måde som par af forskelligt køn.

I Portugal og Spanien indgås ægteskab ved kirkelig eller borgerlig vielse. Par af samme køn kan kun indgå et ægteskab ved borgerlig vielse.

I forhold til Belgien, Holland, Spanien og Portugal baserer oplysningerne om de pågældende landes ægteskabslovgivning sig på undersøgelser foretaget i henholdsvis 2002 og 2010-2011 af Justitsministeriet og Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen (tidligere Familiestyrelsen).

Undersøgelserne er foretaget med afsæt i det særlige tilknytningskrav, der gælder, hvis man vil indgå et registreret partnerskab i Danmark. Dette betyder, at registrering af et partnerskab her i landet kun kan ske, hvis parterne har en nær tilknytning til Danmark. Nær tilknytning til Danmark forudsætter dansk statsborgerskab eller bopæl her i landet eller statsborgerskab eller bopæl i et af de andre nordiske lande. Efter partnerskabsloven kan social- og integrationsministeren bestemme, at også statsborgerskab og bopæl i andre lande kan sidestilles med statsborgerskab og bopæl i Danmark, hvis lovgivningen i de pågældende lande svarer til den danske.

På baggrund af undersøgelserne besluttede daværende justitsministre, at tilknytningskravet tillige var opfyldt i forhold til Belgien, Holland og Spanien. På grund af regeringsomdannelsen i november 2011 blev undersøgelsen om portugisisk ret ikke udmøntet i et konkret initiativ.

Spørgsmål 88:

Ministeren bedes redegøre for, på hvilken måde der er sket en fuldstændig eller næsten fuldstændig ligestilling af par af samme køn i de pågældende lande, dvs. i Belgien, Holland, Portugal og Spanien?

Svar:

Jeg skal henvise til min besvarelse af spørgsmål nr. 87.

Spørgsmål 89:

Ministeren bedes tilsende udvalget sit talepapir fra samrådet den 29. maj 2012 vedrørende samrådsspørgsmål A (Lovkvalitet på L 106).

Svar:

Der vedlægges det udkast til talepapir, som dannede grundlag for justitsministerens besvarelse den 29. maj 2012 af samrådsspørgsmål A.

Samrådsspørgsmål A:

Ministeren bedes redegøre for regeringsgrundlagets løfter om bedre lov kvalitet og for Justitsministeriets forskrifter om lov kvalitet. Ministeren bedes herunder redegøre for, hvordan lovforslaget om ændringer i ægteskabsloven (L 106), som er annonceret som første fase af ændring af flere love, har kunnet godkendes af Justitsministeriets lovafdeling, når forslaget tydeligvis indeholder en række mangler og ikke opfylder Justitsministeriets egen vejledning om lov kvalitet, idet lovforslaget bl.a. slet ikke omhandler beskrivelse af følgeloven, hvorfor det er ganske umuligt for Folketinget og befolkningen overhovedet at vurdere lovforslaget og dets konsekvenser, sådan som vejledningen foreskriver.

Først vil jeg gerne benytte lejligheden til at sige tak til Socialudvalget for at give mig denne mulighed for at komme og tale om lov kvalitet. Det er jo en sag, der ligger regeringen på sinde.

Emnet har væsentlig betydning. Det er helt afgørende, at kvaliteten af lovgivningsarbejdet er i orden. Ikke bare af hensyn til retssikkerheden for de borgere og virksomheder, der bliver berørt af loven. Men også for at sikre, at lovgivningsmagtens intentioner med loven bliver gennemført i praksis, og at loven ikke får utilsigtede konsekvenser.

Jeg vil tillade mig at begynde med den sidste del af spørgsmålet og dermed besvare den del, som relaterer sig til Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet, først. Derefter vil jeg komme ind på regeringens målsætning om god regeringsførelse i regeringsgrundlaget.

Som bekendt forholder det sig således, at inden regeringens lovforslag fremsættes i Folketinget, skal det pågældende lovforslag forelægges Justitsministeriet med henblik på en lovteknisk gennemgang af forslaget.

Jeg kan oplyse, at social- og integrationsministerens lovforslag nr. L 106 om ændring af ægteskabsloven mv., der skal give mulighed for indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn, i overensstemmelse hermed har været til lovteknisk gennemgang i Justitsministeriet, inden det blev fremsat.

Formålet med den lovtekniske gennemgang er at vurdere lovforslaget i forhold til regler og principper, der ikke i første række er knyttet til det pågældende sær område, men som har en mere almindelig og tværgående karakter.

I korthed angår den lovtekniske gennemgang to forhold:

For det første foretages der en indholdsmæssig gennemgang af lovforslaget. Lovforslaget bedømmes i forhold til f.eks. grundloven, dennes grundsætninger og almindelige retsprincipper, EU-retten og centrale tværgående love, herunder forvaltningsloven, offentlighedsloven, retsplejeloven og straffeloven. Også forholdet til generelle internationale menneskerettighedskonventioner vurderes i relevant omfang.

For det andet foretages der en overordnet teknisk gennemgang af lovforslaget. Det undersøges f.eks., om lovforslaget sprogligt er affattet i overensstemmelse med de gældende retningslinjer, herunder om forsla-

get er tilstrækkeligt klart og forståeligt, om opdelingen i paragraffer og kapitler mv. er hensigtsmæssig, og om bemærkningerne til lovforslaget er fyldestgørende.

Der foretages i almindelighed ingen vurdering af, om lovforslaget er i overensstemmelse med de retsprincipper mv., der særligt gælder på det pågældende retsområde. Det undersøges heller ikke, om et lovforslag stemmer overens med særlige folkeretlige regler og konventioner på området.

Endvidere kan det ikke forventes undersøgt, om den konkrete tekniske udmøntning af navnlig forslag til ændringslove er korrekt. Det kan således bl.a. ikke forventes undersøgt, om der f.eks. er behov for konsekvensrettelser i andre dele af loven som følge af de foreslåede ændringer, eller om den konkrete formulering af ændringsforslaget er korrekt afpasset efter den eller de bestemmelser i den gældende lov, som forslaget vedrører.

Spørgsmål, der særligt er knyttet til det pågældende ministeriums egen lovgivning og forretningsområde, må fagministeriet således i almindelighed selv stå inde for.

Det kan her tilføjes, at Justitsministeriet i almindelighed ikke har detaljeret kendskab til de retsområder, som fagministeriernes lovforslag vedrører, og Justitsministeriets gennemgang af lovforslagene sker ofte under et meget betydeligt tidspres.

Det må på den baggrund understeges, at det i første række er fagministeriernes ansvar at sikre, at lovgivningen har den fornødne kvalitet.

Justitsministeriets lovtekniske gennemgang foretages bl.a. på baggrund af Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet, der indeholder retningslinjer for sprog og systematik samt en gennemgang af regler og principper af betydning for selve indholdet af lovforslag.

Vejledningen indeholder således visse mere faste retningslinjer for lovgivningsarbejdet. Men i almindelighed giver vejledningen kun sjældent helt entydige svar på, hvordan lovforslag skal skrives. Der er tale om overordnede principper og hensyn, der skal inddrages i lovgivningsarbejdet. Og der kan ved arbejdet med det enkelte lovforslag være grunde, der taler for at vælge andre løsninger, end vejledningen anviser.

Justitsministeriet har i forbindelse med den lovtekniske gennemgang af lovforslag nr. L 106 vurderet, at lovforslaget levede op til de retningslinjer, der følger af lov kvalitetsvejledningen.

Det skal i den forbindelse fremhæves, at Justitsministeriet ikke påser spørgsmål, der er særligt knyttet til det pågældende ministeriums egen lovgivning, herunder om det konkret må anses for hensigtsmæssigt at foretage lovændringer ad flere omgange. Sådanne beslutninger må fagministeriet i almindelighed selv stå inde for.

Jeg har i den forbindelse noteret mig, at Social- og Integrationsministeriet i lovforslag nr. L 106 har redegjort for, at der vil kunne blive tale om yderligere tiltag i retning af en kønsneutral ægteskabslovgivning (end dem, der er lagt op til med lovforslaget), og herunder har redegjort for baggrunden herfor.

Det er så et politisk spørgsmål, som Folketinget må tage stilling til, om der ønskes lovgivning på det omhandlede område ad flere omgange.

Men det er vigtigt at påpege, at den med lovforslaget skete opdeling er foretaget teknisk korrekt (og som nævnt lever lovforslaget efter Justitsministeriets vurdering op til de retningslinjer, der følger af lov kvalitetsvejledningen). Lovforslag nr. L 106 kan retligt set godt stå alene.

Hvad angår den anden del af samrådsspørgsmålet – altså den del, der vedrører regeringsgrundlaget, så vil jeg sige følgende:

Regeringen har i regeringsgrundlaget fremsat et program for god regeringsførelse, som bl.a. med konkrete tiltag skal sikre bedre lovkvalitet. Det indeholder bl.a. initiativer med henblik på at sikre høj lovkvalitet gennem rimelige høringsfrister, der sikrer, at organisationer og andre høringsparter har ordentlig tid til at gennemgå lovforslag og udarbejde kommentarer.

Social- og Integrationsministeriet har oplyst over for Justitsministeriet, at et udkast til lovforslag nr. L 106 blev sendt i høring den 18. januar 2012 med høringsfrist til den 22. februar 2012 – dvs. at lovforslaget var i høring i 5 uger forud for lovforslagets fremsættelse den 14. marts 2012.

Af Justitsministeriets vejledning om lovkvalitet fremgår det vedrørende høring, at høringsfristen må afpasses efter de nærmere omstændigheder, men bør være så lang, at de hørte parter har mulighed for at udarbejde et fyldestgørende svar.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at L 106 til fulde overholder regeringens målsætning om en rimelig høringsfrist.

Samlet set er det min opfattelse, at L 106 lever op til de retningslinjer, der følger af lovkvalitetsvejledningen, og at Social- og Integrationsministeriet med dette lovforslag, der har haft en høringsfrist på 5 uger, også må anses for at opfylde regeringsgrundlagets målsætning om bedre lovkvalitet.

Spørgsmål 90:

Vil ministeren oversende det talepapir der lå til grund for ministerens besvarelse af L 106 - samrådspørgsmål B, den 31. maj 2012?

Svar:

Jeg oversender hermed det talepapir, der lå til grund for min besvarelse af L 106 – samrådspørgsmål B den 31. maj 2012. Det talte ord gælder.

Samrådspørgsmål B:

Ministeren bedes oplyse, hvorfor lovforslag L 106 ikke lever op til regeringsgrundlaget og Justitsministeriets vejledning om lovkvalitet, herunder bedes ministeren specielt gøre rede for, hvorfor høringssvarene ikke er indarbejdet i lovforslaget, redegøre for hvorfor lovforslagets konsekvenser ikke er beskrevet, og svare på hvordan man kan hævde, at der er gennemført kønsneutralitet mht. ægteskab i katolske lande.

1. Først vil jeg gerne sige tak for muligheden for at komme her i dag og tale om L 106 – ægteskab mellem to personer af samme køn. Jeg har også haft lejlighed til at læse udvalgets betænkning.

2. Jeg er jo bl.a. blevet bedt om at komme og svare på, hvorfor L 106 ikke lever op til regeringsgrundlaget og til Justitsministeriets vejledning om god lovkvalitet. Med spørgsmålet forudsættes det altså, at lovforslaget ikke lever op til de krav, som stilles til god lovkvalitet.

Det er jeg naturligvis ikke enig i.

I tirsdags var justitsministeren i samråd om netop dette spørgsmål.

Justitsministeren fastslog over for udvalget, at det efter den lovtekniske gennemgang af lovforslaget i Justitsministeriet kan konstateres: at lovforslaget retligt set godt kan stå alene, og at lovforslaget til fulde lever op til regeringsgrundlagets målsætning om bedre lovkvalitet i forhold til en rimelig høringsfrist.

Jeg kan forstå, at ministeren sluttede af med at oplyse udvalget om, at lovforslaget samlet set lever op til de krav, der følger af Justitsministeriets retningslinjer. Det kan jeg naturligvis henholde mig til.

3. Med det på plads, vil jeg nu forsøge at gå lidt mere ind i de enkelte spørgsmål, der særligt stilles i relation til lovforslaget.

4. I forhold til hørings svarene, må jeg – ligesom justitsministeren – henvise til, at det er normalt, at der til et lovforslag udarbejdes et kommenteret høringsnotat.

Samtidig med at lovforslaget blev fremsat den 14. marts 2012, oversendte jeg – sammen med hørings svarene – et kommenteret høringsnotat til udvalget. Som det fremgår af høringsnotatet, er der tale om nuancerede og divergerende hørings svar, som jeg naturligvis har læst, men som jeg ikke fandt gav anledning til yderligere i forhold til udformningen af selve lovforslaget.

Jeg mener derfor, at lovforslaget også i den sammenhæng opfylder de krav, der stilles til god lovkvalitet.

Men jeg vil da godt sige, at flere af hørings svarene jo gav udtryk for en modsatrettet holdning, end den regeringen har til dette spørgsmål – og der er ikke nogen tvivl om, at det her er svært for nogle. Det vil jeg i hvert fald gerne anerkende.

5. Der spørges også til, hvorfor lovforslagets konsekvenser ikke er nærmere beskrevet.

Jeg må henvise til, at det af lovforslaget tydeligt fremgår, at regeringen ønsker at sikre en ligestilling af par af samme køn med par af forskelligt køn på det familieretlige område, og at vi har valgt at gøre det i to tempi.

Vi vil således give alle medlemmer af den danske folkekirke mulighed for at blive gift i kirken – uanset deres seksuelle orientering, og vi vil i øvrigt undersøge yderligere tiltag i retningen af en kønsneutral ægteskabslovgivning.

Derfor gøres det med dette lovforslag her og nu muligt for par af samme køn at indgå ægteskab, og samtidig har vi iværksat en udredning af de grundlæggende og komplekse spørgsmål, der skal tages stilling til, hvis retsvirkningerne af et ægteskab skal være de samme – uanset køn.

Lovforslaget beskriver da også helt åbent og klart, at retsvirkningerne af et ægteskab indgået mellem to personer af samme køn, indtil videre skal være de samme som af et registreret partnerskab. Lovforslaget giver derfor par af samme køn mulighed for her og nu at indgå ægteskab, men i forhold til retsvirkningerne af dette ægteskab er der ikke noget, der ændrer sig i forhold til den retstilstand, som hidtil har været gældende for registrerede partnere.

Jeg må – som jeg også nævnte indledningsvist – holde fast i, at justitsministeren forleden konstaterede, at L 106 godt kan stå alene og derfor lever op til de retningslinjer, som Justitsministeriet har stukket ud, og at det er et politisk spørgsmål at tage stilling til, om det er ønskeligt at tage tingene i flere tempi.

Og endelig skal jeg henvise til, at jeg nu i flere besvarelser til udvalget har redegjort nærmere for lige netop dette spørgsmål [eksempelvis spørgsmål nr. 1, 2, 3 og 19].

6. Så er der spørgsmålet om ægteskabslovgivningen i de katolske lande.

Jeg antager, at spørgsmålet går på de lande, som nævnes i lovforslaget som eksempler på, i hvilke lande par af samme køn kan indgå ægteskab – dvs. Portugal og Spanien.

Jeg vil her gerne påpege, at vi i lovforslaget nævner en række europæiske lande som eksempler på lande, hvor det er muligt for par af samme køn at indgå ægteskab.

Portugal og Spanien er medtaget som to af flere eksempler, da der allerede under den tidligere regering også blev foretaget undersøgelser af retstilstanden i netop de to lande. Det er dog ikke nævnt, om ægte-

skab mellem to personer af samme køn i de nævnte lande kan indgås borgerligt, kirkeligt eller begge steder. Vi har således ikke på noget tidspunkt hævdet, at par af samme køn i netop de to lande kan indgå ægteskab i kirken, som det lægges op til i spørgsmålet.

I besvarelsen af spørgsmål nr. 87, har jeg således præciseret, at par af samme køn i Portugal og Spanien kan indgå ægteskab ved borgerlig vielse, men ikke ved kirkelig vielse.

Endelig mener jeg, at vi bør forholde os til det, der er vigtigt i denne sammenhæng – nemlig at regeringen ønsker at give par af samme køn i Danmark mulighed for at indgå ægteskab – og dette både i kirken og på rådhuset.

7. Som jeg startede med at sige, har jeg med interesse læst udvalgets betænkning over lovforslaget, og jeg bliver altså nødt til at sige, at jeg på flere punkter fornemmer, at vi i denne proces har talt lidt forbi hinanden.

Derfor er jeg også glad for, at jeg her i dag har muligheden for at fortælle, hvad det er, regeringen ønsker med dette lovforslag.

Da jeg sad og lyttede til debatten under 1. behandlingen, hæftede jeg mig ved, at flere af jer argumenterede for, at regeringen havde haft lidt for travlt. Jeg hørte nogle spørge, om ikke vi har tromlet hen over hovedet på nogle, og om ikke vi skulle have ventet med at fremsætte lovforslaget, til al den anden lovgivning også var klargjort?

Til det er der at sige, at det her er et aktivt valg fra regeringens side – at vi gerne hurtigt vil give par af samme køn mulighed for at indgå ægteskab – på rådhuset og i kirken.

Og det er også i den sammenhæng vigtigt at huske på, at der med lovforslaget også gives mulighed for den borgerlige vielse, som står for størstedelen af det samlede antal vielser.

Når man tænker på de beslutnings- og lovforslag, regeringspartierne gennem tiden har fremsat om netop dette spørgsmål, kan det heller ikke undre nogen, at vi som noget af det første tager fat på det.

Men jeg må så også sige, at jeg synes, at kritikken om, at vi ikke kender konsekvenserne af forslaget er lidt tidligt ude. Forstået på den måde, at vi jo netop har besluttet, at de store spørgsmål – eksempelvis i forhold til børneloven – dem venter vi med, til der er foretaget en grundig udredning af netop de spørgsmål.

På det punkt er vi nemlig helt enig i, at vi ikke uden videre undersøgelser og debat kan gennemføre den fuldstændige kønsneutralitet. Det er jo også derfor, at ægteskab mellem to personer af samme køn ikke har de samme retsvirkninger som ægteskab mellem to personer af forskelligt køn.

Derfor vil jeg også gerne minde om, at jeg ved 1. behandlingen gav udtryk for, at vi på den anden side af sommerferien skal tage en grundig debat på baggrund af den udredning, som er i gang.

Med det vil jeg gerne takke for ordet, og jeg vil naturligvis bestræbe mig på at besvare udvalgets opfølgende spørgsmål så fyldestgørende som muligt.

Spørgsmål 91:

I forlængelse af ministerens svar om pater est-reglen under samrådet om lovforslaget den 31. maj 2012 bedes ministeren redegøre for virkningen af pater est-reglen efter den 15. juni 2012, hvem vil f.eks. blive udpeget som faderen efter pater est-reglen, i tilfælde hvor den ene person i et ægteskab mellem to kvinder føder et barn?

Svar:

Børnelovens § 1 (pater est-reglen) fastslår, at fødes et barn af en gift kvinde, anses ægtemanden som far til barnet. Pater est-reglen vil således ikke regulere, hvem der anses som far til et barn født af den ene kvinde i et ægteskab mellem to kvinder.

Efter gældende ret kan en faderskabssag afsluttes i statsforvaltningen som uoplyst, hvis moderen er enlig eller registreret partner og er blevet kunstigt befrugtet med anonym donorsæd. Herudover må faderskabet fastslås efter børnelovens øvrige regler herom.

Jeg henviser i øvrigt til min besvarelse af spørgsmål 1 og 19.

Bilag 3

Kirkeudvalgets spørgsmål til lovforslag L 105 (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn m.v.) og minister for ligestilling og kirkes svar herpå

Spørgsmålene og social- og integrationsministerens og ministeren for ligestilling og kirkes svar er optrykt efter ønske fra udvalget

Spørgsmålene og social- og integrationsministerens og ministeren for ligestilling og kirkes svar er optrykt efter ønske fra udvalget.

Spørgsmål 1:

Ministeren bedes kommenter henvendelsen af 13. februar 2012 fra Mirjam Lumholdt, jf. L 105 – bilag 6.

Svar:

Der er blandt folkekirkens præster forskellige opfattelser af, hvorvidt samliv mellem to personer af samme køn kan accepteres inden for de rammer, som fastsættes af folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget under pkt. 3.2, er det vurderingen, at en lovgivning, der giver to personer af samme køn mulighed for at indgå ægteskab ved en præst i folkekirken, ikke er i strid med folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Da der som nævnt er forskellige opfattelser af spørgsmålet, indebærer lovforslaget, at præsterne i overensstemmelse med den frihedstradition, der allerede eksisterer i folkekirken, ifølge lovforslagets § 1, nr. 1, får en ret til at undlade at medvirke hertil.

Det teologiske ansvar for gennemførelse af en kirkelig vielse påhviler præsten, og det er præsten, som har ansvaret for tilrettelæggelse af den kirkelige handling.

Kirkefunktionærers, herunder organisters, medvirken til afvikling af en kirkelig handling er naturligvis væsentlig i forhold til at sikre, at den kirkelige handling forløber, som den skal.

Men kirkefunktionærer har ikke som præsterne et gejstligt og læremæssigt ansvar i forhold til udførelsen af kirkelige handlinger. Der er alene tale om, at kirkefunktionærerne på forskellig vis medvirker til, at handlingen kan gennemføres, sådan som den er tilrettelagt af præsten.

Kirkefunktionærer har generelt pligt til at medvirke ved gudstjenester og kirkelige handlinger, uanset om de deler præstens teologiske opfattelse eller ej.

Da medlemmer af folkekirken har ret til at få foretaget en kirkelig handling i deres sognekirke, enten ved kirkens præst eller ved en anden præst i folkekirken, vil det være uacceptabelt, hvis en eller flere kirkefunktionærers holdning til en bestemt kirkelig handling skulle kunne få indflydelse på, om den kirkelige

handling kan gennemføres eller ej. Hvis et menighedsråd ønsker, at en kirkefunktionær fritages for at medvirke ved en gudstjeneste eller kirkelig handling, kan dette kun ske efter menighedsrådets beslutning og på grundlag af arbejdsgiverens ret til at lede og fordele arbejdet. Og menighedsrådet vil under alle omstændigheder være forpligtet til at sørge for afløsning for kirkebetjeningen således, at præsten kan gennemføre gudstjenesten eller den kirkelige handling, som den faste kirkebetjening er fritaget for.

Spørgsmål 2:

Ministeren bedes kommentere henvendelse af 20. marts 2012 fra Johannes Lee Nielsen, jf. L 105 – bilag 4

Svar:

Jeg har den 20. marts 2012 modtaget Johannes Lees henvendelse af s.d. Det fremgår heraf, at henvendelsen er sendt i kopi til partiernes kirkeordførere.

Til besvarelse af Kirkeudvalgets spørgsmål vedlægger jeg mit svar af 29. marts 2012 til Johannes Lee.

Kære Johannes Lee

Jeg har modtaget din e-mail af 20. marts 2012, hvori du redegør for dine synspunkter om de lovforslag, som vil muliggøre indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn, og samtidig åbne for, at to personer af samme køn kan blive viet ved en præst i folkekirken.

Jeg har noteret mig dine synspunkter, men jeg skal samtidig for god ordens skyld gøre opmærksom på, at det netop fremgår af forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn m.v.), som er fremsat i Folketinget den 14. marts 2012, at en præst kan undlade at vie to personer af samme køn, og at en præst kan undlade at meddele kirkelig velsignelse af et ægteskab mellem to personer af samme køn.

Spørgsmål 3:

Ministeren bedes kommentere henvendelse af 15. marts 2012 fra Jens Smedegaard Andersen, jf. L 105 – bilag 5

Svar:

Jeg er ikke enig i Jens Smedegaard Andersens betragtninger og vil i den forbindelse henvise til lovforslagets bemærkninger under pkt. 3.2, hvor der er redegjort nærmere for overvejelserne og lovforslagets udformning.

Af regeringsgrundlaget »Et Danmark, der står sammen« fremgår blandt andet følgende: »Regeringen vil give alle medlemmer af den danske folkekirke mulighed for at blive gift i kirken – uanset deres seksuelle orientering«.

Lovforslaget L 105 er sammen med social- og integrationsministerens lovforslag om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov om ægteskabets retsvirkninger og retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab (Ægteskab mellem to personer af samme køn) L 106 en delvis udmøntning af regeringsgrundlagets punkter om seksuel ligestilling.

Med ændringerne i ægteskabsloven vil to personer af samme køn få mulighed for at blive viet borgerligt eller ved en præst i folkekirken.

Et medlem af folkekirken har krav på kirkelig betjening af præsten eller præsterne ved den menighed, som medlemmet hører til, jf. medlemskabslovens § 6, stk. 1. Retten til kirkelig betjening indebærer, at et medlem blandt andet har ret til at få foretaget en vielse eller velsignelse af et borgerligt indgået ægteskab.

Jeg mener, at Jens Smedegaard Andersens forslag ikke forholder sig til medlemskabslovens bestemmelse om medlemmets ret til kirkelig betjening, idet nogle medlemmer — nemlig det par af samme køn, som ønsker en kirkelig vielse — ifølge forslaget ikke vil få et retskrav på, at få vielsen foretaget ved en præst i folkekirken.

Endvidere fremgår det af Jens Smedegaard Andersens forslag, at der skal indgås en skriftlig aftale mellem parterne, som bekræftes med præstens underskrift. Der vil således ikke være tale om en vielse med tilspørgsel og forkyndelse.

Jeg skal i den forbindelse henvise til bemærkningerne til L 106, pkt. 2.1.2, som beskriver betingelserne for en vielses gyldighed sådan:

»For at en vielse er gyldig, skal den efter ægteskabslovens § 21, stk. 1, være sket for en myndighed, der efter loven kan foretage vielser, og under iagttagelse af bestemmelsen i lovens § 20, stk. 2. Efter denne bestemmelse skal parterne ved samtidigt møde på spørgsmål af vielsesmyndigheden »erklære at ville ægte hinanden og derpå af denne forkyndes at være ægtefolk«.

Vielsesmyndighedens vielsesritual skal som følge heraf indrettes på en sådan måde, at ritualet indeholder en viljeserklæring fra parterne om, at de vil giftes med hinanden, og at vielsesmyndigheden forkynder, at de nu er gift med hinanden. Dette gælder ved borgerlige vielser, vielser inden for folkekirken, og ved vielser i de anerkendte og godkendte trossamfund.«

Jeg kan ikke gå ind for forslaget. Dels er formålet med lovændringerne, at to personer af samme køn skal kunne indgå ægteskab enten borgerligt eller kirkeligt, dels kan jeg ikke støtte en ordning, der betyder, at medlemmer af folkekirken hverken får et retskrav herpå, eller at de skal »nøjes med« at underskrive en aftale.

Spørgsmål 4:

Ministeren bedes kommentere henvendelse af 23. marts 2012 fra Erik Bertelsen, jf. L 105 — bilag 7

Svar:

Jeg har den 23. marts 2012 modtaget Erik Bertelsens henvendelse af s.d. Det fremgår heraf at henvendelsen er sendt i kopi til Folketingets Kirkeudvalg.

Til besvarelse af Kirkeudvalgets spørgsmål vedlægger jeg mit svar af 11. april 2012 til Erik Bertelsen.

Kære Erik Bertelsen

Tak for din e-mail af 23. marts 2012, hvori du udtrykker din modstand mod regeringens lovforslag om vielse af homoseksuelle.

Jeg har noteret mig dine synspunkter, men jeg er ikke enig med dig. For mig er folkekirken karakteriseret ved en enestående rummelighed, hvor der både er plads til din opfattelse og min.

Jeg vil i den forbindelse gerne understrege, at jeg er meget bevidst om, at der blandt folkekirkens præster og den øvrige befolkning er forskellige opfattelser af, hvorvidt et samliv mellem to personer af samme køn kan accepteres inden for de rammer, som fastsættes af Bibelen og folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Københavns biskop har i relation til et spørgsmål stillet af Folketingets Kirkeudvalg den 7. februar 2012 udarbejdet et notat, som indeholder biskoppens vurdering af, hvorvidt der er formuleringer i Den Augsburgske Bekendelse, som gør, at det må anses for at være i strid med bekendelsesskrifterne, hvis der foretages kirkelig vielse til ægteskab af et par af samme køn.

Det er på baggrund af biskoppens notat ministeriets vurdering, at en lovgivning, der giver mulighed for indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn i folkekirken, ikke er i strid med folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Jeg kan oplyse, at der med det lovforslag, som ministeren for ligestilling og kirke har fremsat i Folketinget den 14. marts 2012, netop gives folkekirkens præster mulighed for at sige nej til at foretage vielse eller velsignelse af ægteskab mellem to personer af samme køn.

Spørgsmål 5:

Ministeren bedes kommentere henvendelse af 25. marts 2012 fra Ole Villadsen, jf. L 105 — bilag 8

Svar:

Jeg har den 25. marts 2012 modtaget Ole Villadsens debatindlæg af s.d. om vielser af homoseksuelle og lesbiske i folkekirken. Det fremgår, at debatindlægget samtidig er sendt til Folketinget og Jyllands-Posten.

Til besvarelse af Kirkeudvalgets spørgsmål vedlægger jeg mit svar af 11. april 2012 til Ole Villadsen.

Kære Ole Villadsen

Tak for dit debatindlæg af 25. marts 2012, hvori du tilkendegiver din holdning til regeringens lovforslag om vielse af homoseksuelle.

Jeg kan oplyse, at det fremgår af regeringsgrundlaget, at »regeringen vil give alle medlemmer af den danske folkekirke mulighed for at blive gift i kirken – uanset deres seksuelle orientering«.

Social- og Integrationsministeriet og Ministeriet for Ligestilling og Kirke sendte de to lovforslag i høring den 18. januar 2012 vedrørende henholdsvis ægteskab mellem to personer af samme køn samt præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn.

Alle har således haft mulighed for at kommentere lovforslagene, og jeg kan oplyse, at der var mange som gav deres mening til kende i forbindelse med høringen af Ministeriet for Ligestilling og Kirkes lovforslag om præsters frihedsrettigheder, og det glæder mig meget. Jeg er derfor ikke enig med dig i, at folkekirkens medlemmer ikke er blevet spurgt.

Der er mange forskellige synspunkter i relation til vielse af homoseksuelle, hvilket debatten i høj grad vidner om, og der er også blandt folkekirkens præster forskellig opfattelse af, hvorvidt samliv mellem to personer af samme køn kan accepteres inden for de rammer, som fastsættes af Bibelen og folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Ministeriet for Ligestilling og Kirkes lovforslag giver netop derfor præsterne i folkekirken mulighed for at sige nej til at foretage vielse eller velsignelse af borgerligt indgået ægteskab mellem to personer af samme køn.

Jeg skal gøre dig opmærksom på, at et medlem af folkekirken har ret til kirkelig betjening af præsten eller præsterne for den menighed, som medlemmet hører til. Dette fremgår af § 6, stk. 1, i lov om medlemskab

af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning. Medlemmer af folkekirken hører som hovedregel til menigheden i det sogn, hvor de bor.

Det er imidlertid muligt for et folkekirkemedlem at løse sognebånd til en præst i et andet sogn og herved opnå ret til kirkelig betjening af denne præst. Herudover har et medlem af folkekirken, der ikke hører til sognemenigheden, men som har en særlig tilknytning til denne, ret til kirkelig betjening i sognemenighedens kirke. Dette følger af § 7, stk. 1, i ovennævnte lov. De kirkelige regler giver derfor allerede mulighed for, at folkekirkemedlemmer kan opnå kirkelig betjening andre steder end i bopæls sognet.

Spørgsmål 6:

Ministeren bedes kommentere henvendelse af 24. marts 2012 fra Andreas Peters-Lehm, jf. L 105 — bilag 9

Svar:

Jeg har modtaget Andreas Peters-Lehms henvendelse af 24. marts 2012. Til besvarelse af Kirkeudvalgets spørgsmål vedlægger jeg mit svar af 30. marts 2012 til Andreas Peters-Lehm.

Kære Andreas Peters-Lehm

Jeg har modtaget din henvendelse af 24. marts 2012, hvori du giver udtryk for din modstand mod vielse af homoseksuelle i folkekirken.

Du anfører blandt andet, at du mener, at de ansatte i kirken får krænket deres grundlovssikrede religionsfrihed, når de ikke på samme vis som folkekirkens præster kan undlade at medvirke i forbindelse med vielse af homoseksuelle.

Du mener i øvrigt, at de fremsatte lovforslag er udtryk for, at staten blander sig i, hvordan bibelen skal fortolkes, og du mener, at den eneste løsning vil være at flytte alle vielser ud af folkekirken.

Jeg skal indledningsvist sige, at det ingen hemmelighed er, at debatten om vielse af homoseksuelle har været lang og synspunkterne mange og forskelligartede.

Der er således også blandt folkekirkens præster forskellige opfattelser af, hvorvidt samliv mellem to personer af samme køn kan accepteres inden for de rammer, som fastsættes af Bibelen og folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Netop derfor – og i overensstemmelse med folkekirkens frihedstradition - giver lovforslaget præsten, som har det teologiske ansvar for gennemførelse af en kirkelig vielse, ret til at undlade at vie to personer af samme køn.

Kirkefunktionærerne vil derimod, uanset om de deler præstens teologiske opfattelse, være forpligtet til at medvirke til, at den kirkelige handling kan gennemføres.

Menighedsrådet har dog mulighed for at fritage den enkelte medarbejder. Det kræver blot, at menighedsrådet så kan stille en anden til rådighed.

Lovforslaget er nu fremsat i Folketinget, og det er derfor op til de folkevalgte politikere at foretage den videre behandling af lovforslaget.

Jeg kan endelig oplyse, at regering ikke har planer om at flytte vielser ud af folkekirken.

Spørgsmål 7:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 26. marts 2012 fra Riet van Dolderen, jf. L 105 — bilag 10

Svar:

L 105 indebærer ingen ændringer i menighedsrådslovens § 38, der har følgende ordlyd:

§ 38. Præsten skal have menighedsrådets samtykke til,

- 1) at der ved de faste gudstjenester foretages indsamlinger,
- 2) at der ved de faste gudstjenester eller kirkelige handlinger anvendes en anden autoriseret liturgi eller andre autoriserede ritualer end dem, der hidtil er anvendt i menigheden, og
- 3) at der ved de faste gudstjenester eller kirkelige handlinger foretages mindre ændringer i liturgi og ritualer eller benyttes andre salmebøger og salmebogstillæg end de autoriserede.

Stk. 2. Til de ændringer, der er nævnt i stk. 1, nr. 3, kræves tillige biskoppens samtykke.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget under pkt. 3.1.2, vedrører bestemmelsen i menighedsrådslovens § 38, stk. 1, nr. 2, kun autoriserede ritualer, der ønskes anvendt i stedet for hidtil anvendte autoriserede ritualer.

Det nye vielsesritual for vielse af to personer af samme køn anvendes ikke i stedet for et tidligere autoriseret ritual for denne kirkelige handling. Dette er baggrunden for, at menighedsrådet ikke med henvisning til menighedsrådslovens § 38, stk. 1, nr. 2, kan blokere for, at ritualet tages i brug i sognets kirke. Tilsvarende gælder for det nye ritual for kirkelig velsignelse af et borgerligt indgået ægteskab mellem to personer af samme køn.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget under pkt. 3.2, at de eksisterende ritualer for vielse af mand og kvinde bliver suppleret med et vielsesritual for vielse af to personer af samme køn, og tilsvarende skal de eksisterende ritualer for kirkelig velsignelse af borgerligt indgået ægteskab suppleres med et ritual for kirkelig velsignelse af et borgerligt indgået ægteskab mellem to personer af samme køn.

De eksisterende vielses- og velsignelsesritualer forbliver uændrede og skal anvendes som hidtil ved vielse af mand/kvinde.

Det fremgår af grundlovens § 4, at den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke og understøttes som sådan af staten. Det indebærer, at lovgivningsmagten skal respektere evangelisk-luthersk lære, således at der blandt andet ikke lovgives eller administreres i modstrid hermed.

I bemærkningerne til L 105 er der under pkt. 3.2 redegjort nærmere for, hvorfor en lovgivning, der giver mulighed for indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn ved en præst i folkekirken, ikke er i strid med folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Blandt folkekirkens præster er der forskellige opfattelser af spørgsmålet. Med lovforslaget vil der blive givet plads til disse opfattelser, da præster i folkekirken vil få en ret til at undlade at medvirke ved vielse af to personer af samme køn.

Spørgsmål 8:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 26. marts 2012 fra Knut Bjarne Jørgensen, jf. L 105 — bilag 11.

Svar:

Jeg har den 26. marts 2012 modtaget Knut Bjarne Jørgensens henvendelse af s.d. Det fremgår, at henvendelsen også er sendt til formanden og næstformanden for Folketingets Kirkeudvalg.

Til besvarelse af Kirkeudvalgets spørgsmål vedlægger jeg mit svar af 11. april 2012 til Knut Bjarne Jørgensen.

Kære Knut Bjarne Jørgensen

Ved e-mail af 26. marts 2012 har du skrevet til mig og beskrevet din holdning til vielse af homoseksuelle i folkekirken.

Jeg er bevidst om, at der blandt præster og befolkningen i øvrigt er delte holdninger til spørgsmålet.

I forbindelse med behandlingen af et samrådsspørgsmål i Folketinget bad jeg derfor biskoppen over Københavns Stift om en vurdering af, hvorvidt der er formuleringer i Den Augsburgske Bekendelser, som gør, at det må anses for at være i strid med bekendelsesskrifterne, hvis der foretages kirkelig vielse til ægteskab af et par af samme køn.

Jeg vedlægger biskoppens notat af 21. februar 2012 til din orientering.

På baggrund af dette notat er det Ministeriet for Ligestilling og Kirkes vurdering, at en lovgivning, der giver mulighed for indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn ved en præst i folkekirken, ikke er i strid med folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Da der er forskellige opfattelser af dette spørgsmål også blandt folkekirkens præster, får folkekirkens præster – i overensstemmelse med den frihedstradition, der allerede eksisterer i folkekirken – ifølge lovforslaget en ret til at undlade at vie to personer af samme køn. Hermed gives der plads til disse opfattelser.

Spørgsmål 9:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 27. marts 2012 fra Bent Fomsgaard, jf. L 105 — bilag 12

Svar:

Bent Fomsgaard har i brev af 14. marts 2012 skrevet til mig og henledt min opmærksomhed på sine synspunkter om antikrist i kirken.

Derfor vil jeg som svar på Kirkeudvalgets spørgsmål vedlægge Bent Fomsgaards brev til mig af 14. marts 2012 samt mit svar til ham af 23. marts 2012, idet jeg ikke har yderligere kommentarer til henvendelsen.

Kære Bent Fomsgaard

Jeg har modtaget dit åbne brev af 14. marts 2012, hvori du redegør for dine synspunkter om indførelse af mulighed for vielse af homoseksuelle par i den danske folkekirke, herunder at du vil opfodre medlemmer af folkekirken til udmeldelse i protest.

Jeg har noteret mig dine synspunkter.

Spørgsmål: 10

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 29. marts 2012 fra Per Ørum Jørgensen, jf. L 105 — bilag 14

Svar:

Jeg har den 29. marts 2012 modtaget Per Ørum Jørgensens henvendelse af s.d. Det fremgår heraf, at henvendelsen også er stilet til Folketingets Kirkeudvalg.

Til besvarelse af Kirkeudvalgets spørgsmål vedlægger jeg mit svar af 11. april 2012 til Per Ørum Jørgensen.

Kære Per Ørum Jørgensen

Tak for din henvendelse til mig af 29. marts 2012 om vielse af homoseksuelle.

Jeg vil indledningsvist sige, at regeringen ikke har planer om at trække lovforslagene om ægteskab mellem to personer af samme køn og om præster ret til at undlade at vie to personer af samme køn tilbage.

Spørgsmålet om en kirkeforfatning

Du skriver dernæst, at Kristendemokraterne på et hovedbestyrelsesmøde har vedtaget en resolution, der signalerer ønsket om en kirkeforfatning nu.

Dertil kan jeg oplyse, at der ifølge regeringsgrundlaget skal nedsættes et udvalg, som inden for folkekirkens grundlovssikrede særstilling skal se på en styringsreform af folkekirken, jf. også grundlovens § 66 »Folkekirkens forfatning ordnes ved lov.«

Udvalgets opgave er at komme med forslag til en mere sammenhængende og moderne styringsstruktur for folkekirken med en klar ansvarsfordeling for økonomiske og indholdsmæssige forhold.

Regeringen forventer i løbet af foråret at træffe beslutning om den præcise formulering af udvalgets kommissorium og om udvalgets sammensætning.

Jeg har netop i februar 2012 sendt invitationer ud til en forudgående konference om en mere sammenhængende og moderne styringsstruktur for folkekirken.

Konferencen afholdes den 16. april 2012 i Fællessalen på Christiansborg, og der er inviteret et bredt udsnit af folkekirkelige organisationer, som repræsenterer forskellige holdninger til spørgsmålet om folkekirkens styring. Derudover er inviteret en række personer, som i deres forskning har beskæftiget sig med folkekirken. Endelig er selvfølgelig Kirkeudvalget inviteret.

Vielse ud af folkekirken?

Det fremgår også af din skrivelse og Kristendemokraternes resolution, at det bør overvejes at fjerne den juridiske vielsesmyndighed fra folkekirken og andre trossamfund, således at vielse kun foretages af de borgerlige myndigheder.

Jeg noterer mig selvfølgelig synspunktet, men må samtidig sige, at det har været drøftet, hvorvidt det kunne være en mulighed at flytte den juridiske del af vielsen ud af folkekirken og lade kommunerne varetage vielsen. Det er regeringens holdning, at der fortsat skal være mulighed for at blive viet i folkekirken.

Et ritual for vielse af homoseksuelle

I forhold udformningen af et ritual til vielse af to personer af samme køn kan jeg oplyse, at jeg mødtes med biskopperne til bispesamråd den 8. december 2011, hvor biskopperne konstaterede, at det er Folketingets kompetence at bestemme den juridiske betegnelse for parforhold mellem to af samme køn.

Som du sikkert ved, er der blandt biskopperne uenighed om den teologiske forståelse af henholdsvis ægteskab mellem mand og kvinde og mellem par af samme køn. Til trods for uenigheden er flertallet af bi-

skopperne indstillet på at indgå i det videre arbejde med udarbejdelse af ritualer. To biskopper har oplyst, at de ikke ønsker at medvirke til udarbejdelsen af et ritual.

Spørgsmål 11:

Kirkeudvalget har ved brev af 29. marts 2012 (KIU L 105 — spørgsmål 11) bedt om min besvarelse af spørgsmål:

Da der er divergerende oplysninger i medierne, bedes ministeren oplyse:

- Antallet af biskopper, der er imod udarbejdelsen af ritual
- Antallet af biskopper, der er betænkelig ved loven men udfører ritual, samt
- Antallet af biskopper der er for loven og udarbejdelse af ritual.

Svar:

I forbindelse med høringen i perioden 18. januar 2012 – 22. februar 2012 over et udkast til forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at unnlade at vie to personer af samme køn) modtog Ministeriet for Ligestilling og Kirke hørings-svar fra 10 biskopper.

Den 14. marts 2012 blev samtlige høringssvar sammen med et høringsnotat oversendt til Folketingets Kirkeudvalg.

Det fremgår af biskoppernes høringssvar, at to biskopper – biskoppen over Helsingør Stift og biskoppen over Lolland-Falsters Stift – svarer, at de er imod udarbejdelsen af ritualer.

De øvrige høringssvar fra biskopperne indeholder ikke bemærkninger vedrørende udarbejdelse af ritual.

Jeg kan supplerende oplyse, at det af høringssvarene til lovudkastet vedrørende ændring af medlemskabsloven i øvrigt fremgår at

- biskoppen over Viborg Stift oplyser, at han tager høringsskrivelsen til efterretning,
- biskoppen over Fyens Stift kan ud fra en pragmatisk forståelse tilslutte sig lovforslaget,
- biskoppen over Århus Stift ikke har bemærkninger til lovforslaget,
- biskoppen over Københavns Stift, biskoppen over Roskilde Stift, biskoppen over Ribe Stift,
- biskoppen over Haderslev Stift og Biskoppen over Aalborg Stift kan tilslutte sig lovforslaget.

I tilknytning hertil kan jeg oplyse, at Social- og Integrationsministeriet, Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen i samme periode sendte udkast til forslag til lov om ændring af lov om ægteskabsindgåelse og opløsning, retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab (Ægteskab mellem to personer af samme køn) til høring hos blandt andre biskopperne.

Til dette udkast til lovforslag har otte biskopper afgivet høringssvar.

Biskoppen over Helsingør Stift og biskoppen over Lolland-Falsters Stift kan ikke gå ind for lovforslaget

Biskoppen over Københavns Stift, biskoppen over Roskilde Stift og biskoppen over Århus Stift har ikke bemærkninger til lovforslaget.

Biskoppen over Fyens Stift har ikke indvendinger imod, at der gives mulighed for, at to personer af samme køn kan indgå ægteskab. Biskoppen anfører, at folkekirken, som det fremgår af grundlovens § 4, også er et trossamfund. Biskoppen ser derfor gerne, at der åbnes mulighed for, at folkekirken i et anliggende som dette kan træffe sine egne beslutninger på linje med de øvrige trossamfund.

Biskoppen over Viborg Stift kan ikke anbefale vedtagelsen af lovforslaget. Han anfører, at han som biskop har et ansvar for præster og menigheder i sit stift. Det ansvar tager han alvorligt, hvorfor han naturligvis, indenfor rammerne af folkekirkenes gældende ordning, vil arbejde videre med de ritualmæssige konsekvenser af regeringens bebudede ændring af ægteskabslovgivningen.

Biskoppen over Haderslev Stift anser indgåelsen for en juridisk akt, som vielsemyndigheden udfører på en bemyndigelse fra staten. Der er ingen teologisk forskel på, om der kan ske gudstjenestelig markering og kirkelig velsignelse, eller om tillige den juridiske del kan finde sted i kirken. I den henseende har biskoppen ingen indvendinger imod, at vielsemyndigheden også kommer til at omfatte par af samme køn. Biskoppen vil anse det for en betydelig forenkling, hvis der kun fandtes én vielsemyndighed, den borgerlige. Når det drejer sig om ritualer, går biskoppen grundlæggende ind for vejledende ordninger frem for autoriserede ritualer.

Biskoppen over Aalborg Stift og biskoppen over Ribe Stift har ikke afgivet høringssvar til lovudkastet.

Spørgsmål 12:

Kirkeudvalget har ved brev af 29. marts 2012 (KIU L 105 – spørgsmål 11) bedt om min besvarelse af spørgsmål:

Da der er divergerende oplysninger i medierne, bedes ministeren oplyse:

- Antallet af biskopper, der er imod udarbejdelsen af ritual
- Antallet af biskopper, der er betænkelig ved loven men udfører ritual, samt
- Antallet af biskopper der er for loven og udarbejdelse af ritual.

Svar:

I forbindelse med høringen i perioden 18. januar 2012 – 22. februar 2012 over et udkast til forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn) modtog Ministeriet for Ligestilling og Kirke hørings-svar fra 10 biskopper.

Den 14. marts 2012 blev samtlige høringssvar sammen med et høringsnotat oversendt til Folketingets Kirkeudvalg.

Det fremgår af biskoppernes høringssvar, at to biskopper – biskoppen over Helsingør Stift og biskoppen over Lolland-Falsters Stift – svarer, at de er imod udarbejdelsen af ritualer.

De øvrige høringssvar fra biskopperne indeholder ikke bemærkninger vedrørende udarbejdelse af ritual.

Jeg kan supplerende oplyse, at det af høringssvarene til lovudkastet vedrørende ændring af medlemskabsloven i øvrigt fremgår at

- biskoppen over Viborg Stift oplyser, at han tager høringsskrivelsen til efterretning,
- biskoppen over Fyens Stift kan ud fra en pragmatisk forståelse tilslutte sig lovforslaget,
- biskoppen over Århus Stift ikke har bemærkninger til lovforslaget,
- biskoppen over Københavns Stift, biskoppen over Roskilde Stift, biskoppen over Ribe Stift,
- biskoppen over Haderslev Stift og Biskoppen over Aalborg Stift kan tilslutte sig lovforslaget.

I tilknytning hertil kan jeg oplyse, at Social- og Integrationsministeriet, Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen i samme periode sendte udkast til forslag til lov om ændring af lov om ægteskabsindgåelse og opløsning, retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab (Ægteskab mellem to personer af samme køn) til høring hos blandt andre biskopperne.

Til dette udkast til lovforslag har otte biskopper afgivet hørings svar.

Biskoppen over Helsingør Stift og biskoppen over Lolland-Falsters Stift kan ikke gå ind for lovforslaget

Biskoppen over Københavns Stift, biskoppen over Roskilde Stift og biskoppen over Århus Stift har ikke bemærkninger til lovforslaget.

Biskoppen over Fyens Stift har ikke indvendinger imod, at der gives mulighed for, at to personer af samme køn kan indgå ægteskab. Biskoppen anfører, at folkekirken, som det fremgår af grundlovens § 4, også er et trossamfund. Biskoppen ser derfor gerne, at der åbnes mulighed for, at folkekirken i et anliggende som dette kan træffe sine egne beslutninger på linje med de øvrige trossamfund.

Biskoppen over Viborg Stift kan ikke anbefale vedtagelsen af lovforslaget. Han anfører, at han som biskop har et ansvar for præster og menigheder i sit stift. Det ansvar tager han alvorligt, hvorfor han naturligvis, indenfor rammerne af folkekirkens gældende ordning, vil arbejde videre med de ritualmæssige konsekvenser af regeringens bebudede ændring af ægteskabslovgivningen.

Biskoppen over Haderslev Stift anser indgåelsen for en juridisk akt, som vielsesmyndigheden udfører på en bemyndigelse fra staten. Der er ingen teologisk forskel på, om der kan ske gudstjenestelig markering og kirkelig velsignelse, eller om tillige den juridiske del kan finde sted i kirken. I den henseende har biskoppen ingen indvendinger imod, at vielsesmyndigheden også kommer til at omfatte par af samme køn. Biskoppen vil anse det for en betydelig forenkling, hvis der kun fandtes én vielsesmyndighed, den borgerlige. Når det drejer sig om ritualer, går biskoppen grundlæggende ind for vejledende ordninger frem for autoriserede ritualer.

Biskoppen over Aalborg Stift og biskoppen over Ribe Stift har ikke afgivet hørings svar til lovudkastet.

Spørgsmål 13

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 13. februar 2012 fra Mirjam Lumholdt på vegne af organister ansat i Folkekirken, jf. L 105 – bilag 16:

Svar:

Jeg henviser til mit svar af 30. marts 2012 på KIU L 105 – spørgsmål 1, hvortil jeg kan henholde mig.

Spørgsmål 14:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 29. marts 2012 fra Mirjam Lumholdt, jf. L 105 – bilag 17

Svar:

Jeg henviser til mit svar af 30. marts 2012 på KIU L 105 – spørgsmål 1, hvortil jeg kan henholde mig. Jeg kan supplerende oplyse, at Dansk Organist og Kantorsamfund ikke har afgivet hørings svar til det udkast til forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn), som Ministeriet for Ligestilling og Kirke sendte i høring i perioden 18. januar 2012 - 22. februar 2012.

Spørgsmål 15:

Vil ministeren oplyse, hvorledes en præst vil stå rent juridisk og ansættelsesmæssigt, hvis han benytter sin samvittighedsfrihed til hverken at vie homoseksuelle eller til at underskrive deres vielsesattest?

Svar:

Ifølge lovforslaget sikres præstens ret til at undlade at vie to personer af samme køn. Tilsvarende sikrer lovforslaget, at en præst kan undlade at meddele kirkelig velsignelse af et borgerligt indgået ægteskab mellem to personer af samme køn, herunder også velsignelse af et omdannet registreret partnerskab.

En præst, som benytter sig af de nævnte rettigheder, vil ikke juridisk og ansættelsesmæssigt stå anderledes end en præst, som ikke gør brug af lovens bestemmelser.

Attestudfærdigelse er en administrativ opgave, og en præst kan ikke med henvisning til lovforslagets bestemmelse om retten til at undlade at vie to personer af samme køn undslå sig for de opgaver, som er henlagt til den kirkebogsførende sognepræst.

Det fremgår af § 2, stk. 1, i cirkulære nr. 57 af 30. juni 2006 om førelse af folkekirkens ministerialbøger i den elektroniske kirkebog og om udfærdigelse af attester og udskrifter m.v., at den kirkebogsførende sognepræst er ministerialbogsfører.

Af det førnævnte cirkulæres § 13, stk. 1, fremgår, at attester og udskrifter underskrives af den kirkebogsførende sognepræst, af kordegnen eller dennes assistent eller af en anden af sognets præster og forsynes med embedsstempel. I bestemmelsens stk. 2, er det fastsat, at såfremt der i sognet er ansat medhjælp til kirkebogsføring, kan den kirkebogsførende sognepræst bemyndige denne til på sine vegne at underskrive attester og udskrifter.

Det indebærer, at hvis der i sognet er en anden præst eller, hvis der er ansat en kordegn, en kordegneassistent eller en ansat medhjælp til kirkebogsføring, vil disse kunne underskrive en vielsesattest. Men dette vil altid ske på vegne af den kirkebogsførende sognepræst og på dennes ansvar.

Spørgsmål 16:

I radioens P 1 debat fredag den 13. april 2012 tilkendegav ministeren for ligestilling og kirke, at biskopperne stod helt frit til at udforme folkekirkens vielsesritual, og at de kunne aflevere to ritualer, hvis de foretrak dette. Det vil sige: ét for vielse af heteroseksuelle og ét for vielse af homoseksuelle. Ministeren bedes bekræfte dette.

Svar:

Der er ikke altid plads til de finere nuancer, når relativt komplicerede emner skal til debat, som tilfældet var i radioens P 1 debat fredag den 13. april 2012.

Derfor vil jeg gerne præcisere, at jeg har bedt biskopperne om at udarbejde to ritualer.

Årsagen hertil er, at de ved kongelig resolution autoriserede ritualer for henholdsvis vielse og kirkelig velsignelse af borgerligt indgået ægteskab forudsætter, at ægteskabet indgås mellem mand og kvinde.

Disse eksisterende vielses- og velsignelsesritualer forbliver uændrede, og ritualerne skal som hidtil anvendes ved henholdsvis kirkelig vielse af mand og kvinde og ved kirkelig velsignelse af et borgerligt indgået ægteskab mellem mand og kvinde.

Derfor har jeg anmodet biskopperne om at udarbejde to nye ritualer. Det ene ritual er til brug ved kirkelig vielse af to personer af samme køn. Det andet ritual er til brug ved kirkelig velsignelse af et borgerligt indgået ægteskab mellem to personer af samme køn.

Med hensyn til den indholdsmæssige side af de nye supplerende ritualer følger det af ægteskabs lovens § 21, stk. 1, at for at en vielse er gyldig, skal den være sket for en myndighed, der efter loven kan foretage vielser, og under iagttagelse af bestemmelsen i lovens § 20, stk. 2. Efter denne bestemmelse skal parterne

ved samtidigt møde på spørgsmål af vielsesmyndigheden »erklære at ville ægte hinanden og derpå af den forkyndes at være ægtefolk«. Vielsesmyndighedernes vielsesritual skal som følge heraf være indrettet på en sådan måde, at ritualet indeholder en viljeserklæring fra parterne om, at de vil giftes med hinanden, og at vielsesmyndigheden forkynnder, at de nu er gift med hinanden. Dette gælder ved borgerlige vielser og ved kirkelige vielser indenfor folkekirken.

Jeg henviser til lovforslagets bemærkninger under pkt. 3.1.3 om ritualer for kirkelige handlinger og pkt. 3.2 om overvejelser om lovforslagets udformning

Spørgsmål 17:

Vil ministeren, i forlængelse af svar på L 105 spørgsmål 15, oplyse antallet af sogne, hvor der kun er en præst, hvorfor denne er kirkebogsførende, og hvor der ikke er en kordegn eller kordegneassistent som præsten kan bemyndige til på præstens vegne at underskrive attester og udskrifter?

Svar:

Folkekirken har i alt 2.202 sogne. I 1.317 af disse sogne er der kun en præst.

Jeg har ikke præcise oplysninger om, i hvor mange af disse sogne der lokalt er ansat kordegne, kordegneassistenter, sekretærer eller lignende medhjælp for præsten.

Jeg henviser i øvrigt til mit svar af dags dato på KIU L 105 – spørgsmål 18.

Spørgsmål 18:

Vil ministeren, i forlængelse af svar på L 105 spørgsmål 15, redegøre for, hvorfor præster, der fritages for at vie et par af samme køn, ikke også bør fritages for de administrative opgaver i forbindelse med vielsen og dermed lade den præst, der gennemfører vielsen, påtage de konkrete attester, hvis sognet ikke har andet personale, som sognepræsten kan bemyndige dertil?

Svar:

Personregistreringen er en forvaltningsopgave, og personregisterførerne (ministerialbogsførerne) er forvaltningsmyndigheder der træffer forvaltningsafgørelser i forvaltningsretlig forstand.

Det betyder bl.a., at folkekirkens personregisterførere ikke virker som repræsentanter for et trossamfund ved varetagelsen af personregistreringen, uanset om personregisterføreren er en kordegn eller en kirkebogsførende sogne-præst.

Jeg gør desuden opmærksom på, at en underskrift på en kirkelig vielsesattest alene er udtryk for, at det faktuelle indhold af vielsesattesten er i overensstemmelse med ministerialbogens indhold.

Underskriften på en kirkelig vielsesattest er derimod ikke en tilkendegivelse af, at den underskrivende nødvendigvis selv har forrettet den kirkelige vielse, eller at den underskrivende har samme teologiske standpunkt som den præst, der i sin tid har stået for den kirkelige vielse, der attesteres.

Den folkekirkelige frihedslovgivning tager ikke sigte på at fritage for varetagelsen af rene forvaltningsopgaver, og jeg mener ikke at en vedtagelse af L 105 giver anledning til at ændre herpå.

Spørgsmål 19:

I forlængelse af svar på spørgsmål 16 bedes ministeren oplyse, om det er korrekt forstået, at biskopperne ikke kan vende tilbage med ét ritual for hetero-seksuelle vielser og et andet for homoseksuelle vielser?

I forlængelse af svar på spørgsmål 16 bedes ministeren oplyse, om det er korrekt forstået, at biskopperne ikke kan vende tilbage med ét ritual for hetero-seksuelle vielser og et andet for homoseksuelle vielser?

Svar:

I forlængelse af mit svar på L 105 –spørgsmål 16 kan jeg oplyse, at jeg har bedt biskopperne om at udarbejde to nye ritualer.

Det ene ritual skal anvendes, når to personer af samme køn skal indgå ægteskab ved en præst i folkekirken.

Det andet ritual er til brug ved kirkelig velsignelse af et borgerligt indgået ægteskab mellem to personer af samme køn.

Der ændres ikke ved de eksisterende vielses- og velsignelsesritualer, som forbliver uændrede. Disse ritualer skal som hidtil anvendes ved henholdsvis kirkelig vielse af mand og kvinde og ved kirkelig velsignelse af et borgerligt indgået ægteskab mellem mand og kvinde.

Det er således korrekt forstået, at der ikke bliver tale om det samme ritual for vielse af personer af samme køn og personer af forskelligt køn.

Spørgsmål 20:

Mener ministeren, at folkekirken med rapporten: »Folkekirken og registreret partnerskab« har taget stilling til ægteskabs indgåelse mellem to personer af samme køn?

Mener ministeren, at folkekirken med rapporten: »Folkekirken og registreret partnerskab« har taget stilling til ægteskabs indgåelse mellem to personer af samme køn?

Svar:

Den 23. april 2010 nedsatte daværende kirkeminister Birthe Rønn Hornbech udvalget om folkekirken og registreret partnerskab, som ifølge kommissoriet for udvalget skulle tage stilling til følgende spørgsmål:

- Skal ægteskabsindstiftelsen fortsat foregå i folkekirken, eller skal alle samliv indgås for den borgerlige øvrighed, hvorefter der er mulighed for en kirkelig velsignelse, og hvilket ritual skal kunne anvendes ved en sådan kirkelig handling?
- Under hvilke former skal også det registrerede partnerskab kunne indgås i folkekirken, således at to personer af samme køn har samme mulighed som ægtepar for at indgå deres samliv ifølge et kirkeligt ritual, og hvilket ritual skal kunne anvendes?
- Hvordan sikrer man, at præster, som af samvittighedsgrunde ikke kan medvirke ved indgåelse af registreret partnerskab i kirken, har frihed til at sige nej hertil?

Det indgik således ikke i udvalgets kommissorium, at udvalget skulle tage stilling til ægteskabs indgåelse mellem to personer af samme køn.

Spørgsmål 21:

Vil ministeren kommentere udsagnet om, at biskopperne kommer til at udarbejde et ritual til anvendelse ved vielse af par af samme køn under tjenstlig beordring eller tvang, der fremkom fra flere deltagere på høringen den 14. maj 2012 om ægteskabslovgivning for par af samme køn?

Svar:

Jeg har i forbindelse med lovforslagets fremsættelse anmodet biskopperne om at udarbejde ritualer til brug ved henholdsvis kirkelig vielse af to personer af samme køn og kirkelig velsignelse af et ægteskab mellem to personer af samme køn.

Til udvalgets orientering vedlægger jeg mit brev af 14. marts 2012 til biskoppen over Københavns Stift.

Spørgsmål 22:

Vil ministeren oplyse, i hvilket omfang – og for hvad – biskopper tidligere har udformet nye ritualer, uden at der har været fuld opbakning hertil fra alle 10 biskopper?

Svar:

Jeg kan henvise til lovforslagets bemærkninger under pkt. 3.1.3 Ritualer for kirkelige handlinger.

Af dette afsnit fremgår blandt andet, at siden 1849 har regeringen i kraft af en forfatningssædvane ved vedkommende minister stået for reguleringen af de indre kirkelige anliggender fx ritualer for kirkelige handlinger, i det omfang det har været nødvendigt at regulere dem. Reguleringen sker gennem kongelige anordninger eller resolutioner, der udstedes efter ministerens indstilling og på ministerens ansvar.

Kompetencen til at foretage den retlige regulering af det, der ofte betegnes som indre kirkelige anliggende som fx ritualer for kirkelige handlinger tilkommer ministeren for ligestilling og kirke.

Fra lovgivers side anses det for en forudsætning, at ministeren gør brug af sin kompetence, idet Folketinget hidtil har afstået fra at lovgive for disse områder, og idet en retlig regulering er nødvendig.

Siden 1849 har skiftende kirkeministre generelt udvist stor skønsomhed og været tilbageholdende med at regulere de indre kirkelige anliggender. Ministerens kompetence er derfor blevet udøvet på grundlag af indstillinger fra biskopper eller i form af rådgivning i form af betænkninger fra udvalg, arbejds-grupper eller kommissioner med deltagelse af biskopper og andre teologisk sagkyndige.

Som det også fremgår af lovforslaget, har hovedparten af biskopperne tilkendegivet, at de vil indgå i arbejdet med at udarbejde de supplerende ritualer.

Jeg kan supplerende oplyse, at gudstjenesteordningen og ritualer for blandt andet kirkelig vielse, kirkelig velsignelse af borgerligt indgået ægteskab og ritual for jordpåkastelse senest er autoriseret ved kgl. resolution af 12. juni 1992.

Af biskoppernes indstilling af 24. april 1992 fremgår blandt andet:

»Forslagene forelægges Kirkeministeren i fuld enighed blandt biskopperne, hvad angår gudstjenestestrukturen, kollekter, bønner, læsninger og ritualer. Kun i spørgsmålet om formuleringen af Fadervor, nadverens indstiftelsesord og den aronitiske velsignelse divergerer biskoppernes holdninger til, i hvor høj grad disse liturgiske led bør være præget af den nye autoriserede danske bibel.

I højmesseordningen og ritualerne anføres Fadervor, indstiftelsesordene og den aronitiske velsignelse derfor i to former«.

Dette er afspejlet i den ved kgl. resolution af 12. juni 1992 autoriserede højmesseordning og de ved kgl. resolution af 12. juni 1992 autoriserede ritualer.

Spørgsmål 23:

Vil ministeren oplyse, hvilke konsekvenser et ritual for vielser af par af samme køn vil få for de eksisterende ritualbøger m.m. i folkekirken?

Svar:

Jeg kan henvise til mit brev af 14. marts 2012 til biskoppen over Københavns Stift, jf. min besvarelse af KIU L 105 – spørgsmål 21.

Spørgsmål 24:

Vil ministeren oplyse, hvor mange danske vielser der har været i det sidste opgjorte kalenderår fordelt på borgerlige vielser, vielser i folkekirken, vielser i frikirker, vielser i anerkendte trossamfund og danske vielser i udlandet, samt hvor mange par der har indgået registreret partnerskab i Danmark?

Svar:

Ifølge oplysninger fra Danmarks Statistik blev der i 2011 foretaget 15.147 borgerlige vielser, og der blev indgået 346 registrerede partnerskaber.

Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen, har oplyst, at der ikke føres statistik over antallet af vielser foretaget af de anerkendte og godkendte trossamfund. For så vidt angår vielser i de anerkendte trossamfund kan jeg dog henvise til social- og integrationsministerens endelige besvarelse af spørgsmål nr. 20 (KIU alm. del.)

Efter ægteskabsloven kan udenrigsministeren fastsætte regler om adgang for diplomatiske og konsulære tjenestemænd til at foretage vielser i udlandet. Udenrigsministeriet har oplyst, at antallet af vielser foretaget på danske ambassader i udlandet er under en om året.

I følge Danmarks Statistiks kirkestatistik blev der i folkekirken registreret 9.977 vielser i 2011.

Ifølge ægteskabslovgivningen kan ministeren for ligestilling og kirke bemyndigelse en præst i folkekirken til at foretage en kirkelig vielse i udlandet. Jeg kan oplyse, at antallet af sådanne bemyndigelser er under en om året.

Spørgsmål 25:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 20. maj 2012 fra Fællesskabet Kirkelig Fornyelse, jf. L 105 – bilag 30

Svar:

Som det blandt andet fremgår af bemærkningerne til lovforslaget under pkt. 3.2, er der blandt folkekirkens præster forskellige opfattelser af, hvorvidt samliv mellem to personer af samme køn kan accepteres inden for de rammer, som fastsættes af Bibelen og folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Med lovforslaget får folkekirkens præster en ret til at undlade at vie to personer af samme køn. Hermed gives der plads til disse opfattelser.

Jeg vil tilføje, at det er Ministeriet for Ligestilling og Kirkes vurdering, at en lovgivning, der giver mulighed for indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn ved en præst i folkekirken, ikke er i strid med Grundloven. Jeg henviser til lovforslagets bemærkninger herom under pkt. 3.2.

Spørgsmål 26:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 16. maj 2012 fra Torben Høegh Rask, Kolding, jf. L 105 – bilag 31

Svar:

Det er vedkommende biskop, som har tilsynet med folkekirkens præster. Som minister for ligestilling og ønsker jeg ikke at iværksætte et udredningsarbejde på baggrund af henvendelsen af 16. maj 2012 fra kirke Torben Høegh Rask, Kolding.

Spørgsmål 27:

Vil ministeren oplyse, som opfølgning på svar på L 105 spm. 24, hvor mange danskere der er blevet viet i danske kirker i udlandet?

Svar:

Jeg har anmodet Danske Sømands- og Udlandskirker om at være behjælpelig med de ønskede oplysninger.

Danske Sømands- og Udlandskirker har oplyst, at der er meget få egentlige vielser, idet de fleste er kirkelige velsignelser. Fordelingen heraf har Danske Sømands- og Udlandskirker ikke. I 2011 har der været ca. 105, hvoraf altså nogle kan være vielser. Det afhænger af om præsterne har lokal vielsesmyndighed, hvilket er tilfældet i f. eks. Canada.

Til orientering vedlægger jeg bekendtgørelse nr. 545 af 13. december 1969 om kirkelig vielse i udlandet

Spørgsmål 28:

Ministeren bedes sende udvalget sit talepapir fra samrådet den 1. juni 2012 vedrørende L 105 (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn m.v.), jf. L 105 – samrådsspørgsmål A

Svar:

Til besvarelse af udvalgets spørgsmål vedlægger jeg mit talepapir.

Dato: 30. maj 2012

Samrådsspørgsmål A

Ministeren bedes oplyse, hvorfor lovforslaget ikke lever op til regeringsgrundlaget og Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet. Ministeren bedes herunder redegøre for:

- Hvorfor høringssvarene ikke er indarbejdet i lovforslaget,
-
- Hvorfor ministeriet for Ligestilling og Kirke ikke har draget omsorg for, at Stat/kirke forholdet er beskrevet i det samtidigt af social- og Integrationsministeren fremsatte lovforslag L 106, og
- Hvorfor ministeren er så optaget af at haste L 106 igennem, når ægteskab

mellem homoseksuelle ikke på nuværende tidspunkt får retsvirkninger som ægteskab.

Endelig bedes ministeren forholde sig til den omstændighed, at biskopperne ikke har tilendebragt deres overvejelser om et ritual. Ministeren bedes derfor oplyse, om han selv vil skrive ritualet eller ændre i et af biskopperne forelagt ritual, og oplyse, hvordan han som minister for ligestilling og kirke forholder sig til den kendsgerning, at L 106 ikke i det virkelige liv kan realiseres på den dato, som regeringen og ikke mindst ministeren har lovet, da ritualet ikke er færdiggjort.

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Birthe Rønn Hornbech.

Svar:

I regeringsgrundlaget »Et Danmark, der står sammen« hedder det om seksuel ligestilling:

»Regeringen vil give alle medlemmer af den danske folkekirke mulighed for at blive gift i kirken – uanset deres seksuelle orientering. Regeringen vil derfor fjerne forbuddet mod vielser af homoseksuelle i folkekirken og i øvrigt undersøge yderligere tiltag i retningen af en kønsneutral ægteskabslovgivning«

Regeringsgrundlaget er todelt.

Første del handler om at gennemføre en lovgivning, der giver mulighed for, at to personer af samme køn får mulighed for at indgå ægteskab – enten borgerligt eller i kirken.

Anden del af regeringsgrundlaget handler om at undersøge yderligere tiltag i retningen af en kønsneutral ægteskabslovgivning. Ægteskabsloven og den nugældende lov om registreret partnerskab hører under social- og integrationsministerens ressort.

Med henblik på en udmøntning af første del af regeringsgrundlaget sendte Social- og Integrationsministeriet et udkast til forslag til lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov om ægteskabets retsvirkninger, retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab (Ægteskab mellem to personer af samme køn) til høring.

Samtidig sendte Ministeriet for Ligestilling og Kirke et udkast til forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn) til høring.

De to lovforslag var i høring i perioden 18. januar 2012 – 22. februar 2012.

På baggrund af de i alt 1.738 hørings svar, som Ministeriet for Ligestilling og Kirke modtog, blev der udarbejdet et grundigt høringsnotat. Høringsnotatet og hørings svarene blev sendt til udvalget samtidig med fremsættelsen af L 105 den 14. marts 2012.

Dette er i overensstemmelse med den aftale, der eksisterer mellem Folketingets udvalg og de forskellige ministerier.

Jeg vil dernæst gerne citere fra Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet:

»I de almindelige bemærkninger bør angives de myndigheder og organisationer mv., der er hørt i forbindelse med lovforberedelsen«(...)

»Der gælder ikke noget almindeligt krav om, at der – hvor en forudgående høring har været gennemført – i selve lovforslaget redegøres for indholdet af de indkomne hørings svar og for de overvejelser og eventuelle ændringer, som svarene har givet anledning til. Der er imidlertid selvsagt ikke noget til hinder for, at lovforslagets bemærkninger kan indeholde en nærmere omtale heraf. Hørings svar og det høringsnotat, der udarbejdes af ministeriet, bør ikke indarbejdes i bemærkningerne til lovforslaget, men kan eventuelt optages som bilag« (citater slut)

Refleksionerne over hørings svarene skal således fremgå af høringsnotatet.

I ministeriets høringsnotat om L 105 fremgår, at hørings svarene kunne inddeles i fire temaer.

1. tema: Lovforslagets bestemmelser om frihedsrettigheder for præster.

Der var der stor opbakning til lovforslaget og bortset fra en enkelt sproglig ændring i bemærkningerne til lovforslaget, gav disse høringssvar ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

2. tema: Et ønske om, at frihedsrettigheder også skulle gælde for kirkefunktionærer samt bemærkninger om menighedsrådslovens § 38, stk. 1, nr. 2.

Ønsket om frihedsrettigheder til kirkefunktionærer gav ikke anledning til ændringer i selve lovteksten, men bemærkningerne vedrørende menighedsrådslovens § 38, stk. 1, nr. 2 gav anledning til, at bestemmelsens indhold blev præciseret i lovforslagets almindelige bemærkninger under pkt. 3.1.2.

3. tema: Bemærkninger om ritualer

Bemærkningerne gav ikke anledning til ændringer i selve lovteksten, men lovforslagets almindelige bemærkninger om praksis vedrørende udformning af ritualer under pkt. 3.1.3 blev tydeliggjort.

4. tema: Lovforslagets forhold til Grundlovens § 4

Bemærkningerne gav ikke anledning til ændring i selve lovteksten, men lovforslagets almindelige bemærkninger under pkt. 3.2 blev tydeliggjort.

På baggrund af høringssvarene – og i øvrigt også på baggrund af samrådet den 23. februar 2012 - blev lovforslagets bemærkninger altså udbygget og præciseret.

Det er derfor min opfattelse, at lovforslaget dels lever op til regeringsgrundlaget, dels lever op til Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet

Jeg bliver spurgt om, hvorfor jeg ikke har draget omsorg for, at stat/kirke forholdet er beskrevet i det samtidigt af social- og integrationsministeren fremsatte lovforslag L 106.

Hertil kan jeg kun svare:

Spørgsmål om grundlovens § 4 og forholdet mellem stat/kirke bliver som nævnt rejst overfor Ministeriet for Ligestilling og Kirke og indgår derfor i bemærkningerne til L 105.

Der er jo tale om et tæt samarbejde om de to lovforslag. Social- og integrationsministeren og jeg har derfor valgt at omtale grundlovens § 4 og de teologiske overvejelser om ægteskab mellem par af samme køn i L 105.

Som nævnt i min indledning er regeringsgrundlaget todelt, og udmøntningen af første led i regeringsgrundlaget er blandt andet sket ved fremsættelsen af L 106 om ændringer i ægteskabsloven, som giver par af samme køn mulighed for at indgå ægteskab - borgerligt eller kirkeligt.

De foreslåede ændringer i ægteskabsloven indebærer blandt andet, at to personer af samme køn får mulighed for at blive viet af en præst i folkekirken.

Regeringen ønsker, at det skal sikres ved lov, at præster i folkekirken får frihed til at sige nej til at medvirke ved vielse af par af samme køn.

Derfor er L 105 fremsat samtidig med L 106.

Regeringen har haft et politisk ønske om, at ændringen vedrørende vielse bliver gennemført nu, og at det herefter overvejes, om der skal ske ændringer af retsvirkningerne. Og igen må jeg understrege, at dette spørgsmål hører under social- og integrationsministeren.

Den 8. december 2011 havde jeg et møde med biskopperne, hvor de blandt andet tilkendegav, at deres arbejde med ritualforslag vil være afsluttet, så ritualer kan være klar til brug, når Folketinget har afsluttet sit arbejde med lovgivningen.

Derfor skrev jeg den 14. marts 2012 – samtidig med fremsættelsen af L 105 – til biskoppen over Københavns stift og anmodede ham om sammen med de øvrige biskopper at udarbejde ritualer til brug ved henholdsvis kirkelig vielse af to personer af samme køn og kirkelig velsignelse af et ægteskab mellem to personer af samme køn.

Jeg har i øvrigt med mit svar til udvalget af 22. maj 2012 på spørgsmål 21 på L 105, fremsendt kopi af mit brev til Københavns biskop.

Jeg afsluttede brevet med, at jeg meget gerne hører fra biskoppen, hvis brevet giver anledning til spørgsmål, eller der er andet, biskoppen vil drøfte.

Københavns biskop har ikke henvendt sig til mig om det. Og da biskopperne plejer at være ordholdende, går jeg ud fra, at ritualerne som aftalt vil være færdige så betids, at de kan indstilles til autorisation ved kgl. resolution, når Folketinget har afsluttet sit arbejde med lovgivningen.

Jeg mener derfor ikke, at der er hold i påstanden om, at »L 106 ikke i det virkelige liv kan realiseres på den dato, som regeringen og ikke mindst ministeren har lovet, da ritualet ikke er færdiggjort«.

Dato: 30. maj 2012

Samrådsspørgsmål A

Ministeren bedes oplyse, hvorfor lovforslaget ikke lever op til regeringsgrundlaget og Justitsministeriets vejledning om lovkvalitet. Ministeren bedes herunder redegøre for:

- Hvorfor høringssvarene ikke er indarbejdet i lovforslaget,
- Hvorfor ministeriet for Ligestilling og Kirke ikke har draget omsorg for, at

stat/kirke forholdet er beskrevet i det samtidigt af social- og

integrationsministeren fremsatte lovforslag L 106, og

- Hvorfor ministeren er så optaget af at haste L 106 igennem, når ægteskab

mellem homoseksuelle ikke på nuværende tidspunkt får retsvirkninger

som ægteskab.

Endelig bedes ministeren forholde sig til den omstændighed, at biskopperne ikke har tilendebragt deres overvejelser om et ritual. Ministeren bedes derfor oplyse, om han selv vil skrive ritualet eller ændre i et af biskopperne forelagt ritual, og oplyse, hvordan han som minister for ligestilling og kirke forholder sig til den kendsgerning, at L 106 ikke i det virkelige liv kan realiseres på den dato, som regeringen og ikke mindst ministeren har lovet, da ritualet ikke er færdiggjort.

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Birthe Rønn Hornbech.

Svar:

I regeringsgrundlaget »Et Danmark, der står sammen« hedder det om seksuel ligestilling:

»Regeringen vil give alle medlemmer af den danske folkekirke mulighed for at blive gift i kirken – uanset deres seksuelle orientering. Regeringen vil derfor fjerne forbuddet mod vielser af homoseksuelle i folkekirken og i øvrigt undersøge yderligere tiltag i retningen af en kønsneutral ægteskabslovgivning«

Regeringsgrundlaget er todelt.

Første del handler om at gennemføre en lovgivning, der giver mulighed for, at to personer af samme køn får mulighed for at indgå ægteskab – enten borgerligt eller i kirken.

Anden del af regeringsgrundlaget handler om at undersøge yderligere tiltag i retningen af en kønsneutral ægteskabslovgivning. Ægteskabsloven og den nugældende lov om registreret partnerskab hører under social- og integrationsministerens ressort.

Med henblik på en udmøntning af første del af regeringsgrundlaget sendte Social- og Integrationsministeriet et udkast til forslag til lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov om ægteskabets retsvirkninger, retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab (Ægteskab mellem to personer af samme køn) til høring.

Samtidig sendte Ministeriet for Ligestilling og Kirke et udkast til forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn) til høring.

De to lovforslag var i høring i perioden 18. januar 2012 – 22. februar 2012.

På baggrund af de i alt 1.738 høringssvar, som Ministeriet for Ligestilling og Kirke modtog, blev der udarbejdet et grundigt høringsnotat. Høringsnotatet og høringssvarene blev sendt til udvalget samtidig med fremsættelsen af L 105 den 14. marts 2012.

Dette er i overensstemmelse med den aftale, der eksisterer mellem Folketingets udvalg og de forskellige ministerier.

Jeg vil dernæst gerne citere fra Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet:

»I de almindelige bemærkninger bør angives de myndigheder og organisationer mv., der er hørt i forbindelse med lovforberedelsen«(...)

»Der gælder ikke noget almindeligt krav om, at der – hvor en forudgående høring har været gennemført – i selve lovforslaget redegøres for indholdet af de indkomne høringssvar og for de overvejelser og eventuelle ændringer, som svarene har givet anledning til. Der er imidlertid selvsagt ikke noget til hinder for, at lovforslagets bemærkninger kan indeholde en nærmere omtale heraf. Høringssvar og det høringsnotat, der udarbejdes af ministeriet, bør ikke indarbejdes i bemærkningerne til lovforslaget, men kan eventuelt optages som bilag«. (citater slut)

Refleksionerne over høringssvarene skal således fremgå af høringsnotatet.

I ministeriets høringsnotat om L 105 fremgår, at høringssvarene kunne inddeles i fire temaer.

1. tema: Lovforslagets bestemmelser om frihedsrettigheder for præster.

Der var der stor opbakning til lovforslaget og bortset fra en enkelt sproglig ændring i bemærkningerne til lovforslaget, gav disse høringssvar ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

2. tema: Et ønske om, at frihedsrettigheder også skulle gælde for kirkefunktionærer samt bemærkninger om menighedsrådslovens § 38, stk. 1, nr. 2.

Ønsket om frihedsrettigheder til kirkefunktionærer gav ikke anledning til ændringer i selve lovteksten, men bemærkningerne vedrørende menighedsrådslovens § 38, stk. 1, nr. 2 gav anledning til, at bestemmelsens indhold blev præciseret i lovforslagets almindelige bemærkninger under pkt. 3.1.2.

3. tema: Bemærkninger om ritualer

Bemærkningerne gav ikke anledning til ændringer i selve lovteksten, men lovforslagets almindelige bemærkninger om praksis vedrørende udformning af ritualer under pkt. 3.1.3 blev tydeliggjort.

4. tema: Lovforslagets forhold til Grundlovens § 4

Bemærkningerne gav ikke anledning til ændring i selve lovteksten, men lovforslagets almindelige bemærkninger under pkt. 3.2 blev tydeliggjort.

På baggrund af høringssvarene – og i øvrigt også på baggrund af samrådet den 23. februar 2012 - blev lovforslagets bemærkninger altså udbygget og præciseret.

Det er derfor min opfattelse, at lovforslaget dels lever op til regeringsgrundlaget, dels lever op til Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet

Jeg bliver spurgt om, hvorfor jeg ikke har draget omsorg for, at stat/kirke forholdet er beskrevet i det samtidigt af social- og integrationsministeren fremsatte lovforslag L 106.

Hertil kan jeg kun svare:

Spørgsmål om grundlovens § 4 og forholdet mellem stat/kirke bliver som nævnt rejst overfor Ministeriet for Ligestilling og Kirke og indgår derfor i bemærkningerne til L 105.

Der er jo tale om et tæt samarbejde om de to lovforslag. Social- og integrationsministeren og jeg har derfor valgt at omtale grundlovens § 4 og de teologiske overvejelser om ægteskab mellem par af samme køn i L 105.

Som nævnt i min indledning er regeringsgrundlaget todelt, og udmøntningen af første led i regeringsgrundlaget er blandt andet sket ved fremsættelsen af L 106 om ændringer i ægteskabsloven, som giver par af samme køn mulighed for at indgå ægteskab - borgerligt eller kirkeligt.

De foreslåede ændringer i ægteskabsloven indebærer blandt andet, at to personer af samme køn får mulighed for at blive viet af en præst i folkekirken.

Regeringen ønsker, at det skal sikres ved lov, at præster i folkekirken får frihed til at sige nej til at medvirke ved vielse af par af samme køn.

Derfor er L 105 fremsat samtidig med L 106.

Regeringen har haft et politisk ønske om, at ændringen vedrørende vielse bliver gennemført nu, og at det herefter overvejes, om der skal ske ændringer af retsvirkningerne. Og igen må jeg understrege, at dette spørgsmål hører under social- og integrationsministeren.

De 8. december 2011 havde jeg et møde med biskopperne, hvor de blandt andet tilkendegav, at deres arbejde med ritualforslag vil være afsluttet, så ritualer kan være klar til brug, når Folketinget har afsluttet sit arbejde med lovgivningen.

Derfor skrev jeg den 14. marts 2012 – samtidig med fremsættelsen af L 105 – til biskoppen over Københavns stift og anmodede ham om sammen med de øvrige biskopper at udarbejde ritualer til brug ved hen-

holdsvis kirkelig vielse af to personer af samme køn og kirkelig velsignelse af et ægteskab mellem to personer af samme køn.

Jeg har i øvrigt med mit svar til udvalget af 22. maj 2012 på spørgsmål 21 på L 105, fremsendt kopi af mit brev til Københavns biskop.

Jeg afsluttede brevet med, at jeg meget gerne hører fra biskoppen, hvis brevet giver anledning til spørgsmål, eller der er andet, biskoppen vil drøfte.

Københavns biskop har ikke henvendt sig til mig om det. Og da biskopperne plejer at være ordholdende, går jeg ud fra, at ritualerne som aftalt vil være færdige så betids, at de kan indstilles til autorisation ved kgl. resolution, når Folketinget har afsluttet sit arbejde med lovgivningen.

Jeg mener derfor ikke, at der er hold i påstanden om, at

»L 106 ikke i det virkelige liv kan realiseres på den dato, som regeringen og ikke mindst ministeren har lovet, da ritualer ikke er færdiggjort«. Spørgsmålene og social- og integrationsministerens og ministeren for ligestilling og kirkes svar er optrykt efter ønske fra udvalget.

Spørgsmål 1:

Ministeren bedes kommenter henvendelsen af 13. februar 2012 fra Mirjam Lumholdt, jf. L 105 – bilag 6.

Svar:

Der er blandt folkekirkens præster forskellige opfattelser af, hvorvidt samliv mellem to personer af samme køn kan accepteres inden for de rammer, som fastsættes af folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforlaget under pkt. 3.2, er det vurderingen, at en lovgivning, der giver to personer af samme køn mulighed for at indgå ægteskab ved en præst i folkekirken, ikke er i strid med folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Da der som nævnt er forskellige opfattelser af spørgsmålet, indebærer lovforslaget, at præsterne i overensstemmelse med den frihedstradition, der allerede eksisterer i folkekirken, ifølge lovforslagets § 1, nr. 1, får en ret til at undlade at medvirke hertil.

Det teologiske ansvar for gennemførelse af en kirkelig vielse påhviler præsten, og det er præsten, som har ansvaret for tilrettelæggelse af den kirkelige handling.

Kirkefunktionærers, herunder organisters, medvirken til afvikling af en kirkelig handling er naturligvis væsentlig i forhold til at sikre, at den kirkelige handling forløber, som den skal.

Men kirkefunktionærer har ikke som præsterne et gejstligt og læremæssigt ansvar i forhold til udførelsen af kirkelige handlinger. Der er alene tale om, at kirkefunktionærerne på forskellig vis medvirker til, at handlingen kan gennemføres, sådan som den er tilrettelagt af præsten.

Kirkefunktionærer har generelt pligt til at medvirke ved gudstjenester og kirkelige handlinger, uanset om de deler præstens teologiske opfattelse eller ej.

Da medlemmer af folkekirken har ret til at få foretaget en kirkelig handling i deres sognekirke, enten ved kirkens præst eller ved en anden præst i folkekirken, vil det være uacceptabelt, hvis en eller flere kirkefunktionærers holdning til en bestemt kirkelig handling skulle kunne få indflydelse på, om den kirkelige handling kan gennemføres eller ej. Hvis et menighedsråd ønsker, at en kirkefunktionær fritages for at medvirke ved en gudstjeneste eller kirkelig handling, kan dette kun ske efter menighedsrådets beslutning og på grundlag af arbejdsgiverens ret til at lede og fordele arbejdet. Og menighedsrådet vil under alle omstændigheder være forpligtet til at sørge for afløsning for kirkebetjeningen således, at præsten kan gennemføre gudstjenesten eller den kirkelige handling, som den faste kirkebetjening er fritaget for.

Spørgsmål 2:

Ministeren bedes kommentere henvendelse af 20. marts 2012 fra Johannes Lee Nielsen, jf. L 105 – bilag 4

Svar:

Jeg har den 20. marts 2012 modtaget Johannes Lees henvendelse af s.d. Det fremgår heraf, at henvendelsen er sendt i kopi til partiernes kirkeordførere.

Til besvarelse af Kirkeudvalgets spørgsmål vedlægges jeg mit svar af 29. marts 2012 til Johannes Lee.

Kære Johannes Lee

Jeg har modtaget din e-mail af 20. marts 2012, hvori du redegør for dine synspunkter om de lovforslag, som vil muliggøre indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn, og samtidig åbne for, at to personer af samme køn kan blive viet ved en præst i folkekirken.

Jeg har noteret mig dine synspunkter, men jeg skal samtidig for god ordens skyld gøre opmærksom på, at det netop fremgår af forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn m.v.), som er fremsat i Folketinget den 14. marts 2012, at en præst kan undlade at vie to personer af samme køn, og at en præst kan undlade at meddele kirkelig velsignelse af et ægteskab mellem to personer af samme køn.

Spørgsmål 3:

Ministeren bedes kommentere henvendelse af 15. marts 2012 fra Jens Smedegaard Andersen, jf. L 105 – bilag 5

Svar:

Jeg er ikke enig i Jens Smedegaard Andersens betragtninger og vil i den forbindelse henvise til lovforslagets bemærkninger under pkt. 3.2, hvor der er redegjort nærmere for overvejelserne og lovforslagets udformning.

Af regeringsgrundlaget »Et Danmark, der står sammen« fremgår blandt andet følgende: »Regeringen vil give alle medlemmer af den danske folkekirke mulighed for at blive gift i kirken – uanset deres seksuelle orientering«.

Lovforslaget L 105 er sammen med social- og integrationsministerens lovforslag om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov om ægteskabets retsvirkninger og retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab (Ægteskab mellem to personer af samme køn) L 106 en delvis udmøntning af regeringsgrundlagets punkter om seksuel ligestilling.

Med ændringerne i ægteskabsloven vil to personer af samme køn få mulighed for at blive viet borgerligt eller ved en præst i folkekirken.

Et medlem af folkekirken har krav på kirkelig betjening af præsten eller præsterne ved den menighed, som medlemmet hører til, jf. medlemskabslovens § 6, stk. 1. Retten til kirkelig betjening indebærer, at et medlem blandt andet har ret til at få foretaget en vielse eller velsignelse af et borgerligt indgået ægteskab.

Jeg mener, at Jens Smedegaard Andersens forslag ikke forholder sig til medlemskabslovens bestemmelse om medlemmets ret til kirkelig betjening, idet nogle medlemmer — nemlig det par af samme køn, som ønsker en kirkelig vielse — ifølge forslaget ikke vil få et retskrav på, at få vielsen foretaget ved en præst i folkekirken.

Endvidere fremgår det af Jens Smedegaard Andersens forslag, at der skal indgås en skriftlig aftale mellem parterne, som bekræftes med præstens underskrift. Der vil således ikke være tale om en vielse med tilspørgsel og forkyndelse.

Jeg skal i den forbindelse henvise til bemærkningerne til L 106, pkt. 2.1.2, som beskriver betingelserne for en vielses gyldighed sådan:

»For at en vielse er gyldig, skal den efter ægteskabslovens § 21, stk. 1, være sket for en myndighed, der efter loven kan foretage vielser, og under iagttagelse af bestemmelsen i lovens § 20, stk. 2. Efter denne bestemmelse skal parterne ved samtidigt møde på spørgsmål af vielsesmyndigheden »erklære at ville ægte hinanden og derpå af denne forkyndes at være ægtefolk«.

Vielsesmyndighedens vielsesritual skal som følge heraf indrettes på en sådan måde, at ritualet indeholder en viljeserklæring fra parterne om, at de vil giftes med hinanden, og at vielsesmyndigheden forkynder, at de nu er gift med hinanden. Dette gælder ved borgerlige vielser, vielser inden for folkekirken, og ved vielser i de anerkendte og godkendte trossamfund.«

Jeg kan ikke gå ind for forslaget. Dels er formålet med lovændringerne, at to personer af samme køn skal kunne indgå ægteskab enten borgerligt eller kirkeligt, dels kan jeg ikke støtte en ordning, der betyder, at medlemmer af folkekirken hverken får et retskrav herpå, eller at de skal »nøjes med« at underskrive en aftale.

Spørgsmål 4:

Ministeren bedes kommentere henvendelse af 23. marts 2012 fra Erik Bertelsen, jf. L 105 — bilag 7

Svar:

Jeg har den 23. marts 2012 modtaget Erik Bertelsens henvendelse af s.d. Det fremgår heraf at henvendelsen er sendt i kopi til Folketingets Kirkeudvalg.

Til besvarelse af Kirkeudvalgets spørgsmål vedlægger jeg mit svar af 11. april 2012 til Erik Bertelsen.

Kære Erik Bertelsen

Tak for din e-mail af 23. marts 2012, hvori du udtrykker din modstand mod regeringens lovforslag om vielse af homoseksuelle.

Jeg har noteret mig dine synspunkter, men jeg er ikke enig med dig. For mig er folkekirken karakteriseret ved en enestående rummelighed, hvor der både er plads til din opfattelse og min.

Jeg vil i den forbindelse gerne understrege, at jeg er meget bevidst om, at der blandt folkekirkens præster og den øvrige befolkning er forskellige opfattelser af, hvorvidt et samliv mellem to personer af samme køn kan accepteres inden for de rammer, som fastsættes af Bibelen og folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Københavns biskop har i relation til et spørgsmål stillet af Folketingets Kirkeudvalg den 7. februar 2012 udarbejdet et notat, som indeholder biskoppens vurdering af, hvorvidt der er formuleringer i Den Augsburgske Bekendelse, som gør, at det må anses for at være i strid med bekendelsesskrifterne, hvis der foretages kirkelig vielse til ægteskab af et par af samme køn.

Det er på baggrund af biskoppens notat ministeriets vurdering, at en lovgivning, der giver mulighed for indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn i folkekirken, ikke er i strid med folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Jeg kan oplyse, at der med det lovforslag, som ministeren for ligestilling og kirke har fremsat i Folketinget den 14. marts 2012, netop gives folkekirkens præster mulighed for at sige nej til at foretage vielse eller velsignelse af ægteskab mellem to personer af samme køn.

Spørgsmål 5:

Ministeren bedes kommentere henvendelse af 25. marts 2012 fra Ole Villadsen, jf. L 105 — bilag 8

Svar:

Jeg har den 25. marts 2012 modtaget Ole Villadsens debatindlæg af s.d. om vielser af homoseksuelle og lesbiske i folkekirken. Det fremgår, at debatindlægget samtidig er sendt til Folketinget og Jyllands-Posten.

Til besvarelse af Kirkeudvalgets spørgsmål vedlægger jeg mit svar af 11. april 2012 til Ole Villadsen.

Kære Ole Villadsen

Tak for dit debatindlæg af 25. marts 2012, hvori du tilkendegiver din holdning til regeringens lovforslag om vielse af homoseksuelle.

Jeg kan oplyse, at det fremgår af regeringsgrundlaget, at »regeringen vil give alle medlemmer af den danske folkekirke mulighed for at blive gift i kirken – uanset deres seksuelle orientering«.

Social- og Integrationsministeriet og Ministeriet for Ligestilling og Kirke sendte de to lovforslag i høring den 18. januar 2012 vedrørende henholdsvis ægteskab mellem to personer af samme køn samt præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn.

Alle har således haft mulighed for at kommentere lovforslagene, og jeg kan oplyse, at der var mange som gav deres mening til kende i forbindelse med høringen af Ministeriet for Ligestilling og Kirkes lovforslag om præsters frihedsrettigheder, og det glæder mig meget. Jeg er derfor ikke enig med dig i, at folkekirkens medlemmer ikke er blevet spurgt.

Der er mange forskellige synspunkter i relation til vielse af homoseksuelle, hvilket debatten i høj grad vidner om, og der er også blandt folkekirkens præster forskellig opfattelse af, hvorvidt samliv mellem to personer af samme køn kan accepteres inden for de rammer, som fastsættes af Bibelen og folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Ministeriet for Ligestilling og Kirkes lovforslag giver netop derfor præsterne i folkekirken mulighed for at sige nej til at foretage vielse eller velsignelse af borgerligt indgået ægteskab mellem to personer af samme køn.

Jeg skal gøre dig opmærksom på, at et medlem af folkekirken har ret til kirkelig betjening af præsten eller præsterne for den menighed, som medlemmet hører til. Dette fremgår af § 6, stk. 1, i lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning. Medlemmer af folkekirken hører som hovedregel til menigheden i det sogn, hvor de bor.

Det er imidlertid muligt for et folkekirkemedlem at løse sognebånd til en præst i et andet sogn og herved opnå ret til kirkelig betjening af denne præst. Herudover har et medlem af folkekirken, der ikke hører til sognemenigheden, men som har en særlig tilknytning til denne, ret til kirkelig betjening i sognemenighedens kirke. Dette følger af § 7, stk. 1, i ovennævnte lov. De kirkelige regler giver derfor allerede mulighed for, at folkekirkemedlemmer kan opnå kirkelig betjening andre steder end i bopæls sognet.

Spørgsmål 6:

Ministeren bedes kommentere henvendelse af 24. marts 2012 fra Andreas Peters-Lehm, jf. L 105 — bilag 9

Svar:

Jeg har modtaget Andreas Peters-Lehms henvendelse af 24. marts 2012. Til besvarelse af Kirkeudvalgets spørgsmål vedlægger jeg mit svar af 30. marts 2012 til Andreas Peters-Lehm.

Kære Andreas Peters-Lehm

Jeg har modtaget din henvendelse af 24. marts 2012, hvori du giver udtryk for din modstand mod vielse af homoseksuelle i folkekirken.

Du anfører blandt andet, at du mener, at de ansatte i kirken får krænket deres grundlovssikrede religionsfrihed, når de ikke på samme vis som folkekirkenes præster kan undlade at medvirke i forbindelse med vielse af homoseksuelle.

Du mener i øvrigt, at de fremsatte lovforslag er udtryk for, at staten blander sig i, hvordan bibelen skal fortolkes, og du mener, at den eneste løsning vil være at flytte alle vielser ud af folkekirken.

Jeg skal indledningsvist sige, at det ingen hemmelighed er, at debatten om vielse af homoseksuelle har været lang og synspunkterne mange og forskelligartede.

Der er således også blandt folkekirkenes præster forskellige opfattelser af, hvorvidt samliv mellem to personer af samme køn kan accepteres inden for de rammer, som fastsættes af Bibelen og folkekirkenes bekendelsesgrundlag.

Netop derfor – og i overensstemmelse med folkekirkenes frihedstradition – giver lovforslaget præsten, som har det teologiske ansvar for gennemførelse af en kirkelig vielse, ret til at undlade at vie to personer af samme køn.

Kirkefunktionærerne vil derimod, uanset om de deler præstens teologiske opfattelse, være forpligtet til at medvirke til, at den kirkelige handling kan gennemføres.

Menighedsrådet har dog mulighed for at fritage den enkelte medarbejder. Det kræver blot, at menighedsrådet så kan stille en anden til rådighed.

Lovforslaget er nu fremsat i Folketinget, og det er derfor op til de folkevalgte politikere at foretage den videre behandling af lovforslaget.

Jeg kan endelig oplyse, at regering ikke har planer om at flytte vielser ud af folkekirken.

Spørgsmål 7:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 26. marts 2012 fra Riet van Dolderen, jf. L 105 — bilag 10

Svar:

L 105 indebærer ingen ændringer i menighedsrådslovens § 38, der har følgende ordlyd:

§ 38. Præsten skal have menighedsrådets samtykke til,

- 1) at der ved de faste gudstjenester foretages indsamlinger,
- 2) at der ved de faste gudstjenester eller kirkelige handlinger anvendes en anden autoriseret liturgi eller andre autoriserede ritualer end dem, der hidtil er anvendt i menigheden, og
- 3) at der ved de faste gudstjenester eller kirkelige handlinger foretages mindre ændringer i liturgi og ritualer eller benyttes andre salmebøger og salmebogstillæg end de autoriserede.

Stk. 2. Til de ændringer, der er nævnt i stk. 1, nr. 3, kræves tillige biskoppens samtykke.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget under pkt. 3.1.2, vedrører bestemmelsen i menighedsrådslovens § 38, stk. 1, nr. 2, kun autoriserede ritualer, der ønskes anvendt i stedet for hidtil anvendte autoriserede ritualer.

Det nye vielsesritual for vielse af to personer af samme køn anvendes ikke i stedet for et tidligere autoriseret ritual for denne kirkelige handling. Dette er baggrunden for, at menighedsrådet ikke med henvisning til menighedsrådslovens § 38, stk. 1, nr. 2, kan blokere for, at ritualet tages i brug i sognets kirke. Tilsvarende gælder for det nye ritual for kirkelig velsignelse af et borgerligt indgået ægteskab mellem to personer af samme køn.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget under pkt. 3.2, at de eksisterende ritualer for vielse af mand og kvinde bliver suppleret med et vielsesritual for vielse af to personer af samme køn, og tilsvarende skal de eksisterende ritualer for kirkelig velsignelse af borgerligt indgået ægteskab suppleres med et ritual for kirkelig velsignelse af et borgerligt indgået ægteskab mellem to personer af samme køn.

De eksisterende vielses- og velsignelsesritualer forbliver uændrede og skal anvendes som hidtil ved vielse af mand/kvinde.

Det fremgår af grundlovens § 4, at den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke og understøttes som sådan af staten. Det indebærer, at lovgivningsmagten skal respektere evangelisk-luthersk lære, således at der blandt andet ikke lovgives eller administreres i modstrid hermed.

I bemærkningerne til L 105 er der under pkt. 3.2 redegjort nærmere for, hvorfor en lovgivning, der giver mulighed for indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn ved en præst i folkekirken, ikke er i strid med folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Blandt folkekirkens præster er der forskellige opfattelser af spørgsmålet. Med lovforslaget vil der blive givet plads til disse opfattelser, da præster i folkekirken vil få en ret til at undlade at medvirke ved vielse af to personer af samme køn.

Spørgsmål 8:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 26. marts 2012 fra Knut Bjarne Jørgensen, jf. L 105 — bilag 11.

Svar:

Jeg har den 26. marts 2012 modtaget Knut Bjarne Jørgensens henvendelse af s.d. Det fremgår, at henvendelsen også er sendt til formanden og næstformanden for Folketingets Kirkeudvalg.

Til besvarelse af Kirkeudvalgets spørgsmål vedlægger jeg mit svar af 11. april 2012 til Knut Bjarne Jørgensen.

Kære Knut Bjarne Jørgensen

Ved e-mail af 26. marts 2012 har du skrevet til mig og beskrevet din holdning til vielse af homoseksuelle i folkekirken.

Jeg er bevidst om, at der blandt præster og befolkningen i øvrigt er delte holdninger til spørgsmålet.

I forbindelse med behandlingen af et samrådsspørgsmål i Folketinget bad jeg derfor biskoppen over Københavns Stift om en vurdering af, hvorvidt der er formuleringer i Den Augsburgske Bekendelser, som gør, at det må anses for at være i strid med bekendelsesskrifterne, hvis der foretages kirkelig vielse til ægteskab af et par af samme køn.

Jeg vedlægger biskoppens notat af 21. februar 2012 til din orientering.

På baggrund af dette notat er det Ministeriet for Ligestilling og Kirkes vurdering, at en lovgivning, der giver mulighed for indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn ved en præst i folkekirken, ikke er i strid med folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Da der er forskellige opfattelser af dette spørgsmål også blandt folkekirkens præster, får folkekirkens præster – i overensstemmelse med den frihedstradition, der allerede eksisterer i folkekirken – ifølge lovforslaget en ret til at undlade at vie to personer af samme køn. Hermed gives der plads til disse opfattelser.

Spørgsmål 9:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 27. marts 2012 fra Bent Fomsgaard, jf. L 105 — bilag 12

Svar:

Bent Fomsgaard har i brev af 14. marts 2012 skrevet til mig og henledt min opmærksomhed på sine synspunkter om antikrist i kirken.

Derfor vil jeg som svar på Kirkeudvalgets spørgsmål vedlægge Bent Fomsgaards brev til mig af 14. marts 2012 samt mit svar til ham af 23. marts 2012, idet jeg ikke har yderligere kommentarer til henvendelsen.

Kære Bent Fomsgaard

Jeg har modtaget dit åbne brev af 14. marts 2012, hvori du redegør for dine synspunkter om indførelse af mulighed for vielse af homoseksuelle par i den danske folkekirke, herunder at du vil opfordre medlemmer af folkekirken til udmeldelse i protest.

Jeg har noteret mig dine synspunkter.

Spørgsmål: 10

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 29. marts 2012 fra Per Ørum Jørgensen, jf. L 105 — bilag 14

Svar:

Jeg har den 29. marts 2012 modtaget Per Ørum Jørgensens henvendelse af s.d. Det fremgår heraf, at henvendelsen også er stilet til Folketingets Kirkeudvalg.

Til besvarelse af Kirkeudvalgets spørgsmål vedlægger jeg mit svar af 11. april 2012 til Per Ørum Jørgensen.

Kære Per Ørum Jørgensen

Tak for din henvendelse til mig af 29. marts 2012 om vielse af homoseksuelle.

Jeg vil indledningsvist sige, at regeringen ikke har planer om at trække lovforslagene om ægteskab mellem to personer af samme køn og om præster ret til at undlade at vie to personer af samme køn tilbage.

Spørgsmålet om en kirkeforfatning

Du skriver dernæst, at Kristendemokraterne på et hovedbestyrelsesmøde har vedtaget en resolution, der signalerer ønsket om en kirkeforfatning nu.

Dertil kan jeg oplyse, at der ifølge regeringsgrundlaget skal nedsættes et udvalg, som inden for folkekirkens grundlovssikrede særstilling skal se på en styringsreform af folkekirken, jf. også grundlovens § 66 »Folkekirkens forfatning ordnes ved lov.«

Udvalgets opgave er at komme med forslag til en mere sammenhængende og moderne styringsstruktur for folkekirken med en klar ansvarsfordeling for økonomiske og indholdsmæssige forhold.

Regeringen forventer i løbet af foråret at træffe beslutning om den præcise formulering af udvalgets kommissorium og om udvalgets sammensætning.

Jeg har netop i februar 2012 sendt invitationer ud til en forudgående konference om en mere sammenhængende og moderne styringsstruktur for folkekirken.

Konferencen afholdes den 16. april 2012 i Fællessalen på Christiansborg, og der er inviteret et bredt udsnit af folkekirkelige organisationer, som repræsenterer forskellige holdninger til spørgsmålet om folkekirkens styring. Derudover er inviteret en række personer, som i deres forskning har beskæftiget sig med folkekirken. Endelig er selvfølgelig Kirkeudvalget inviteret.

Vielse ud af folkekirken?

Det fremgår også af din skrivelse og Kristendemokraternes resolution, at det bør overvejes at fjerne den juridiske vielsemyndighed fra folkekirken og andre trossamfund, således at vielse kun foretages af de borgerlige myndigheder.

Jeg noterer mig selvfølgelig synspunktet, men må samtidig sige, at det har været drøftet, hvorvidt det kunne være en mulighed at flytte den juridiske del af vielsen ud af folkekirken og lade kommunerne varetage vielsen. Det er regeringens holdning, at der fortsat skal være mulighed for at blive viet i folkekirken.

Et ritual for vielse af homoseksuelle

I forhold udformningen af et ritual til vielse af to personer af samme køn kan jeg oplyse, at jeg mødtes med biskopperne til bispesamråd den 8. december 2011, hvor biskopperne konstaterede, at det er Folketingets kompetence at bestemme den juridiske betegnelse for parforhold mellem to af samme køn.

Som du sikkert ved, er der blandt biskopperne uenighed om den teologiske forståelse af henholdsvis ægteskab mellem mand og kvinde og mellem par af samme køn. Til trods for uenigheden er flertallet af biskopperne indstillet på at indgå i det videre arbejde med udarbejdelse af ritualer. To biskopper har oplyst, at de ikke ønsker at medvirke til udarbejdelsen af et ritual.

Spørgsmål 11:

Kirkeudvalget har ved brev af 29. marts 2012 (KIU L 105 — spørgsmål 11) bedt om min besvarelse af spørgsmål:

Da der er divergerende oplysninger i medierne, bedes ministeren oplyse:

- Antallet af biskopper, der er imod udarbejdelsen af ritual
- Antallet af biskopper, der er betænkelig ved loven men udfører ritual, samt
- Antallet af biskopper der er for loven og udarbejdelse af ritual.

Svar:

I forbindelse med høringsperioden 18. januar 2012 – 22. februar 2012 over et udkast til forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn) modtog Ministeriet for Ligestilling og Kirke høringsvar fra 10 biskopper.

Den 14. marts 2012 blev samtlige høringsvar sammen med et høringsnotat oversendt til Folketingets Kirkeudvalg.

Det fremgår af biskoppernes høringsvar, at to biskopper – biskoppen over Helsingør Stift og biskoppen over Lolland-Falsters Stift – svarer, at de er imod udarbejdelsen af ritualer.

De øvrige høringsvar fra biskopperne indeholder ikke bemærkninger vedrørende udarbejdelse af ritual.

Jeg kan supplerende oplyse, at det af høringsvarene til lovkastet vedrørende ændring af medlemskabsloven i øvrigt fremgår at

- biskoppen over Viborg Stift oplyser, at han tager høringskrivelsen til efterretning,
- biskoppen over Fyens Stift kan ud fra en pragmatisk forståelse tilslutte sig lovforslaget,
- biskoppen over Århus Stift ikke har bemærkninger til lovforslaget,
- biskoppen over Københavns Stift, biskoppen over Roskilde Stift, biskoppen over Ribe Stift,
- biskoppen over Haderslev Stift og Biskoppen over Aalborg Stift kan tilslutte sig lovforslaget.

I tilknytning hertil kan jeg oplyse, at Social- og Integrationsministeriet, Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen i samme periode sendte udkast til forslag til lov om ændring af lov om ægteskabsindgåelse og opløsning, retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab (Ægteskab mellem to personer af samme køn) til høring hos blandt andre biskopperne.

Til dette udkast til lovforslag har otte biskopper afgivet høringsvar.

Biskoppen over Helsingør Stift og biskoppen over Lolland-Falsters Stift kan ikke gå ind for lovforslaget. Biskoppen over Københavns Stift, biskoppen over Roskilde Stift og biskoppen over Århus Stift har ikke bemærkninger til lovforslaget.

Biskoppen over Fyens Stift har ikke indvendinger imod, at der gives mulighed for, at to personer af samme køn kan indgå ægteskab. Biskoppen anfører, at folkekirken, som det fremgår af grundlovens § 4, også er et trossamfund. Biskoppen ser derfor gerne, at der åbnes mulighed for, at folkekirken i et anliggende som dette kan træffe sine egne beslutninger på linje med de øvrige trossamfund.

Biskoppen over Viborg Stift kan ikke anbefale vedtagelsen af lovforslaget. Han anfører, at han som biskop har et ansvar for præster og menigheder i sit stift. Det ansvar tager han alvorligt, hvorfor han naturligvis, indenfor rammerne af folkekirkens gældende ordning, vil arbejde videre med de ritualmæssige konsekvenser af regeringens bebudede ændring af ægteskabslovgivningen.

Biskoppen over Haderslev Stift anser indgåelsen for en juridisk akt, som vielsesmyndigheden udfører på en bemyndigelse fra staten. Der er ingen teologisk forskel på, om der kan ske gudstjenestelig markering og kirkelig velsignelse, eller om tillige den juridiske del kan finde sted i kirken. I den henseende har biskoppen ingen indvendinger imod, at vielsesmyndigheden også kommer til at omfatte par af samme køn. Biskoppen vil anse det for en betydelig forenkling, hvis der kun fandtes én vielsesmyndighed, den borgerlige. Når det drejer sig om ritualer, går biskoppen grundlæggende ind for vejledende ordninger frem for autoriserede ritualer.

Biskoppen over Aalborg Stift og biskoppen over Ribe Stift har ikke afgivet hørings svar til lovudkastet.

Spørgsmål 12:

Kirkeudvalget har ved brev af 29. marts 2012 (KIU L 105 – spørgsmål 11) bedt om min besvarelse af spørgsmål:

Da der er divergerende oplysninger i medierne, bedes ministeren oplyse:

- Antallet af biskopper, der er imod udarbejdelsen af ritual
- Antallet af biskopper, der er betænkelig ved loven men udfører ritual, samt
- Antallet af biskopper der er for loven og udarbejdelse af ritual.

Svar:

I forbindelse med høringen i perioden 18. januar 2012 – 22. februar 2012 over et udkast til forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn) modtog Ministeriet for Ligestilling og Kirke hørings svar fra 10 biskopper.

Den 14. marts 2012 blev samtlige hørings svar sammen med et høringsnotat oversendt til Folketingets Kirkeudvalg.

Det fremgår af biskoppernes hørings svar, at to biskopper – biskoppen over Helsingør Stift og biskoppen over Lolland-Falsters Stift – svarer, at de er imod udarbejdelsen af ritualer.

De øvrige hørings svar fra biskopperne indeholder ikke bemærkninger vedrørende udarbejdelse af ritual.

Jeg kan supplerende oplyse, at det af hørings svarene til lovudkastet vedrørende ændring af medlemskabsloven i øvrigt fremgår at

- biskoppen over Viborg Stift oplyser, at han tager hørings skrivelserne til efterretning,
- biskoppen over Fyens Stift kan ud fra en pragmatisk forståelse tilslutte sig lovforslaget,
- biskoppen over Århus Stift ikke har bemærkninger til lovforslaget,
- biskoppen over Københavns Stift, biskoppen over Roskilde Stift, biskoppen over Ribe Stift,
- biskoppen over Haderslev Stift og Biskoppen over Aalborg Stift kan tilslutte sig lovforslaget.

I tilknytning hertil kan jeg oplyse, at Social- og Integrationsministeriet, Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen i samme periode sendte udkast til forslag til lov om ændring af lov om ægteskabsindgåelse og opløsning, retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab (Ægteskab mellem to personer af samme køn) til høring hos blandt andre biskopperne.

Til dette udkast til lovforslag har otte biskopper afgivet høringssvar.

Biskoppen over Helsingør Stift og biskoppen over Lolland-Falsters Stift kan ikke gå ind for lovforslaget

Biskoppen over Københavns Stift, biskoppen over Roskilde Stift og biskoppen over Århus Stift har ikke bemærkninger til lovforslaget.

Biskoppen over Fyens Stift har ikke indvendinger imod, at der gives mulighed for, at to personer af samme køn kan indgå ægteskab. Biskoppen anfører, at folkekirken, som det fremgår af grundlovens § 4, også er et trossamfund. Biskoppen ser derfor gerne, at der åbnes mulighed for, at folkekirken i et anliggende som dette kan træffe sine egne beslutninger på linje med de øvrige trossamfund.

Biskoppen over Viborg Stift kan ikke anbefale vedtagelsen af lovforslaget. Han anfører, at han som biskop har et ansvar for præster og menigheder i sit stift. Det ansvar tager han alvorligt, hvorfor han naturligvis, indenfor rammerne af folkekirkens gældende ordning, vil arbejde videre med de ritualmæssige konsekvenser af regeringens bebudede ændring af ægteskabslovgivningen.

Biskoppen over Haderslev Stift anser indgåelsen for en juridisk akt, som vielsesmyndigheden udfører på en bemyndigelse fra staten. Der er ingen teologisk forskel på, om der kan ske gudstjenestelig markering og kirkelig velsignelse, eller om tillige den juridiske del kan finde sted i kirken. I den henseende har biskoppen ingen indvendinger imod, at vielsesmyndigheden også kommer til at omfatte par af samme køn. Biskoppen vil anse det for en betydelig forenkling, hvis der kun fandtes én vielsesmyndighed, den borgerlige. Når det drejer sig om ritualer, går biskoppen grundlæggende ind for vejledende ordninger frem for autoriserede ritualer.

Biskoppen over Aalborg Stift og biskoppen over Ribe Stift har ikke afgivet høringssvar til lovudkastet.

Spørgsmål 13

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 13. februar 2012 fra Mirjam Lumholdt på vegne af organist ansat i Folkekirken, jf. L 105 – bilag 16:

Svar:

Jeg henviser til mit svar af 30. marts 2012 på KIU L 105 – spørgsmål 1, hvortil jeg kan henholde mig.

Spørgsmål 14:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 29. marts 2012 fra Mirjam Lumholdt, jf. L 105 – bilag 17

Svar:

Jeg henviser til mit svar af 30. marts 2012 på KIU L 105 – spørgsmål 1, hvortil jeg kan henholde mig. Jeg kan supplerende oplyse, at Dansk Organist og Kantorsamfund ikke har afgivet høringssvar til det udkast til forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn), som Ministeriet for Ligestilling og Kirke sendte i høring i perioden 18. januar 2012 - 22. februar 2012.

Spørgsmål 15:

Vil ministeren oplyse, hvorledes en præst vil stå rent juridisk og ansættelsesmæssigt, hvis han benytter sin samvittighedsfrihed til hverken at vie homoseksuelle eller til at underskrive deres vielsesattest?

Svar:

Ifølge lovforslaget sikres præstens ret til at undlade at vie to personer af samme køn. Tilsvarende sikrer lovforslaget, at en præst kan undlade at meddele kirkelig velsignelse af et borgerligt indgået ægteskab mellem to personer af samme køn, herunder også velsignelse af et omdannet registreret partnerskab.

En præst, som benytter sig af de nævnte rettigheder, vil ikke juridisk og ansættelsesmæssigt stå anderledes end en præst, som ikke gør brug af lovens bestemmelser.

Attestudfærdigelse er en administrativ opgave, og en præst kan ikke med henvisning til lovforslagets bestemmelse om retten til at undlade at vie to personer af samme køn undslå sig for de opgaver, som er henlagt til den kirkebogsførende sognepræst.

Det fremgår af § 2, stk. 1, i cirkulære nr. 57 af 30. juni 2006 om førelse af folkekirkens ministerialbøger i den elektroniske kirkebog og om udfærdigelse af attester og udskrifter m.v., at den kirkebogsførende sognepræst er ministerialbogsfører.

Af det førnævnte cirkulæres § 13, stk. 1, fremgår, at attester og udskrifter underskrives af den kirkebogsførende sognepræst, af kordegnen eller dennes assistent eller af en anden af sognets præster og forsynes med embedsstempel. I bestemmelsens stk. 2, er det fastsat, at såfremt der i sognet er ansat medhjælp til kirkebogsføring, kan den kirkebogsførende sognepræst bemyndige denne til på sine vegne at underskrive attester og udskrifter.

Det indebærer, at hvis der i sognet er en anden præst eller, hvis der er ansat en kordegn, en kordegnassistent eller en ansat medhjælp til kirkebogsføring, vil disse kunne underskrive en vielsesattest. Men dette vil altid ske på vegne af den kirkebogsførende sognepræst og på dennes ansvar.

Spørgsmål 16:

I radioens P 1 debat fredag den 13. april 2012 tilkendegav ministeren for ligestilling og kirke, at biskopperne stod helt frit til at udforme folkekirkens vielsesritual, og at de kunne aflevere to ritualer, hvis de foretrak dette. Det vil sige: ét for vielse af heteroseksuelle og ét for vielse af homoseksuelle. Ministeren bedes bekræfte dette.

Svar:

Der er ikke altid plads til de finere nuancer, når relativt komplicerede emner skal til debat, som tilfældet var i radioens P 1 debat fredag den 13. april 2012.

Derfor vil jeg gerne præcisere, at jeg har bedt biskopperne om at udarbejde to ritualer.

Årsagen hertil er, at de ved kongelig resolution autoriserede ritualer for henholdsvis vielse og kirkelig velsignelse af borgerligt indgået ægteskab forudsætter, at ægteskabet indgås mellem mand og kvinde.

Disse eksisterende vielses- og velsignelsesritualer forbliver uændrede, og ritualerne skal som hidtil anvendes ved henholdsvis kirkelig vielse af mand og kvinde og ved kirkelig velsignelse af et borgerligt indgået ægteskab mellem mand og kvinde.

Derfor har jeg anmodet biskopperne om at udarbejde to nye ritualer. Det ene ritual er til brug ved kirkelig vielse af to personer af samme køn. Det andet ritual er til brug ved kirkelig velsignelse af et borgerligt indgået ægteskab mellem to personer af samme køn.

Med hensyn til den indholdsmæssige side af de nye supplerende ritualer følger det af ægteskabs lovens § 21, stk. 1, at for at en vielse er gyldig, skal den være sket for en myndighed, der efter loven kan foretage vielser, og under iagttagelse af bestemmelsen i lovens § 20, stk. 2. Efter denne bestemmelse skal parterne ved samtidigt møde på spørgsmål af vielsesmyndigheden »erklære at ville ægte hinanden og derpå af denne forkyndes at være ægtefolk«. Vielsesmyndighedernes vielsesritual skal som følge heraf være indrettet på en sådan måde, at ritualet indeholder en viljeserklæring fra parterne om, at de vil giftes med hinanden,

og at vielsesmyndigheden forkynder, at de nu er gift med hinanden. Dette gælder ved borgerlige vielser og ved kirkelige vielser indenfor folkekirken.

Jeg henviser til lovforslagets bemærkninger under pkt. 3.1.3 om ritualer for kirkelige handlinger og pkt. 3.2 om overvejelser om lovforslagets udformning

Spørgsmål 17:

Vil ministeren, i forlængelse af svar på L 105 spørgsmål 15, oplyse antallet af sogne, hvor der kun er en præst, hvorfor denne er kirkebogsførende, og hvor der ikke er en kordegn eller kordegneassistent som præsten kan bemyndige til på præstens vegne at underskrive attester og udskrifter?

Svar:

Folkekirken har i alt 2.202 sogne. I 1.317 af disse sogne er der kun en præst.

Jeg har ikke præcise oplysninger om, i hvor mange af disse sogne der lokalt er ansat kordegne, kordegneassistenter, sekretærer eller lignende medhjælp for præsten.

Jeg henviser i øvrigt til mit svar af dags dato på KIU L 105 – spørgsmål 18.

Spørgsmål 18:

Vil ministeren, i forlængelse af svar på L 105 spørgsmål 15, redegøre for, hvorfor præster, der fritages for at vie et par af samme køn, ikke også bør fritages for de administrative opgaver i forbindelse med vielsen og dermed lade den præst, der gennemfører vielsen, påtage de konkrete attester, hvis sognet ikke har andet personale, som sognepræsten kan bemyndige dertil?

Svar:

Personregistreringen er en forvaltningsopgave, og personregisterførerne (ministerialbogsførerne) er forvaltningsmyndigheder der træffer forvaltningsafgørelser i forvaltningsretlig forstand.

Det betyder bl.a., at folkekirkens personregisterførere ikke virker som repræsentanter for et trossamfund ved varetagelsen af personregistreringen, uanset om personregisterføreren er en kordegn eller en kirkebogsførende sogne-præst.

Jeg gør desuden opmærksom på, at en underskrift på en kirkelig vielsesattest alene er udtryk for, at det faktuelle indhold af vielsesattesten er i overensstemmelse med ministerialbogens indhold.

Underskriften på en kirkelig vielsesattest er derimod ikke en tilkendegivelse af, at den underskrivende nødvendigvis selv har forrettet den kirkelige vielse, eller at den underskrivende har samme teologiske standpunkt som den præst, der i sin tid har stået for den kirkelige vielse, der attesteres.

Den folkekirkelige frihedslovgivning tager ikke sigte på at fritage for varetagelsen af rene forvaltningsopgaver, og jeg mener ikke at en vedtagelse af L 105 giver anledning til at ændre herpå.

Spørgsmål 19:

I forlængelse af svar på spørgsmål 16 bedes ministeren oplyse, om det er korrekt forstået, at biskopperne ikke kan vende tilbage med ét ritual for hetero-seksuelle vielser og et andet for homoseksuelle vielser?

I forlængelse af svar på spørgsmål 16 bedes ministeren oplyse, om det er korrekt forstået, at biskopperne ikke kan vende tilbage med ét ritual for hetero-seksuelle vielser og et andet for homoseksuelle vielser?

Svar:

I forlængelse af mit svar på L 105 –spørgsmål 16 kan jeg oplyse, at jeg har bedt biskopperne om at udarbejde to nye ritualer.

Det ene ritual skal anvendes, når to personer af samme køn skal indgå ægteskab ved en præst i folkekirken.

Det andet ritual er til brug ved kirkelig velsignelse af et borgerligt indgået ægteskab mellem to personer af samme køn.

Der ændres ikke ved de eksisterende vielses- og velsignelsesritualer, som forbliver uændrede. Disse ritualer skal som hidtil anvendes ved henholdsvis kirkelig vielse af mand og kvinde og ved kirkelig velsignelse af et borgerligt indgået ægteskab mellem mand og kvinde.

Det er således korrekt forstået, at der ikke bliver tale om det samme ritual for vielse af personer af samme køn og personer af forskelligt køn.

Spørgsmål 20:

Mener ministeren, at folkekirken med rapporten: »Folkekirken og registreret partnerskab« har taget stilling til ægteskabs indgåelse mellem to personer af samme køn?

Mener ministeren, at folkekirken med rapporten: »Folkekirken og registreret partnerskab« har taget stilling til ægteskabs indgåelse mellem to personer af samme køn?

Svar:

Den 23. april 2010 nedsatte daværende kirkeminister Birthe Rønn Hornbech udvalget om folkekirken og registreret partnerskab, som ifølge kommissoriet for udvalget skulle tage stilling til følgende spørgsmål:

- Skal ægteskabsindstiftelsen fortsat foregå i folkekirken, eller skal alle samliv indgås for den borgerlige øvrighed, hvorefter der er mulighed for en kirkelig velsignelse, og hvilket ritual skal kunne anvendes ved en sådan kirkelig handling?
- Under hvilke former skal også det registrerede partnerskab kunne indgås i folkekirken, således at to personer af samme køn har samme mulighed som ægtepar for at indgå deres samliv ifølge et kirkeligt ritual, og hvilket ritual skal kunne anvendes?
- Hvordan sikrer man, at præster, som af samvittighedsgrunde ikke kan medvirke ved indgåelse af registreret partnerskab i kirken, har frihed til at sige nej hertil?

Det indgik således ikke i udvalgets kommissorium, at udvalget skulle tage stilling til ægteskabs indgåelse mellem to personer af samme køn.

Spørgsmål 21:

Vil ministeren kommentere udsagnet om, at biskopperne kommer til at udarbejde et ritual til anvendelse ved vielse af par af samme køn under tjenstlig beordring eller tvang, der fremkom fra flere deltagere på høringen den 14. maj 2012 om ægteskabslovgivning for par af samme køn?

Svar:

Jeg har i forbindelse med lovforslagets fremsættelse anmodet biskopperne om at udarbejde ritualer til brug ved henholdsvis kirkelig vielse af to personer af samme køn og kirkelig velsignelse af et ægteskab mellem to personer af samme køn.

Til udvalgets orientering vedlægger jeg mit brev af 14. marts 2012 til biskoppen over Københavns Stift.

Spørgsmål 22:

Vil ministeren oplyse, i hvilket omfang – og for hvad – biskopper tidligere har udformet nye ritualer, uden at der har været fuld opbakning hertil fra alle 10 biskopper?

Svar:

Jeg kan henvise til lovforslagets bemærkninger under pkt. 3.1.3 Ritualer for kirkelige handlinger.

Af dette afsnit fremgår blandt andet, at siden 1849 har regeringen i kraft af en forfatningssædvane ved vedkommende minister stået for reguleringen af de indre kirkelige anliggender fx ritualer for kirkelige handlinger, i det omfang det har været nødvendigt at regulere dem. Reguleringen sker gennem kongelige anordninger eller resolutioner, der udstedes efter ministerens indstilling og på ministerens ansvar.

Kompetencen til at foretage den retlige regulering af det, der ofte betegnes som indre kirkelige anliggende som fx ritualer for kirkelige handlinger tilkommer ministeren for ligestilling og kirke.

Fra lovgivers side anses det for en forudsætning, at ministeren gør brug af sin kompetence, idet Folketinget hidtil har afstået fra at lovgive for disse områder, og idet en retlig regulering er nødvendig.

Siden 1849 har skiftende kirkeministre generelt udvist stor skønsomhed og været tilbageholdende med at regulere de indre kirkelige anliggender. Ministerens kompetence er derfor blevet udøvet på grundlag af indstillinger fra biskopper eller i form af rådgivning i form af betænkninger fra udvalg, arbejds-grupper eller kommissioner med deltagelse af biskopper og andre teologisk sagkyndige.

Som det også fremgår af lovforslaget, har hovedparten af biskopperne tilkendegivet, at de vil indgå i arbejdet med at udarbejde de supplerende ritualer.

Jeg kan supplerende oplyse, at gudstjenesteordningen og ritualer for blandt andet kirkelig vielse, kirkelig velsignelse af borgerligt indgået ægteskab og ritual for jordpåkastelse senest er autoriseret ved kgl. resolution af 12. juni 1992.

Af biskoppernes indstilling af 24. april 1992 fremgår blandt andet:

»Forslagene forelægges Kirkeministeren i fuld enighed blandt biskopperne, hvad angår gudstjenestestrukturen, kollekter, bønner, læsninger og ritualer. Kun i spørgsmålet om formuleringen af Fadervor, nadverens indstiftelsesord og den aronitiske velsignelse divergerer biskoppernes holdninger til, i hvor høj grad disse liturgiske led bør være præget af den nye autoriserede danske bibel.

I højmesseordningen og ritualerne anføres Fadervor, indstiftelsesordene og den aronitiske velsignelse derfor i to former«.

Dette er afspejlet i den ved kgl. resolution af 12. juni 1992 autoriserede højmesseordning og de ved kgl. resolution af 12. juni 1992 autoriserede ritualer.

Spørgsmål 23:

Vil ministeren oplyse, hvilke konsekvenser et ritual for vielser af par af samme køn vil få for de eksisterende ritualbøger m.m. i folkekirken?

Svar:

Jeg kan henvise til mit brev af 14. marts 2012 til biskoppen over Københavns Stift, jf. min besvarelse af KIU L 105 – spørgsmål 21.

Spørgsmål 24:

Vil ministeren oplyse, hvor mange danske vielser der har været i det sidste opgjorte kalenderår fordelt på borgerlige vielser, vielser i folkekirken, vielser i frikirker, vielser i anerkendte trossamfund og danske vielser i udlandet, samt hvor mange par der har indgået registreret partnerskab i Danmark?

Svar:

Ifølge oplysninger fra Danmarks Statistik blev der i 2011 foretaget 15.147 borgerlige vielser, og der blev indgået 346 registrerede partnerskaber.

Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen, har oplyst, at der ikke føres statistik over antallet af vielser foretaget af de anerkendte og godkendte trossamfund. For så vidt angår vielser i de anerkendte trossamfund kan jeg dog henvide til social- og integrationsministerens endelige besvarelse af spørgsmål nr. 20 (KIU alm. del.)

Efter ægteskabsloven kan udenrigsministeren fastsætte regler om adgang for diplomatiske og konsulære tjenestemænd til at foretage vielser i udlandet. Udenrigsministeriet har oplyst, at antallet af vielser foretaget på danske ambassader i udlandet er under en om året.

I følge Danmarks Statistiks kirkestatistik blev der i folkekirken registreret 9.977 vielser i 2011.

Ifølge ægteskabslovgivningen kan ministeren for ligestilling og kirke bemyndigelse en præst i folkekirken til at foretage en kirkelig vielse i udlandet. Jeg kan oplyse, at antallet af sådanne bemyndigelser er under en om året.

Spørgsmål 25:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 20. maj 2012 fra Fællesskabet Kirkelig Fornyelse, jf. L 105 – bilag 30

Svar:

Som det blandt andet fremgår af bemærkningerne til lovforslaget under pkt. 3.2, er der blandt folkekirkens præster forskellige opfattelser af, hvorvidt samliv mellem to personer af samme køn kan accepteres inden for de rammer, som fastsættes af Bibelen og folkekirkens bekendelsesgrundlag.

Med lovforslaget får folkekirkens præster en ret til at unnlade at vie to personer af samme køn. Hermed gives der plads til disse opfattelser.

Jeg vil tilføje, at det er Ministeriet for Ligestilling og Kirkes vurdering, at en lovgivning, der giver mulighed for indgåelse af ægteskab mellem to personer af samme køn ved en præst i folkekirken, ikke er i strid med Grundloven. Jeg henviser til lovforslagets bemærkninger herom under pkt. 3.2.

Spørgsmål 26:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 16. maj 2012 fra Torben Høegh Rask, Kolding, jf. L 105 – bilag 31

Svar:

Det er vedkommende biskop, som har tilsynet med folkekirkens præster. Som minister for ligestilling og ønsker jeg ikke at iværksætte et udredningsarbejde på baggrund af henvendelsen af 16. maj 2012 fra kirke Torben Høegh Rask, Kolding.

Spørgsmål 27:

Vil ministeren oplyse, som opfølgning på svar på L 105 spm. 24, hvor mange danskere der er blevet viet i danske kirker i udlandet?

Svar:

Jeg har anmodet Danske Sømands- og Udlandskirker om at være behjælpelig med de ønskede oplysninger.

Danske Sømands- og Udlandskirker har oplyst, at der er meget få egentlige vielser, idet de fleste er kirkelige velsignelser. Fordelingen heraf har Danske Sømands- og Udlandskirker ikke. I 2011 har der været ca. 105, hvoraf altså nogle kan være vielser. Det afhænger af om præsterne har lokal vielsesmyndighed, hvilket er tilfældet i f. eks. Canada.

Til orientering vedlægger jeg bekendtgørelse nr. 545 af 13. december 1969 om kirkelig vielse i udlandet

Spørgsmål 28:

Ministeren bedes sende udvalget sit talepapir fra samrådet den 1. juni 2012 vedrørende L 105 (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn m.v.), jf. L 105 – samrådsspørgsmål A

Svar:

Til besvarelse af udvalgets spørgsmål vedlægger jeg mit talepapir.

Dato: 30. maj 2012

Samrådsspørgsmål A

Ministeren bedes oplyse, hvorfor lovforslaget ikke lever op til regeringsgrundlaget og Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet. Ministeren bedes herunder redegøre for:

- Hvorfor høringssvarene ikke er indarbejdet i lovforslaget,
-
- Hvorfor ministeriet for Ligestilling og Kirke ikke har draget omsorg for, at Stat/kirke forholdet er beskrevet i det samtidigt af social- og Integrationsministeren fremsatte lovforslag L 106, og
- Hvorfor ministeren er så optaget af at haste L 106 igennem, når ægteskab mellem homoseksuelle ikke på nuværende tidspunkt får retsvirkninger som ægteskab.

Endelig bedes ministeren forholde sig til den omstændighed, at biskopperne ikke har tilendebragt deres overvejelser om et ritual. Ministeren bedes derfor oplyse, om han selv vil skrive ritualet eller ændre i et af biskopperne forelagt ritual, og oplyse, hvordan han som minister for ligestilling og kirke forholder sig til den kendsgerning, at L 106 ikke i det virkelige liv kan realiseres på den dato, som regeringen og ikke mindst ministeren har lovet, da ritualet ikke er færdiggjort.

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Birthe Rønn Hornbech.

Svar:

I regeringsgrundlaget »Et Danmark, der står sammen« hedder det om seksuel ligestilling:

»Regeringen vil give alle medlemmer af den danske folkekirke mulighed for at blive gift i kirken – uanset deres seksuelle orientering. Regeringen vil derfor fjerne forbuddet mod vielser af homoseksuelle i folkekirken og i øvrigt undersøge yderligere tiltag i retningen af en kønsneutral ægteskabslovgivning«

Regeringsgrundlaget er todelt.

Første del handler om at gennemføre en lovgivning, der giver mulighed for, at to personer af samme køn får mulighed for at indgå ægteskab – enten borgerligt eller i kirken.

Anden del af regeringsgrundlaget handler om at undersøge yderligere tiltag i retningen af en kønsneutral ægteskabslovgivning. Ægteskabsloven og den nugældende lov om registreret partnerskab hører under social- og integrationsministerens ressort.

Med henblik på en udmøntning af første del af regeringsgrundlaget sendte Social- og Integrationsministeriet et udkast til forslag til lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov om ægteskabets retsvirkninger, retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab (Ægteskab mellem to personer af samme køn) til høring.

Samtidig sendte Ministeriet for Ligestilling og Kirke et udkast til forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn) til høring.

De to lovforslag var i høring i perioden 18. januar 2012 – 22. februar 2012.

På baggrund af de i alt 1.738 hørings svar, som Ministeriet for Ligestilling og Kirke modtog, blev der udarbejdet et grundigt høringsnotat. Høringsnotatet og hørings svarene blev sendt til udvalget samtidig med fremsættelsen af L 105 den 14. marts 2012.

Dette er i overensstemmelse med den aftale, der eksisterer mellem Folketingets udvalg og de forskellige ministerier.

Jeg vil dernæst gerne citere fra Justitsministeriets vejledning om lovkvalitet:

»I de almindelige bemærkninger bør angives de myndigheder og organisationer mv., der er hørt i forbindelse med lovforberedelsen«(...)»

»Der gælder ikke noget almindeligt krav om, at der – hvor en forudgående høring har været gennemført – i selve lovforslaget redegøres for indholdet af de indkomne hørings svar og for de overvejelser og eventuelle ændringer, som svarene har givet anledning til. Der er imidlertid selvsagt ikke noget til hinder for, at lovforslagets bemærkninger kan indeholde en nærmere omtale heraf. Hørings svar og det høringsnotat, der udarbejdes af ministeriet, bør ikke indarbejdes i bemærkningerne til lovforslaget, men kan eventuelt optages som bilag« (citat slut)

Refleksionerne over hørings svarene skal således fremgå af høringsnotatet.

I ministeriets høringsnotat om L 105 fremgår, at hørings svarene kunne indeles i fire temaer.

1. tema: Lovforslagets bestemmelser om frihedsrettigheder for præster.

Der var der stor opbakning til lovforslaget og bortset fra en enkelt sproglig ændring i bemærkningerne til lovforslaget, gav disse hørings svar ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

2. tema: Et ønske om, at frihedsrettigheder også skulle gælde for kirkefunktionærer samt bemærkninger om menighedsrådslovens § 38, stk. 1, nr. 2.

Ønsket om frihedsrettigheder til kirkefunktionærer gav ikke anledning til ændringer i selve lovteksten, men bemærkningerne vedrørende menighedsrådslovens § 38, stk. 1, nr. 2 gav anledning til, at bestemmelsens indhold blev præciseret i lovforslagets almindelige bemærkninger under pkt. 3.1.2.

3. tema: Bemærkninger om ritualer

Bemærkningerne gav ikke anledning til ændringer i selve lovteksten, men lovforslagets almindelige bemærkninger om praksis vedrørende udformning af ritualer under pkt. 3.1.3 blev tydeliggjort.

4. tema: Lovforslagets forhold til Grundlovens § 4

Bemærkningerne gav ikke anledning til ændring i selve lovteksten, men lovforslagets almindelige bemærkninger under pkt. 3.2 blev tydeliggjort.

På baggrund af hørings svarene – og i øvrigt også på baggrund af samrådet den 23. februar 2012 - blev lovforslagets bemærkninger altså udbygget og præciseret.

Det er derfor min opfattelse, at lovforslaget dels lever op til regeringsgrundlaget, dels lever op til Justitsministeriets vejledning om lovkvalitet

Jeg bliver spurgt om, hvorfor jeg ikke har draget omsorg for, at stat/kirke forholdet er beskrevet i det samtidigt af social- og integrationsministeren fremsatte lovforslag L 106.

Hertil kan jeg kun svare:

Spørgsmål om grundlovens § 4 og forholdet mellem stat/kirke bliver som nævnt rejst overfor Ministeriet for Ligestilling og Kirke og indgår derfor i bemærkningerne til L 105.

Der er jo tale om et tæt samarbejde om de to lovforslag. Social- og integrationsministeren og jeg har derfor valgt at omtale grundlovens § 4 og de teologiske overvejelser om ægteskab mellem par af samme køn i L 105.

Som nævnt i min indledning er regeringsgrundlaget todelt, og udmøntningen af første led i regeringsgrundlaget er blandt andet sket ved fremsættelsen af L 106 om ændringer i ægteskabsloven, som giver par af samme køn mulighed for at indgå ægteskab - borgerligt eller kirkeligt.

De foreslåede ændringer i ægteskabsloven indebærer blandt andet, at to personer af samme køn får mulighed for at blive viet af en præst i folkekirken.

Regeringen ønsker, at det skal sikres ved lov, at præster i folkekirken får frihed til at sige nej til at medvirke ved vielse af par af samme køn.

Derfor er L 105 fremsat samtidig med L 106.

Regeringen har haft et politisk ønske om, at ændringen vedrørende vielse bliver gennemført nu, og at det herefter overvejes, om der skal ske ændringer af retsvirkningerne. Og igen må jeg understrege, at dette spørgsmål hører under social- og integrationsministeren.

Den 8. december 2011 havde jeg et møde med biskopperne, hvor de blandt andet tilkendegav, at deres arbejde med ritualforslag vil være afsluttet, så ritualer kan være klar til brug, når Folketinget har afsluttet sit arbejde med lovgivningen.

Derfor skrev jeg den 14. marts 2012 – samtidig med fremsættelsen af L 105 – til biskoppen over Københavns stift og anmodede ham om sammen med de øvrige biskopper at udarbejde ritualer til brug ved henholdsvis kirkelig vielse af to personer af samme køn og kirkelig velsignelse af et ægteskab mellem to personer af samme køn.

Jeg har i øvrigt med mit svar til udvalget af 22. maj 2012 på spørgsmål 21 på L 105, fremsendt kopi af mit brev til Københavns biskop.

Jeg afsluttede brevet med, at jeg meget gerne hører fra biskoppen, hvis brevet giver anledning til spørgsmål, eller der er andet, biskoppen vil drøfte.

Københavns biskop har ikke henvendt sig til mig om det. Og da biskopperne plejer at være ordholdende, går jeg ud fra, at ritualerne som aftalt vil være færdige så betids, at de kan indstilles til autorisation ved kgl. resolution, når Folketinget har afsluttet sit arbejde med lovgivningen.

Jeg mener derfor ikke, at der er hold i påstanden om, at »L 106 ikke i det virkelige liv kan realiseres på den dato, som regeringen og ikke mindst ministeren har lovet, da ritualet ikke er færdiggjort«.

Dato: 30. maj 2012

Samrådsspørgsmål A

Ministeren bedes oplyse, hvorfor lovforslaget ikke lever op til regeringsgrundlaget og Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet. Ministeren bedes herunder redegøre for:

- Hvorfor høringssvarene ikke er indarbejdet i lovforslaget,
- Hvorfor ministeriet for Ligestilling og Kirke ikke har draget omsorg for, at stat/kirke forholdet er beskrevet i det samtidigt af social- og integrationsministeren fremsatte lovforslag L 106, og
- Hvorfor ministeren er så optaget af at haste L 106 igennem, når ægteskab mellem homoseksuelle ikke på nuværende tidspunkt får retsvirkninger som ægteskab.

Endelig bedes ministeren forholde sig til den omstændighed, at biskopperne ikke har tilendebragt deres overvejelser om et ritual. Ministeren bedes derfor oplyse, om han selv vil skrive ritualet eller ændre i et af biskopperne forelagt ritual, og oplyse, hvordan han som minister for ligestilling og kirke forholder sig til den kendsgerning, at L 106 ikke i det virkelige liv kan realiseres på den dato, som regeringen og ikke mindst ministeren har lovet, da ritualet ikke er færdiggjort.

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Birthe Rønn Hornbech.

Svar:

I regeringsgrundlaget »Et Danmark, der står sammen« hedder det om seksuel ligestilling:

»Regeringen vil give alle medlemmer af den danske folkekirke mulighed for at blive gift i kirken – uanset deres seksuelle orientering. Regeringen vil derfor fjerne forbuddet mod vielser af homoseksuelle i folkekirken og i øvrigt undersøge yderligere tiltag i retningen af en kønsneutral ægteskabslovgivning«

Regeringsgrundlaget er todelt.

Første del handler om at gennemføre en lovgivning, der giver mulighed for, at to personer af samme køn får mulighed for at indgå ægteskab – enten borgerligt eller i kirken.

Anden del af regeringsgrundlaget handler om at undersøge yderligere tiltag i retningen af en kønsneutral ægteskabslovgivning. Ægteskabsloven og den nugældende lov om registreret partnerskab hører under social- og integrationsministerens ressort.

Med henblik på en udmøntning af første del af regeringsgrundlaget sendte Social- og Integrationsministeriet et udkast til forslag til lov om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning, lov om ægteskabets retsvirkninger, retsplejeloven og om ophævelse af lov om registreret partnerskab (Ægteskab mellem to personer af samme køn) til høring.

Samtidig sendte Ministeriet for Ligestilling og Kirke et udkast til forslag til lov om ændring af lov om medlemskab af folkekirken, kirkelig betjening og sognebåndsløsning (Præsters ret til at undlade at vie to personer af samme køn) til høring.

De to lovforslag var i høring i perioden 18. januar 2012 – 22. februar 2012.

På baggrund af de i alt 1.738 høringssvar, som Ministeriet for Ligestilling og Kirke modtog, blev der udarbejdet et grundigt høringsnotat. Høringsnotatet og høringssvarene blev sendt til udvalget samtidig med fremsættelsen af L 105 den 14. marts 2012.

Dette er i overensstemmelse med den aftale, der eksisterer mellem Folketingets udvalg og de forskellige ministerier.

Jeg vil dernæst gerne citere fra Justitsministeriets vejledning om lovkvalitet:

»I de almindelige bemærkninger bør angives de myndigheder og organisationer mv., der er hørt i forbindelse med lovforberedelsen«(...)

»Der gælder ikke noget almindeligt krav om, at der – hvor en forudgående høring har været gennemført – i selve lovforslaget redegøres for indholdet af de indkomne høringssvar og for de overvejelser og eventuelle ændringer, som svarene har givet anledning til. Der er imidlertid selvsagt ikke noget til hinder for, at lovforslagets bemærkninger kan indeholde en nærmere omtale heraf. Høringssvar og det høringsnotat, der udarbejdes af ministeriet, bør ikke indarbejdes i bemærkningerne til lovforslaget, men kan eventuelt optages som bilag«. (citater slut)

Refleksionerne over høringssvarene skal således fremgå af høringsnotatet.

I ministeriets høringsnotat om L 105 fremgår, at høringssvarene kunne inddeles i fire temaer.

1. tema: Lovforslagets bestemmelser om frihedsrettigheder for præster.

Der var der stor opbakning til lovforslaget og bortset fra en enkelt sproglig ændring i bemærkningerne til lovforslaget, gav disse høringssvar ikke anledning til ændringer i lovforslaget.

2. tema: Et ønske om, at frihedsrettigheder også skulle gælde for kirkefunktionærer samt bemærkninger om menighedsrådslovens § 38, stk. 1, nr. 2.

Ønsket om frihedsrettigheder til kirkefunktionærer gav ikke anledning til ændringer i selve lovteksten, men bemærkningerne vedrørende menighedsrådslovens § 38, stk. 1, nr. 2 gav anledning til, at bestemmelsens indhold blev præciseret i lovforslagets almindelige bemærkninger under pkt. 3.1.2.

3. tema: Bemærkninger om ritualer

Bemærkningerne gav ikke anledning til ændringer i selve lovteksten, men lovforslagets almindelige bemærkninger om praksis vedrørende udformning af ritualer under pkt. 3.1.3 blev tydeliggjort.

4. tema: Lovforslagets forhold til Grundlovens § 4

Bemærkningerne gav ikke anledning til ændring i selve lovteksten, men lovforslagets almindelige bemærkninger under pkt. 3.2 blev tydeliggjort.

På baggrund af hørings svarene – og i øvrigt også på baggrund af samrådet den 23. februar 2012 - blev lovforslagets bemærkninger altså udbygget og præciseret.

Det er derfor min opfattelse, at lovforslaget dels lever op til regeringsgrundlaget, dels lever op til Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet

Jeg bliver spurgt om, hvorfor jeg ikke har draget omsorg for, at stat/kirke forholdet er beskrevet i det samtidigt af social- og integrationsministeren fremsatte lovforslag L 106.

Hertil kan jeg kun svare:

Spørgsmål om grundlovens § 4 og forholdet mellem stat/kirke bliver som nævnt rejst overfor Ministeriet for Ligestilling og Kirke og indgår derfor i bemærkningerne til L 105.

Der er jo tale om et tæt samarbejde om de to lovforslag. Social- og integrationsministeren og jeg har derfor valgt at omtale grundlovens § 4 og de teologiske overvejelser om ægteskab mellem par af samme køn i L 105.

Som nævnt i min indledning er regeringsgrundlaget todelt, og udmøntningen af første led i regeringsgrundlaget er blandt andet sket ved fremsættelsen af L 106 om ændringer i ægteskabsloven, som giver par af samme køn mulighed for at indgå ægteskab - borgerligt eller kirkeligt.

De foreslåede ændringer i ægteskabsloven indebærer blandt andet, at to personer af samme køn får mulighed for at blive viet af en præst i folkekirken.

Regeringen ønsker, at det skal sikres ved lov, at præster i folkekirken får frihed til at sige nej til at medvirke ved vielse af par af samme køn.

Derfor er L 105 fremsat samtidig med L 106.

Regeringen har haft et politisk ønske om, at ændringen vedrørende vielse bliver gennemført nu, og at det herefter overvejes, om der skal ske ændringer af retsvirkningerne. Og igen må jeg understrege, at dette spørgsmål hører under social- og integrationsministeren.

De 8. december 2011 havde jeg et møde med biskopperne, hvor de blandt andet tilkendegav, at deres arbejde med ritualforslag vil være afsluttet, så ritualer kan være klar til brug, når Folketinget har afsluttet sit arbejde med lovgivningen.

Derfor skrev jeg den 14. marts 2012 – samtidig med fremsættelsen af L 105 – til biskoppen over Københavns stift og anmodede ham om sammen med de øvrige biskopper at udarbejde ritualer til brug ved henholdsvis kirkelig vielse af to personer af samme køn og kirkelig velsignelse af et ægteskab mellem to personer af samme køn.

Jeg har i øvrigt med mit svar til udvalget af 22. maj 2012 på spørgsmål 21 på L 105, fremsendt kopi af mit brev til Københavns biskop.

Jeg afsluttede brevet med, at jeg meget gerne hører fra biskoppen, hvis brevet giver anledning til spørgsmål, eller der er andet, biskoppen vil drøfte.

Københavns biskop har ikke henvendt sig til mig om det. Og da biskopperne plejer at være ordholdende, går jeg ud fra, at ritualerne som aftalt vil være færdige så betids, at de kan indstilles til autorisation ved kgl. resolution, når Folketinget har afsluttet sit arbejde med lovgivningen.

Jeg mener derfor **ikke**, at der er hold i påstanden om, at

»L 106 ikke i det virkelige liv kan realiseres på den dato, som regeringen og ikke mindst ministeren har lovet, da ritualet ikke er færdiggjort«.